

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**AİT OLMA DUYGUSU ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİLİK VE
GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**

NİMET SAYGIN
DOKTORA TEZİ

PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Doç. Dr. GÜL ÜNSAL BARLAS

İSTANBUL-2019

TEZ ONAYI

Kurum : Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Programın seviyesi : Doktora
Anabilim Dalı : Psikiyatri Hemşireliği
Tez Sahibi : Nimet SAYGIN
Tez Başlığı : Ait Olma Duygusu Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması
Sınav Yeri : Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sınav Tarihi : 01/04/2019

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman (Unvan, Adı, Soyadı)

Doç. Dr. Gül ÜNSAL BARLAS

Kurumu

Marmara Üniversitesi

İmza

Sınav Jüri Üyeleri (Unvan, Adı, Soyadı)

Doç. Dr. Semra KARACA

Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Ziya FIRAT

Akdeniz Üniversitesi

Doç. Dr. Nurhan EREN

İstanbul Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Özlem İŞİL

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 06 Mayıs 2019 tarih ve 40 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

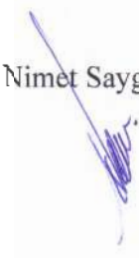

Prof. Dr. Feyza ARICIOĞLU
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmayla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Nimet Saygın

TEŞEKKÜR

Doktora tez çalışmam süresince göstermiş olduğu ilgi, hoşgörü, ve yönlendirmeleriyle sonuca ulaşmamda en büyük desteği aldığım danışman hocam Sayın Prof. Dr. Gül ÜNSAL BARLAS'a,

İstatistiksel değerlendirmelerde bilgi ve sabrı ile bana yardım ve desteklerini esirgemeyen Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü öğretim üyesi Sayın Prof. Dr. Mehmet Ziya FIRAT'a,

Geliştirdiği ölçeği Türkçe'ye uyarlamam için bana izin veren Michigan Üniversitesi öğretim üyesi Sayın Doç. Dr. Bonnie M. Hagerty'ye,

Değerli görüş ve önerileriyle çalışmama katkıda bulunan tüm hocalarıma,

Değerli görüş ve düşünceleri ile çalışmama gönüllü olarak katılmayı kabul eden tüm katılımcılara,

Çalışmam için bana uygun ortam ve desteği sağlayan tüm kurumlara ve bu kurumlarda çalışan ekip üyelerine,

Manevi desteğini sürekli hissettiğim Antalya Çocuk İzlem Merkezi'nde çalışan ekip arkadaşlarıma,

Çalışmamın her aşamasında yardımlarını, hoşgörülerini ve manevi desteklerini hissettiğim aileme ve yakın arkadaşlarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	v
TABLolar LİSTESİ	vi
1. TÜRKÇE ÖZET	1
2. İNGİLİZCE ÖZET	2
3. GİRİŞ VE AMAÇ	3
4. GENEL BİLGİLER	
4.1. İnsan ve İnsan İhtiyaçları	6
4.2. Ait Olma Duygusuna Kavramsal Bakış	8
4.3. Ait Olma Duygusunu Etkileyen Faktörler	15
4.4. Ait Olma Duygusunun Önemi	18
4.5. Ait Olma Duygusu ve Ruh Sağlığı	20
4.6. Ülkemizde Ait olma Duygusuna Yönelik Çalışmalar	28
4.7. Ait Olma Duygusu ve Psikiyatri Hemsireliği	31
5. GEREÇ VE YÖNTEM	
5.1. Araştırmanın Amacı	32
5.2. Araştırmanın Yeri ve zamanı	32
5.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	32
5.4. Araştırmaya Alınma Kriterleri	33
5.5. Araştırmanın Etiği	33
5.6. Araştırmanın Bütçesi	34
5.7. Araştırmanın Veri toplama Araçları	34
5.7.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	34
5.7.2. Ait Olma Duygusu Ölçeği (Sense of Belonging Instrument-SOBI)	34
5.7.3. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (MSPSS)	37
5.7.4. UCLA Yalnızlık Ölçeği (UCLA-LS)	38
5.8. Araştırmanın Aşamaları	38
5.9. Araştırmanın Ön Uygulaması	40
5.10. Araştırma Verilerinin Toplanması	40
5.11. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi	40
5.12. Araştırmanın Sınırlılıkları	41

6. BULGULAR	
6.1. Katılımcılara İlişkin Tanıtıcı Bilgiler	42
6.2. Ait Olma Duygusu Ölçeği (SOBI-A ve SOBI-P) Geçerlilik Çalışması	46
6.2.1. SOBI-A ve SOBI-P'nin dil eşdeğerliliği	46
6.2.2. SOBI-A ve SOBI-P'nin kapsam (içerik) geçerliliği	46
6.2.3. SOBI-A ve SOBI-P yapı geçerliliği	47
6.3. Ait Olma Duygusu Ölçeği (SOBI-A ve SOBI-P) Güvenilirlik Çalışması	57
6.3.1. SOBI-A ve SOBI-P için iç tutarlılık (Cronbach alfa) analizi	57
6.3.2. SOBI-A ve SOBI-P madde-toplam puan korelasyonları	57
6.4. 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldıktan Sonra SOBI-A'nın Geçerlilik Çalışması	61
6.5. 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldıktan Sonra SOBI-A'nın Güvenilirlik Çalışması	64
6.5.1. 13. ve 14. maddeler çıkarıldıktan sonra SOBI-A'nın iç tutarlılık analizi	64
6.5.2. SOBI-A 13. ve 14. maddeler çıkarıldıktan sonra madde-toplam puan korelasyonu	64
7. TARTIŞMA VE SONUÇ	67
8. ÖNERİLER	76
9. KAYNAKLAR	77
10. EKLER	
EK 1. Ait Olma Duygusu Ölçeği (Sense of Belonging Instrument-SOBI) İzin yazısı	87
EK 2. Antalya Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Kararı	88
EK 3. Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Atatürk Devlet Hastanesi Tez Uygulama İzni	90
EK 4. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Tez Uygulama İzni	93
EK 5. Sense of Belonging Instrument Antecedents SOBI-A	95
EK 6. Sense of Belonging Instrument Psychological Experience SOBI-P	96
EK 7. Bilgilendirilmiş Onam Formu	97
EK 8. Sosyodemografik Özellikler İçeren Anket Formu	98
EK 9. Ait Olma Duygusu Ölçeği Öncüller SOBI-A	100
EK 10. Ait Olma Duygusu Ölçeği Psikolojik Deneyim SOBI-P	101
EK 11. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği	102
EK 12. UCLA Yalnızlık Ölçeği	103
11. ÖZGEÇMİŞ	104

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MSPSS	: Multidimensional Social Support Scale
N	: Yanıt veren birey sayısı
r	: Korelasyon katsayısı
SAS	: Statistical Analysis Software
Sd	: Standard Deviation (Standart Sapma)
SOBI	: Sense of Belonging Instrument
SOBI-A	: Sense of Belonging Instrument-Antecedents
SOBI-P	: Sense of Belonging Instrument-Psychological Experience
$\bar{x}$	: Aritmetik Ortalama

ŒEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Œekil 4.1 Maslow Teorisi	7
Œekil 4.2 Ait Olma Duygusu Modeli	10
Tablo 4.3 Ait Olma Duygusunun Psikolojik Yapısının Teorik Modeli	14

TABLolar LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 6.1 Katılımcıları Tanıtıcı Özellikler	42
Tablo 6.2 Katılımcıları Tanıtıcı Özelliklerin Gruplara Göre Dağılımı	44
Tablo 6.3 SOBI-A ve SOBI-P alt-üst %27'lik grup ortalamaları	47
Tablo 6.4 Ölçeklerin Puan Ortalamalarının Gruplara Göre Dağılımı	48
Tablo 6.5 Tüm gruplarda SOBI'ın (SOBI-A ve SOBI-P) UCLA ve MPSS ile Karşılıklı Korelasyonları	48
Tablo 6.6 Emekli Grubunda SOBI (SOBI-A ve SOBI-P), UCLA ve MSPSS Arasındaki Korelasyonlar	49
Tablo 6.7 Depresyon Tanısı Alan Grupta SOBI (SOBI-A ve SOBI-P), UCLA ve MSPSS Arasındaki Korelasyonlar	49
Tablo 6.8 Öğrenci Grubunda SOBI (SOBI-A ve SOBI-P), UCLA ve MSPSS Arasındaki Korelasyonlar	50
Tablo 6.9 Gruplar arasında SOBI-A'nın Madde İstatistiklerinin Dağılımı	51
Tablo 6.10 Gruplar arasında SOBI-P'nin Madde İstatistiklerinin Dağılımı	52
Tablo 6.11 Tanıtıcı Özelliklerin Ölçek Toplam Puanlarına Göre Tanımlayıcı İstatistikleri ve Analiz sonuçları	53
Tablo 6.12 Cronbach Alfa (α) Değerlerinin Gruplara Göre Dağılımı	57
Tablo 6.13 SOBI-A'nın Madde-Toplam Puan Korelasyonlarının Dağılımı	58
Tablo 6.14 SOBI-P'nin Madde-Toplam Puan Korelasyonlarının Dağılımı	60
Tablo 6.15 SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Ölçek Puan Ortalamalarının Gruplara Göre Dağılımı	61
Tablo 6.16 SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Tüm Gruplarda Ölçekler Arası Korelasyonlar	62
Tablo 6.17 Emekli Grubunda SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Ölçekler Arası Korelasyonlar	62
Tablo 6.18 Depresyon Tanısı Alan Grupta SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Ölçekler Arası Korelasyonlar	63
Tablo 9.19 Öğrenci Grubunda SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Ölçekler Arası Korelasyonlar	63
Tablo 6.20 SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında, SOBI-A Cronbach Alfa (α) Değerlerinin Gruplara Göre Dağılımı	64
Tablo 6.21 SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Madde-Toplam Puan Korelasyonlarının Dağılımı	65

Ait olma duygusu ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması

Öğrencinin adı: Nimet SAYGIN

Danışmanı: Gül ÜNSAL BARLAS

Anabilim Dalı: Psikiyatri Hemşireliği

1. TÜRKÇE ÖZET

Amaç: Bireyin psikososyal sağlığını etkileyen ve temel bir insan ihtiyacı olan ait olma duygusu düzeyinin belirlenmesi, bu alana yönelik yapılacak olan müdahalelerin seçiminin ve etkinliğinin değerlendirilmesini kolaylaştıracaktır. Bu araştırmanın amacı, bireyin ait olma duygusunu belirlemek üzere Hagerty ve Patusky (1995) tarafından geliştirilen, Psikolojik Deneyim (Sense of Belonging Instrument-Psychological Experience) (SOBI-P) ve Öncüller (Sense of Belonging Instrument-Antecedents) (SOBI-A) olarak adlandırılan, birbirinden bağımsız iki alt ölçekten oluşan Ait Olma Duygusu Ölçeği'ni (Sense of Belonging Instrument) (SOBI) Türkçe'ye uyarlayarak geçerlilik ve güvenilirliğini belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini öğrenciler (320), emekliler (320) ve depresyon tanısı alan bireyler (320) oluşturmuştur (n=960). Veri toplama, Antalya'da Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde, Atatürk Devlet Hastanesi'nde, Fethi Bayçın Huzurevi'nde, Akdeniz Üniversitesi'nde ve katılımcıların evlerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada sosyodemografik bilgi formu, Çok Boyutlu Algılanan Destek Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: SOBI-A ve SOBI-P'nin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla her bir ölçek için iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı (Cronbach- α) ve madde toplam korelasyon analizi yöntemleri kullanılmıştır. Cronbach- α katsayılarının SOBI-A'da 0,76-0,82, SOBI-P'de ise 0,88-0,91 arasında değiştiği belirlenmiştir. Madde toplam korelasyon analizinin sonucunda SOBI-A'da 13. ve 14. maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra yapılan iç tutarlılık analizinde, Cronbach- α SOBI-A açısından tüm gruplarda 0,79-0,84 arasında değişmiştir. SOBI-A ve SOBI-P ölçeklerinin yapı geçerliliğinin belirlenmesinde grup farklılıkları ve dış testlerden yararlanılmıştır. Ait olma duygusu düzeyinde gruplar arasında SOBI-P'de anlamlı farklılık varken, SOBI-A'da farklılık görülmemiştir. SOBI-A ve SOBI-P'nin sosyal destek ve yalnızlık ölçümleriyle anlamlı korelasyonlarının olduğu saptanmıştır.

Sonuçlar: Bu sonuçlar, SOBI-P ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu, SOBI-A'nın ise yapı geçerliliğini sağlamaması nedeniyle bu özelliği taşımadığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Ait olma duygusu, Ait Olma Duygusu Ölçeği, geçerlilik, güvenilirlik

Validity and reliability study of the sense of belonging instrument

Student name: Nimet SAYGIN

Consultant: Gül ÜNSAL BARLAS

Department: Psychiatric Nursing

2. ABSTRACT

Purpose: Determining the level of sense of belonging that affects the psychosocial health of the individual which is a basic human need will facilitate to evaluate selection of preventive, therapeutic and supportive interventions for this area. The aim of this study is to determine the validity and reliability of Sense of Belonging Instrument (SOBI) which has two sub-scales, Psychological Experience (SOBI-P) and Antecedents (SOBI-A), and is developed by Hagerty and Patusky (1995) by adapting it to Turkish.

Materials and methods: The sample of research consisted of students (320), retirees (320) and individuals with depression (320) (n=960). Data collection was performed in Akdeniz University , Antalya Training and Research Hospital, Atatürk State Hospital, Fethi Bayçın Nursing Home and participants' house in Antalya. Sociodemographic information form, Multidimensional Perceived Support Scale and UCLA Loneliness Scale were used in this study.

Findings: Internal consistency reliability coefficient (Cronbach- α) and item total correlation analysis methods were used to evaluate the reliability of the SOBI-A and SOBI-P for each scale. Cronbach- α coefficients were found to be between 0,76-0,82 in SOBI-A and 0,88-0,91 in SOBI-P. As a result of the item-total correlation analysis, in the internal consistency analysis of SOBI-A after the 13th and 14th items were removed, Cronbach- α changed from 0,99-0,84 in all groups to SOBI-A. Group differences and external tests are used in to determine the construct validity of SOBI-A and SOBI- P scales. While there was a significant difference in SOBI-P between groups at the level of sense of belonging, there was no difference in SOBI-A. SOBI-A and SOBI-P were found to have significant correlations with social support and loneliness measurements.

Results: These results show that the SOBI-P scale is a valid and reliable measurement tool and SOBI-A does not have this feature because it does not provide the structure validity.

Key Words: Sense of Belonging, Sense of Belonging Scale, validity, reliability

3. GİRİŞ VE AMAÇ

İnsan biyolojik, psikolojik, spiritüel, sosyal ve kültürel gereksinimleri olan bir varlıktır. İçinde bulunduğu çevreyle etkileşimleri nedeniyle insan, sosyal ve kültürel bir varlık haline gelmektedir (Öz, 2004). Bu nedenle sosyal hayvanlar olarak da kabul edilen insanlar, grup yaşamından hoşlanırlar ve başkalarıyla anlamlı temas kurarlar (Kağıtçıbaşı, 1999). İçinde bulunulan sosyal çevre içerisinde insan etkileşiminin eksikliği, bireysel kimliğin oluşumu üzerinde etkili olabilir. Ayrıca bu eksiklik sosyal ilişkiler, ruhsal sağlık ve ait olma duygusu yoluyla bireylerin yaşamlarının her yönünü etkileyebilir (Hagerty ve ark., 1992).

Abraham Maslow (1954) ait olmanın temel bir insan gereksinimi olduğunu belirlemiş ve hiyerarşik sıralamasında 3. basamağa yerleştirmiştir. Ait olma duygusu Maslow'un (1954) aidiyet kavramının genişlemesidir ve bireylerle etrafındaki insanlar ve çevreyi birbirine bağlayan şeydir (Hagerty ve ark., 1992; Hagerty ve ark., 1996). Bu bağlamda ait olma duygusunun psikolojik iyi olma ve kendini gerçekleştirme için gerekli olan temel bir insan ihtiyacı olduğu ileri sürülmüştür (McLaren ve ark., 2007). Anant (1966) ait olmanın, bir ilişki/etkileşim yönünden ruhsal bozukluk ve ruh sağlığını anlamada, gözden kaçırılan kavramsal bir halka olduğunu tespit etmiş ve aidiyeti “kişilerin kendilerini sistemin gerekli ve bütünleyici bir parçası olduklarını hissetmeleri için sosyal sisteme kişisel katılım duygusu”dur şeklinde tanımlamıştır (Anant, 1967; Hagerty ve ark., 1992).

Kesternberg ve Kesternberg (1988) Nazi soykırımının çocuk mağdurları ile ilgili raporda, birçok mağdur çocuğun ülke, sosyal grup ve yaş açısından herhangi bir yere ait olmadıklarını hissettiklerini belirtmişler, ait olmanın obje ilişkileri ve kimliğin önemli bir bölümü olduğunu vurgulamışlardır.

Hagerty ve ark. (1992) ait olma duygusunu “kişinin kendisini sistem veya çevrenin bütünleyici bir parçası olduğunu hissetmesi için o sistem veya çevreye kişisel katılım deneyimi” olarak tanımlamışlardır.

Ait olma duygusu hem değer duygusu hem de uygunluğu içerir. Değer, kişinin değer verilme, ihtiyaç duyulma ve kabul edilme duygusu olarak adlandırılır. Uygunluk ise, kişinin özelliklerinin sistem veya çevreyle uyuşması veya uyum

sağlaması olarak adlandırılır (Hagerty ve Patusky, 1995). Kişi sistemin veya grubun bir parçası olduğunu hissettiğinde, bu destek sistemi içerisinde kendisinin değerli ve yararlı olduğunu hisseder (Videbeck, 2001). Bir kişinin benliğinin onu çevreleyen insanlarla, ortamlarla ve nesnelere bu şekilde bütünleşmesi ait olma duygusunun bir bölümüdür (Hagerty ve ark., 1992).

Kişinin ait olma duygusu, sosyal ve psikolojik fonksiyonuyla yakından ilişkilidir (Hagerty ve ark., 1996). Yüksek düzeyde ait olma duygusu olan kişiler, daha az yabancılaşmış ve daha az izole dirler, hedefleri vardır, başkaları tarafından ihtiyaç duyduklarına inanırlar ve kendilerini sosyal olarak üretken hissederler (Videbeck, 2001).

Ait olma duygusu psikolojik olarak iyi olma için gereklidir (Fullilove, 1996). Psikiyatri hemşireleri psikotik, depresif, anksiyeteli ve intihar riski taşıyan bireylerin “hiçbir yere bağlanamıyorum”, “kendimi o kadar önemsiz hissediyorum ki”, “hiçbir şeyin parçası değilim” gibi ait olma duygularını yansıtan ifadeleriyle sıklıkla karşılaşmaktadırlar (Hagerty ve ark., 1992). Yapılan çalışmalar, düşük ait olma duygusunun daha yüksek düzeylerde anksiyete ve anksiyeteye ilgili bozukluklar (Herbert, 1997), depresyon (Hagerty ve ark., 1996; McLaren ve ark., 2001; McLaren ve ark., 2007) ve suicidal düşünce (Bailey & McLaren, 2005; McLaren ve ark., 2007) ile sonuçlanabileceğini göstermiştir.

Hagerty ve Williams (1999) ait olma duygusunun depresyon üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışmada, sosyal desteğin depresyon üzerinde indirekt etkisinin olduğunu, ait olma duygusunun ise depresyon üzerinde direkt bir etkiye sahip olduğunu saptamışlardır. Ayrıca, çatışmanın psikolojik ait olma duygusu üzerinde direkt etkisinin büyük olduğunu ve ilişkilerde yüksek düzeydeki çatışmanın düşük ait olma duygusuyla ilişkili olduğunu belirlemişlerdir. Bir başka çalışmada, ait olma duygusuyla depresyon ve suicidal düşünce düzeyi arasında negatif bir ilişki olduğu ortaya çıkarılmıştır (McLaren ve ark., 2007).

McLaren ve ark. (2007) Avustralyalı erkeklerde yaptıkları çalışmada, seksüel oryantasyon, cinsel yönelim ve ait olma duygusunun depresyonla ilişkili olduğunu saptamışlar ve cinsel yönelimin ait olma duygusuyla ilişkili olma olasılığında söz

etmişlerdir. Aynı araştırmada, homoseksüel erkeklerle karşılaştırıldığında heteroseksüel erkeklerin daha yüksek düzeyde ait olma duygusu ve daha düşük düzeyde depresyon ifade ettiklerini belirlemişlerdir.

Hasta-hemşire ilişkisi hastaların ait olma ihtiyaçlarını karşılaması için önemli bir araçtır. Bunun yanında terapötik ortam hastalara arkadaşlık ve grup kimliği ihtiyaçlarını karşılamaları için pek çok fırsatlar sunar. Bireyin ait olma ihtiyacı iletişim, sosyal etkileşimler ve ilişkiler yoluyla terapötik oluşum içerisinde karşılanır. Terapötik çevrenin oluşturulması ve sürdürülmesi psikiyatri hemşireliği aktivitelerinin ve bakımın bir parçasıdır. Ruh sağlığı hemşiresi bireylerle kurduğu iletişim ve etkileşim yoluyla, terapötik ortam sayesinde bireylerin ait olma duygusunu arttıran müdahalelerde bulunarak ruhsal sağlık düzeyini yükseltebilir (Morrison-Valfre, 2005).

Bu çalışmanın amacı; ait olma duygusu düzeyini belirlemek üzere geliştirilmiş olan Psikolojik Deneyim (Sense of Belonging Instrument-Psychological Experience) (SOBI-P) ve Öncüller (Sense of Belonging Instrument-Antecedents) (SOBI-A) olarak adlandırılan, birbirinden bağımsız iki alt ölçekten oluşan Ait Olma Duygusu Ölçeği'ni (Sense of Belonging Instrument) (SOBI) Türkçe'ye uyarlayarak, geçerlilik ve güvenilirliğini belirlemektir.

4. GENEL BİLGİLER

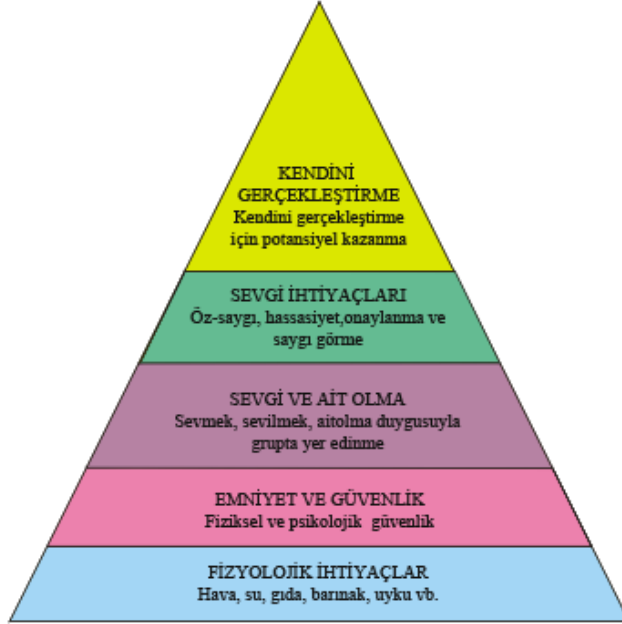
4.1. İnsan ve İnsan İhtiyaçları

İnsan biyolojik, psikolojik, spiritüel, sosyal ve kültürel gereksinimleri olan bir varlıktır (Öz, 2004) ve bu gereksinimleri karşılamak için organizmayı harekete geçirecek dürtülere sahiptir (Velioğlu, 1999). İnsan gereksinimleri evrenseldir. Biyolojik gereksinimlerin yerine getirilmesi doğal bir zorunluk olmakla birlikte, psikolojik gereksinimlerin yerine getirilmesi de psikolojik sistemin sağlıklı bir şekilde çalışması için gereklidir. Biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlar arasında önemli farklılık vardır. Biyolojik ihtiyaçlar döngüsel çalışma eğilimindeyken (bir kez doyurulduğunda bir süre tekrar ortaya çıkmazlar), temel psikolojik ihtiyaçlar ise süreklidir (Krapp, 2005). İnsan bu gereksinimlerini karşılamak için içinde bulunduğu toplumla iletişim ve etkileşim içindedir (Velioğlu, 1999).

Ünlü bir psikolog ve yazar olan Abraham Maslow İnsan İhtiyaçları Teorisi'nde, bireyin kendini gerçekleştirme ya da ruhsal sağlığı deneyimleme motivasyonunu betimlemek için ihtiyaçlar hiyerarşisini tanımlamıştır. Hiyerarşinin en alt basamağına temel fizyolojik ihtiyaçları, en üst basamağına da kendini gerçekleştirme ihtiyacını yerleştirmiştir (Şekil 4.1). En üst basamağa ulaşmadan önce yerine getirilmesi gereken beş seviye vardır. Maslow'a göre en üst seviyeye ulaşarak kendini gerçekleştirmeyi başaran, ruhsal açıdan sağlıklı insanlar aşağıda yer alan özelliklere sahiptir (Shives ve Isaacs, 2002):

- Kendilerini, başkalarını ve doğayı kabul eder. Başka bir ifadeyle, kendileri ile ilgili olumlu düşüncelere sahiptir ve çevresiyle iyi ilişkiler kurar.
- Başkalarıyla ilişkiler kurabilir ve başkalarına karşı kibar ve sabırlıdır. Şefkat gösterebilir.
- Dünyayı ve insanları olduğu gibi algılar.
- Yaşamı takdir edip tadını çıkarabilir.
- Düşüncede ve eylemde bağımsız veya özerktir. Kişisel davranış ve değer standartlarına güvenir.
- Yaratıcıdır. Görevleri yerine getirirken ya da sorunları çözerken çeşitli yaklaşımları kullanırlar.

- Davranışları, diğer insanlara saygı duymaları, dinleme ve öğrenme için istekli olmaları ve insanların benzersizliğine ve farklılıklarına saygı göstermeleriyile tutarlıdır.

Şekil 4.1 Maslow Teorisi

Psikolojik ihtiyaçlara dikkat çeken Deci ve Ryan (2000) ise öz belirleme kuramında, insanın psikolojik gelişimi, bütünlüğü ve iyi oluşu için doğuştan gelen psikolojik ihtiyaçları olduğunu belirtmiştir. Bu ihtiyaçları yeterlik, özerklik ve ilişkili olma olarak adlandırmıştır. Kurama göre yeterlik, bir kişinin ustalık veya etkinlik duygusu deneyimidir. Olumlu geri bildirim bu ihtiyacın karşılanmasını sağlarken, olumsuz geri bildirim ise engeller. Özerklik, bir bireyin temel değer ve inançlarını yansıtan davranış eylemidir. Ödüller ve tehditler gibi motivasyon stratejileri özerkliği olumsuz etkiler ve içsel motivasyonun azalması, daha az yaratıcılık ve daha kötü problem çözme gibi sonuçlara yol açar. İlişkili olma ise içsel motivasyonun korunmasında rol oynar ve ait olma duygusunu da içeren başkalarıyla bağlantılı olma ihtiyacıdır.

Ait olma duygusunun insan ilişkilerinin kurulması ve geliştirilmesine katkıda bulunduğunu ileri süren Hagerty ve ark. (1993), insan ilişki teorisini geliştirmiştir. Bu teoriye göre insan, diğer insanlar, nesnelere, çevreler, toplum ve kendisi ile ilişki kurar ve sürdürür. İnsanların hayatta kalmak, gelişmek ve büyümek için başkalarıyla ilişki kurmaları ve sürdürmeleri gereklidir. İnsanların anlamlı ilişkilere ihtiyacı

vardır. İlişkili olma, bireyin kişilere, nesnelere, gruplara veya doğal ortamlara katılım düzeyi ve bu katılımı ilişkili eşzamanlı rahatlık veya rahatsızlık düzeyi olarak tanımlanır. Kişi, rahatlık, iyi oluş ve kaygıyı azaltma duygusu yaratan bir tarzda başka biriyle aktif olarak ilgilenirse, bağlılık oluşur. Bir kişinin ilişkisindeki aksaklıklar biyolojik, psikolojik ve sosyal rahatsızlıklara yol açabilir. Ait olma duygusu ilişki üzerinde aktif rol oynar.

4.2. Ait Olma Duygusuna Kavramsal Bakış

Aidiyet olarak da adlandırılan ait olma duygusu kavramının ortaya çıkışı 1930'lu yıllara dayanmaktadır (Hodging, 2018). O yıllarda, Bireysel Psikoloji ekolünün savunucusu olan Adler'e göre her çocuk, ait olma ihtiyacı ve başkalarıyla bağlantı kurma becerisiyle doğar. Birey bütün bir sistemdir. Aynı zamanda birey aile, topluluk ve evren gibi daha büyük sistemlerle işbirliği ve etkileşimde bulunarak, bu sistemlerin bir parçasını oluşturur. Bireyin bu sistemlerin parçası olduğunu hissetmesi için ait olma duygusu gereklidir. Kendini ait hissedemeyen bir birey, aynı zamanda değerli ve anlamlı olduğunu hissederek, topluma en iyi şekilde katkıda bulunur. Adler ayrıca, ait olmanın bireyin ve toplumun ruh sağlığı için birincil faktör olduğunu ileri sürerek, psikolojik bozukluğu olan kişilerin ait olmak için daha etkili yöntemler öğrendiklerinde, bu psikopatolojilerini azaltabileceklerini belirtmiştir (Shifran, 2010).

Adler'den sonra Maslow, İnsan Motivasyonu Teorisi'nde ait olma duygusundan söz etmiştir. İnsan ihtiyaçlarını sınıflandırarak, sevgi ve aidiyet ihtiyacını fizyolojik ihtiyaçlar ve güvenlik ihtiyacından sonraki aşamaya yerleştirmiştir. Bireyin sevgi ve aidiyet ihtiyacının hem fizyolojik hem de güvenlik ihtiyacından sonra ortaya çıkacağını, kendini gerçekleştiren bir kişinin sevgi ve ait olma gereksinimlerinin karşılanmış olması gerektiğini belirtmiştir (Maslow, 1943). Aidiyeti başka insanlar tarafından kabul edilme, tanınma, değer verilme ve onaylanma ihtiyacı olarak açıklamıştır (Levett-Jones ve ark., 2007).

Anant ise 1966 yılında ait olma ihtiyacının çocuğun gelişimi, okulu, sosyal ilişkileri ve ruh sağlığında önemli olduğunu vurgulayarak, aidiyeti tanımlamıştır. Ait olmanın, bir ilişki/etkileşim yönünden ruhsal bozukluk ve ruhsal sağlığını anlamada, gözden kaçırılan kavramsal bir halka olduğunu tespit etmiş ve aidiyeti "kişilerin

kendilerini sistemin gerekli ve bütünlüycü bir parçası olduklarını hissetmeleri için sosyal sisteme kişisel katılım duygusu” şeklinde tanımlamıştır (Anant, 1967; Hagerty ve ark., 1992).

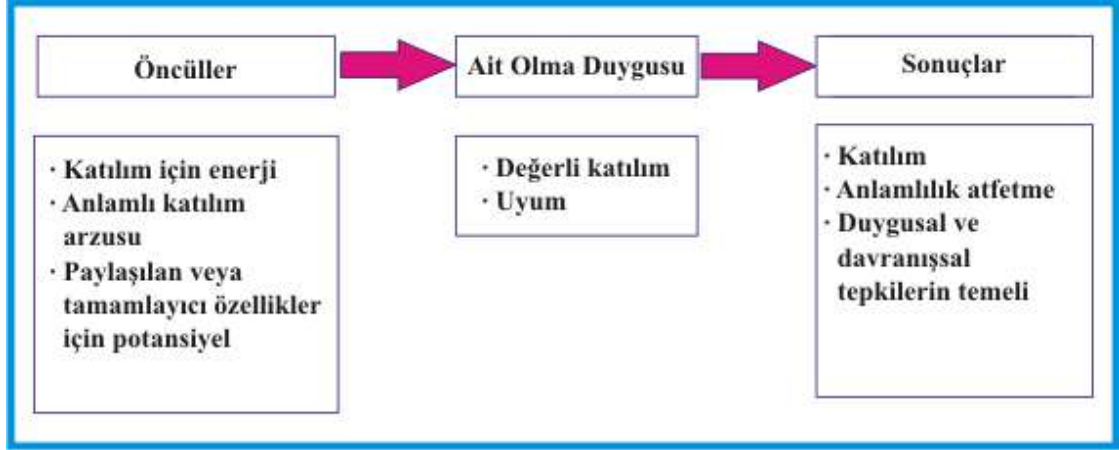
Anant’ın bu tanımından sonra, ait olma duygusunun psikiyatri hemşireliği uygulamalarında araştırılmamış bir kavram olması, psikiyatri hemşirelerinin ruhsal bozukluğu olan bireylerle çalışırken ait olma duygusunu yansıtan ifadelerle sıklıkla karşılaşması ve bu durumların yalnızlık, ümitsizlik ve yabancılaşma gibi kavramlarla açıklanması sebebiyle Hagerty ve ark. (1992) ait olma duygusunun kavram analizini yapmıştır. Anant’ın ait olma tanımından yola çıkarak, tümevarımsal ve tümdengelimli stratejilerle literatür taramaları, görüşme analizleri ve odak grup verilerine dayanarak, ait olma duygusunun iki tanımlayıcı özelliğini ortaya çıkartmışlardır:

- Kişi, diğer insanlar, gruplar, nesnelere, organizasyonlar, çevreler veya spiritüel boyutlar açısından önemli, ihtiyaç duyulan ve değerli olduğunu deneyimler.
- Kişi, paylaşılan veya tamamlayıcı özellikler yoluyla diğer insanlar, gruplar, organizasyonlar, çevreler veya spiritüel boyutlarla uyum ve ahenk deneyimler.

Walker ve Avant metodunu kullanarak yaptıkları kavram analizinde, kavram oluşmadan önce meydana gelmesi gereken olaylar olan ait olma duygusu öncüllerinin; katılım için enerji, anlamlı katılım arzusu, paylaşılan veya tamamlayıcı özellikler olduğunu, sonuçlar olarak adlandırılan, kavramın sonucunda oluşan olay ya da durumların ise; psikolojik, sosyal, spiritüel ve fiziksel katılım, bu katılıma anlamlılık atfetme, duygusal ve davranışsal tepkilerin temel dayanağını belirleme ve güçlendirme olduğunu belirlemiştir. Ait olma duygusu kavramını ise “kişinin kendisini sistem veya çevrenin bütünlüycü bir parçası olduğunu hissetmesi için o sistem veya çevreye kişisel katılım deneyimi” olarak tanımlamıştır. Bunun yanında ait olma duygusunun aşağıda yer alan iki boyutunun olduğunu vurgulamıştır (Hagerty ve ark, 1992):

- **Değerli katılım:** Değerli olma, ihtiyaç duyulma ve kabul edilme duygusunun deneyimi
- **Uyum:** Kişinin, özelliklerinin sistem ya da çevreyle tamamlayıcı olarak birleştiğini algılaması.

Daha sonra ait olma duygusunu değerlendirmek için geliştirdikleri ölçeğe (Sense of Belonging Instrument-SOBI) kavramsal temel oluşturan (Hagerty ve Patusky, 1995) ve ait olma duygusunun öncülleri ve sonuçlarını içeren bir Ait Olma Duygusu Modeli oluşturmuşlardır. Bu modele göre ait olma duygusu, yakınlık davranışı, psikolojik ve sosyal işlevsellik ile ilişkili hem bilişsel hem de duyuşsal bileşenlere sahip psikolojik bir deneyimdir (Hagerty ve ark., 1996) (Şekil 4.2).

Şekil 4.2 Ait Olma Duygusu Modeli

Kaynak: Hagerty BM, Williams RA, Coyne JC, Early M. Sense of belonging and indicators of social and psychological functioning. Archives of Psychiatric Nursing. 1996;10(4);235-244

Evrimsel, sosyal ve bilişsel psikoloji alanlarında yapılan araştırmaları kapsamlı bir şekilde analiz eden Baumeister ve Leary (1995) ise, “Ait olma ihtiyacı temel bir insan motivasyonu mudur?” sorusuna yanıt aramış ve ait olma ihtiyacının temel bir insan motivasyonu olması için aşağıda yer alan temel özellikleri taşıması gerektiğini belirtmiştir:

- Her koşulda kolaylıkla etkiler üretme,
- Duygusal sonuçları olma,
- Bilişsel işlemi yönetme,
- Engellendiğinde ters etkilere (örn. sağlık veya adaptasyon üzerinde) yol açma,
- Doyurulması için tasarlanmış hedef odaklı davranışı ortaya çıkarma,
- Tüm insanlar için duygusal koşul açısından evrensel olma,
- Diğer güdülerden türetilmiş olmama,

- Çok çeşitli davranışları etkileme,
- Mevcut psikolojik fonksiyonu aşan sonuçlara sahip olma.

Yaptıkları analiz sonucunda, ait olma ihtiyacının, bu özellikleri taşıyan temel bir insan motivasyonu olduğunu vurgulayarak, aidiyeti “En az asgari kalıcı, pozitif ve anlamlı kişilerarası ilişkiler oluşturmak ve sürdürmek için yaygın bir dürtü” olarak tanımlamıştır. Bu ihtiyacın karşılanamamış olması durumunun iyi oluşu önemli ölçüde azalttığını vurgulamıştır. Ayrıca, bu ihtiyaç ile ilgili bireysel farklılıklar olduğundan, ancak ait olma ihtiyacının aşağıda yer alan iki temel özelliği taşıdığından söz etmiştir:

- İnsanlar başkalarıyla sık sık iletişim veya etkileşimde bulunma ihtiyacı duyar. İdeal olarak, bu etkileşimler olumlu veya tatminkâr olabilir, ancak esas olarak büyük bir çoğunluğunun çatışma ve olumsuz etkilerden arınmış olması önemlidir.
- İnsanlar, yakın gelecekte istikrarlı, duyuşsal ilgi ve süreklilikle karakterize bir kişilerarası bağ veya ilişki olduğunu algılama ihtiyacı duyar.

Sonraki yıllarda Levett-Jones ve ark. (2007), klinik uygulamaların hemşirelik eğitiminde önemli bir yere sahip olduğunu ve bu ortamlarda öğrencilerin yabancılaşma ve aidiyet eksikliği yaşadıklarından söz etmiştir. Ardından Levett-Jones ve Lathlean (2008) klinik öğrenmenin hemşirelik öğrencileri için önemini vurgulayarak, öğrencilerin klinik ortamlarda yaşadıkları ait olma deneyimlerine ilişkin yapmış olduğu kalitatif çalışmanın sonucunda aidiyet/ait olmayı; “Bireyin mesleki ve kişisel değerlerinin grubun değerleriyle uyumlu olduğunu, gruba bağlı olduğunu veya gruba bütünleştiğini, grup tarafından saygı duyulduğunu, değer verildiğini, dahil edildiğini, kabul edildiğini ve güvence altına alındığını hissetmesine karşılık gelişen, son derece kişisel ve bağlamsal olarak aracılı bir deneyimdir” şeklinde tanımlamıştır. Öğrencilerin klinik ortamlarda ait olma deneyimlerini değerlendirmek amacıyla 34 madde içeren Belonging Scale-Clinical Placement Experiments (BES-CPE) ölçeğini geliştirmiş, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapmıştır (Levett-Jones ve ark., 2009).

Mahar ve ark., (2013) ait olma duygusu kavramına farklı bir bakış açısıyla yaklaşarak, ait olma duygusunun bazı disiplinleri kapsadığını ve ait olma duygusu

kavramının tanımına ilişkin bu disiplinler arasında açık bir fikir birliğinin olmadığını ileri sürmüştür. Toplum temelli bakıma engelliler için önemli olduğunu ve engellilerin sosyal aidiyetinin ve toplumsal bütünleşmesinin desteklenmesini amaçlayan toplum temelli stratejilerin etkinliğinin değerlendirilmesinde, ait olma duygusu kavramını daha net bir şekilde kavramsallaştırmanın gerekli olduğunu savunmuştur. Ait olma duygusuna yönelik yapılan araştırmaları inceledikten sonra sosyal aidiyetin kavramsallaştırılmasını, öznellik, dış referansa temellendirilmişlik, karşılıklılık, dinamizm ve öz-belirlemeyi içeren beş temaya dayandırmıştır. Ait olma duygusunu, “Paylaşılan deneyimler, inançlar veya kişisel özelliklerin temeli üzerine kurulmuş bir dış referansla karşılıklı ilişkiden kaynaklanan öznel bir değer ve saygı duygusu” şeklinde tanımlamıştır.

Hodging (2018) ise Avustralya'nın çok kültürlü toplumunda kimlik ve ait olma duygusunu araştırdığı çalışmada, ait olma duygusuna yönelik yapılmış araştırmaları inceleyerek tematik sentez yapmıştır. Ait olma duygusunu kimlikle ilişkilendirdiği tematik sentez sonucunda ait olma duygusunun, daha önceki araştırmalarda söz edilen, ait olma duygusu, ait olma öncülleri (Hagerty ve ark., 1992) ve ait olma ihtiyacı (Baumeister ve Leary, 1995) boyutlarının yanında, ait olmanın/ait olmamanın sonuçları, ait olmayı etkileyen faktörler, ait olmayı sürdürme uygulamaları ve ait olma için kimlik oluşturma süreçleri olmak üzere dört boyutunun daha olduğunu ortaya koymuştur. Ait olmanın yapısını oluşturan her bir boyutu şu şekilde tanımlamıştır:

Ait olma öncülleri: Bir yetişkinin ait olma duygusuna katkıda bulunan yordayıcılardır. Öncüller, çocukluk döneminde aile, akran ilişkileri, travmatik yaşantılar, gelişim dönemlerinde yaşanan sorunlar, kısıtlılıklar ve diğer biyolojik sorunları içerebilir.

Ait olma ihtiyacı: Sosyal ve ailevi gruplarda diğer insanlarla, yüksek kaliteli ilişkiel bağlarla sıklıkla rahatsız edici olmayan, süre gelen etkileşimler için temel bir insan motivasyonudur.

Ait olmayı etkileyen faktörler: Pozitif bir ait olma duygusunu yaşamaya devam etme motivasyonunu veya kapasitesini değiştiren, kişinin çevresinde meydana gelen fiziksel veya sosyal bir durum, eylem, olaydır. Bu faktörler, insan ilişkilerinin

kalitesi, yaş, fiziksel çevre, fiziksel ve ruhsal sağlık durumu, ayrımcılık veya şiddet eylemleri ve savaş gibi değişimleri içerebilir.

Ait olma için kimlik oluşturma süreçleri: Kişi, ait olma için kimlik kazanmaya motive edildiğinde, kimlik oluşumu veya sınıflandırması süreçlerini kullanır. Kimliği kendisi seçebileceği gibi, kendisi, sosyal gruplar, toplumlar, kültürler, nesnelere, olaylar, ideolojiler veya yerlerle ilişkili başkaları tarafından da atfedilebilir. Seçilen veya atfedilen kimlikler dinamikler ve kişi kimliği ve onunla ilişkili olan ait olma duygusundan vazgeçme kararına varabilir.

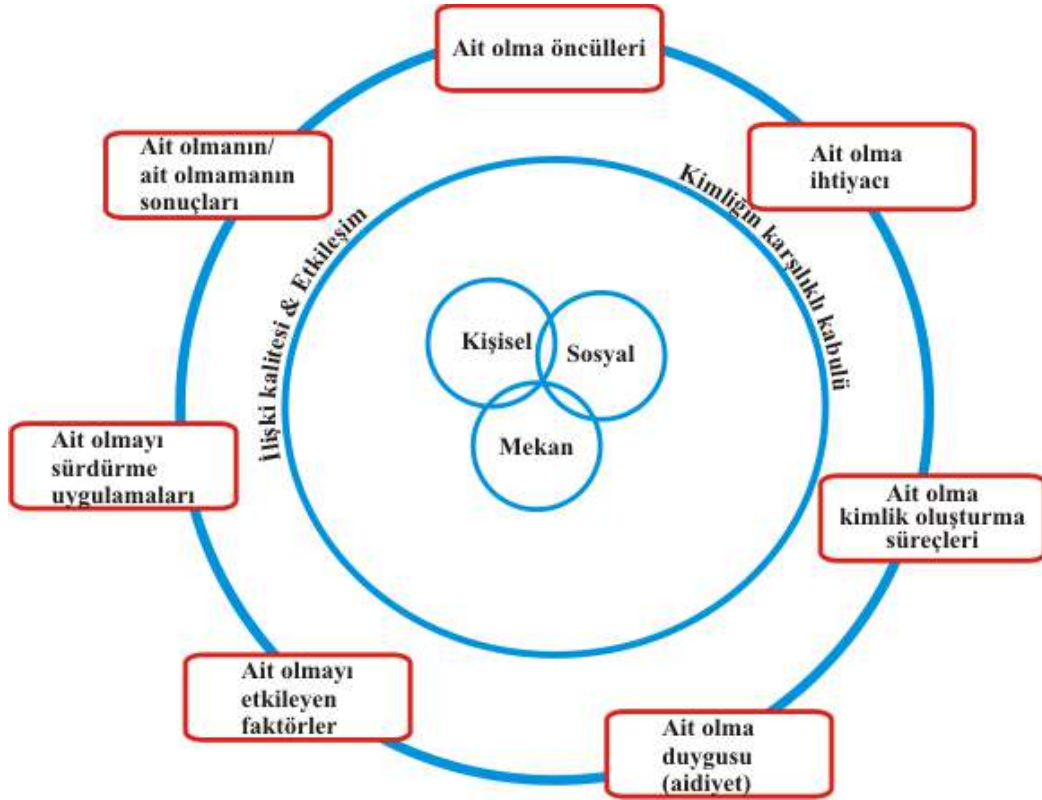
Ait olma duygusu/aidiyet: Aidiyet, bireyin sahip olduğu kişisel, sosyal ve mekân kimliğinin bir veya daha fazlasından kaynaklanan öznel ve dinamik bir psikolojik deneyimdir. İlişkilerin kalitesi ve pozitifliği, başkaları tarafından kabul edilerek oluşan etkileşimler ve kimliğin öz kabulü, ait olma düzeylerini etkiler.

Ait olmayı sürdürme uygulamaları: Ait olmayı sürdürme uygulamaları, bireyin çevresiyle ilişkili aktiviteler, yerel veya ulusal topluluklar, dini, siyasi ya da sportif gruplar gibi sosyal gruplarla ve ailesiyle olan ait olma duygusunu korumak veya devam ettirmek amacıyla, belirli davranışlarla birlikte kullandığı beceriler ve/veya kaynakların yer aldığı bilişsel ve duygusal bağlılık içerir. Uygulamalar arasında dilin kullanımı, yemek ve yemek pişirme tarzı, kültürel ve dini ritüel faaliyetler, duygusal destek, maddi yardımlar, düzenli iletişim ve ev ziyaretleri yer alır.

Ait olmanın/ait olmamanın sonuçları: Ait olma duygusu yaşama ya da yaşamamakla ilgili olumlu ya da olumsuz zihinsel, duygusal ve fiziksel sonuçlardır. Ruhsal ve fiziksel sağlığın, akademik, sportif ve eğitim performansının daha yüksek veya daha düşük düzeylerde olması, toplumda başkalarına daha düşük veya daha yüksek düzeyde katkıda bulunma bu sonuçlar arasında sayılabilir.

Hodging (2018) ait olma duygusu boyutlarının birlikte ele alındığında, aidiyetin genel yapısını kimlikler ve karakteristiklerin oluşturduğunu savunarak, ait olma duygusunun bu boyutlarını içeren teorik bir model oluşturmuştur. Oluşturduğu teorik modelin merkezinde kişisel, sosyal ve mekân olmak üzere üç kimlik alanı bulunmaktadır. Bunları çevreleyen ve bu kimlikleri etkileyen, kimliğin karşılıklı kabulü, ilişki kalitesi ve etkileşim olmak üzere iki özellik vardır. Modeldeki en dış daire, ait olmanın birbiriyle ilişkili yedi boyutunu temsil etmektedir. (Şekil 4.3).

Şekil 4.3 Ait Olma Duygusunun Psikolojik Yapısının Teorik Modeli

Kaynak: Hodging J. Belonging and identity in Australia's multicultural society. Southern Cross University School of Health Human Sciences, Doctoral dissertation, 2018, Lismore.

Ayrıca ait olmayı; “Yüksek kaliteli ilişki, etkileşim ve karşılıklı kabulle karakterize olan mekân ve sosyal gruplarla ilişkili kimliklerde, kişisel katılımı ait olma ihtiyacı tatmin edildiğinde yaşanan, öznel ve dinamik bir olgu” olarak tanımlamıştır. Aidiyetin, kimlikle ilişkili davranışlar için kişisel kaynaklar kullanılarak sürdürüleceğini ve sosyal, tarihsel ve çevresel faktörlerden etkilenebileceğini belirtmiştir. Hodging (2018)'e göre çocukluk dönemi ve adölesan dönemde gelişim ve biyoloji, yetişkinlikte aidiyeti etkileyebilen öncüllerdir. Pozitif ait olma duygusu kişisel iyi oluşu, bireysel ve grup performansını artırır, toplulukların sosyal bağlılığını destekler. Aidiyet eksikliği, sosyal uyumsuzluk, patoloji veya topluluk çatışmasına neden olabilir.

4.3. Ait Olma Duygusunu Etkileyen Faktörler

Ait olma duygusunu etkileyen faktörler, temel bir insan ihtiyacı olan bu duygunun geliştirilmesi ve devam ettirilmesi için gerekli olan motivasyon veya kapasiteyi değiştiren, kişinin çevresinde meydana gelen fiziksel veya sosyal bir durum, eylem ya da olaydır (Hodging, 2018). Duygusal, bilişsel, sosyal ve davranışsal yönleri ile çok boyutlu olan ait olma duygusunun, başkalarıyla ilişkisinin başlangıcı olan erken bağlanma sistemlerinde ortaya çıktığı ileri sürülmüştür. Bu nedenle, aile içinde erken ebeveyn etkileşimleri ve yaşam deneyimlerinin yetişkin ait olma duygusu gelişimi ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Hagerty ve ark., 2002). Yapılan bir araştırmada, acemi erlerin çocukluk deneyimlerinin ve aile içindeki yaşam kalitesinin, gelecekteki işleyişi üzerinde önemli etkisi olduğu ve erlerin yalnızlık deneyimi ve ait olma duygusu yoluyla başkalarına ilişkin kendilik algılarının, işe alım eğitimini tamamlamadaki başarıları üzerinde önemli rol oynadığı belirlenmiştir (Williams ve ark., 2002).

Ailede yaşanan finansal problemlerin, sık yer değiştirmelerin, okul problemlerinin, alkol ve maddeyi kötüye kullanımın bu duygu üzerinde etkili olduğundan söz edilmiştir (Hagerty et al., 2002). Ailede alkol kötüye kullanım öyküsü olan, depresif ve depresif olmayan kişiler arasında, depresif semptomların gelişmesine karşı kişinin ait olma duygusunun doğrudan anlamlı bir tamponlama etkisi olduğu gösterilmiştir. Bu sonucun, ait olma duygusunun, aile içinde alkol kötüye kullanımı öyküsü olan kişiler için önemli bir psikolojik dayanıklılık faktörü olarak işlev görebileceği ileri sürülmüştür. Ailesinde uyuşturucu madde bağımlılığı öyküsü olan kişilerde ise depresif semptomların gelişmesine karşı ait olma duygusunun doğrudan etkisi olduğu saptanırken, anlamlı bir tamponlayıcı etkisi olmadığı belirlenmiştir (Sargent ve ark., 2002).

Alkol kötüye kullanımı ve ait olma duygusu arasındaki ilişkiye Lee ve Williams (2013)'ın SOBI-P kullanarak Amerika'da yaşayan Koreliler üzerinde yapmış olduğu araştırma da örnek verilebilir. 206 yetişkin Koreli'nin katıldığı araştırmada, ebeveyn alkolizmi, ait olma duygusu, psikolojik dayanıklılık ve depresif belirtiler arasındaki ilişki irdelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda, ait olma duygusunun, ebeveyn alkolizmiyle ilgili olarak depresif belirtilerin en güçlü ve

proksimal öngörüsü olduğu saptanmıştır. Ebeveyn alkolizminin depresif belirtiler üzerinde anlamlı doğrudan etkisi olmadığı, aksine sosyal destek, psikolojik dayanıklılık ve ait olma duygusu aracılığıyla dolaylı etkisi olduğu belirlenerek, alkolik ebeveyni olan çocukların ait olma duygusunu arttıran destekleyici kişilerarası ilişkiler, stresle başetmede bireysel güçler veya kapasiteler gibi koruyucu faktörleri dikkate alan önleyici müdahale yaklaşımlarının etkili olacağını vurgulanmıştır.

Üniversite öğrencileri ile ait olma duygusunun çocukluk dönemindeki öncüllerini belirlemeye yönelik SOBI-P ölçeği kullanılarak yapılan bir araştırmada, ait olma duygusu ile anlamlı ilişkisi olan pozitif öncüllerin, anne ve babayla birlikte büyüme, okul aktivitelerine katılma ve anne-babanın boşanması olarak belirlenirken, negatif öncüllerin aşırı korumacı baba algısı, adolesan gebelik, ailede yaşanan finansal problemler, enstest ve homoseksüellik olduğu belirlenmiştir (Hagerty ve ark., 2002). Acemi erlerle yapılan bir araştırmada ise, çocuklukta fiziksel, duygusal veya cinsel istismar öyküsü olan kişilerde depresif semptomların gelişmesine karşı ait olma duygusunun anlamlı tampolayıcı etkisi ve doğrudan etkisinin olduğu belirlenmiştir (Sargent ve ark., 2002).

Ülkemizde Arslan (2015) tarafından Genel Aidiyet Ölçeği kullanılarak üniversite öğrencileri üzerinde psikolojik sağlamlık, sosyal bağlılık ve aidiyet duygusu arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılan bir araştırmada, çocukluk döneminde psikolojik istismarın ait olma duygusu ile negatif anlamlı ilişkisi olduğu saptanmıştır. Aynı araştırmada, sosyal bağlılık ve ait olma duygusunun, psikolojik istismar ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiye aracılık ettiği belirlenmiş ve ait olma duygusunun psikolojik istismar ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkide önemli bir rol oynadığı belirtilmiştir.

Çatışma, psikolojik ait olma duygusu üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. İlişkilerdeki yüksek çatışma, düşük ait olma duygusuyla ilişkilidir (Hagerty ve Williams, 1999). Schoenewald (2016) daha önce koruyucu aile yanında kalan yetişkinlerde belirsiz kayıp ve ait olmanın, koruyucu ailede yaşadıkları deneyimler üzerindeki etkisini araştırdığı kalitatif çalışmada, katılımcıların ait olma duygularında eksiklik olduğunu belirlemiştir. Katılımcıların ait olma arzularının, özellikle de bir ailenin parçası olmak için özlemleri olduğunu, fakat geçici ait olma duygusu

yaşadıklarını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, biyolojik ve gerçek aileye ait olma konusunda yaşanan çatışmaların ve çok yer değiştirmenin ait olma duygusu üzerinde olumsuz etkileri olduğunu vurgulamıştır.

Spor aktivitelerine katılma sosyal entegrasyonu kolaylaştırarak, bir grubun değerli bir parçası olmanın önemli unsurları olan yeterlilik, başarı ve karşılıklı kabullenme duygusunu da teşvik ederek, ait olma duygusu üzerinde pozitif etkide bulunur (Hagerty ve ark., 2002). Ait olma duygusunun SOBI-P ile değerlendirildiği, Almanya’da yetişkinler üzerinde egzersiz aktiviteleri ile duygulanım arasındaki ilişkinin incelendiği deneysel bir araştırmada, iş çıkışında egzersiz etkinliklerine katılımın, akşamları olumlu duygulanım ile pozitif ilişkili olduğu ve bu ilişkiye ait olma duygusunun arabuluculuk ettiği saptanmıştır. Bu bulgunun olumlu duygulanımla bağlantılı ilişkili olma ihtiyacının karşılanması için fırsat sunacağı ifade edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada, egzersiz faaliyetleri ile ait olma duygusunun pozitif yönde ilişkili olduğu belirlenmiş ve insanların daha uzun süre egzersiz yaptıklarında, kabul edilme, değerli olma ve sosyal çevrelerine entegre olma konusunda daha güçlü bir duygu yaşadıkları vurgulanmıştır (Feuerhahn ve ark., 2014).

Tüm bunların yanında insan ilişkilerinin kalitesi, yaş, fiziksel çevre, fiziksel ve ruhsal sağlık durumu, ayrımcılık veya şiddet eylemleri, göç, savaş (Hodging, 2018) gibi faktörlerin de ait olma duygusu üzerinde etkileri bulunmaktadır. Kesternberg & Kesternberg (1988) Nazi soykırımının çocuk mağdurları ile ilgili raporda, birçok mağdur çocuğun ülke, sosyal grup ve yaş açısından herhangi bir yere ait olmadıklarını hissettiklerini ve ait olmanın obje ilişkileri ve kimliğin önemli bir bölümü olduğunu belirtmişlerdir. Liu ve ark. (2014) ise Çin’deki 12-14 yaş arası göçmen çocuklarda yalnızlıkla algılanan ayrımcılık arasındaki ilişkide ait olma duygusunun rolünü belirlemek amacıyla yaptığı çalışma, ayrımcılık algısı ve ait olma duygusunun çocukların yalnızlığı ile anlamlı bir ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur. Göçmen işçilerin çocuklarının ayrımcılık algısı ile yalnızlığı arasındaki ilişkide ait olma duygusu önemli bir rol oynamıştır. Ait olma duygusunun ayrımcılık algısı ve yalnızlıkla negatif anlamlı ilişkili olduğu belirlenmiştir.

4.4. Ait Olma Duygusunun Önemi

İnsan sosyal bir varlıktır (Levett-Jones ve ark., 2007). Diğer sosyal hayvanlar gibi, insanların da dünyada yalnız olduklarında yalnızlığı azaltma, hayatta kalma, neslini devam ettirme ve güçlü bir ait olma duygusu ihtiyacı vardır. Ait olma ihtiyacı kişilerarası davranışlar için güçlü bir motivasyondur (Baumeister ve ark., 2007). Ait olma, bilişsel süreçleri, duygusal kalıpları, davranışsal tepkileri, sağlığı ve refahı etkileyen temel bir olgudur (Levett-Jones ve ark., 2009). Ait olma duygusu, ilişkisel davranış ve psikososyal işlevsellik ile ilişkili hem bilişsel hem de duyuşsal bileşenlerle psikolojik bir deneyimdir (Hagerty ve ark. 1992). Ait olma ihtiyacı, insanlarda iyi oluşu destekleyen ilişkileri geliştirmeye iten, normal ve uyarlanabilir bir insan özelliğidir. Bu ihtiyacının karşılanması mutluluk ve neşe gibi olumlu duyguların deneyimine yol açarken, eksikliği ise kaygı, kıskançlık, depresyon, yüksek stres düzeyi ve yalnızlık gibi olumsuz duyguların yaşanmasına neden olmaktadır. Ait olma ihtiyacı çok çeşitli insan davranışlarını, bilişsel, motivasyonel süreçleri ve duyguları açıklar (Baumeister ve Leary, 1995).

Ruhsal hastalık, suç eğilimi ve sosyal izolasyon dahil olmak üzere birçok negatif davranış, psikolojik ve sosyal sonuç, ait olma duygusuyla açıklanmaktadır (Baumeister ve Leary, 1995). Rankin ve ark. (2000) aile içi şiddet nedeniyle tutuklanan 69 Afrika Amerikalı erkekle yaptıkları çalışmada, ait olma duygusundaki (psikolojik) azalma partnere yönelik fiziksel istismar sıklığını ve şiddetini doğrudan veya dolaylı olarak öngörmüştür. Aynı çalışmada, kişilerarası ilişki değişkenlerinin ait olma duygusu aracılığıyla kişisel istismarla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Ait olma duygusunun, bağlanma stilleri ve partner istismarı arasında aracılık ediyor gibi görüldüğü, güvensiz bağlanmaların düşük aidiyet duygusuna yol açarak, eşlerin kötüye kullanılmasına sebep olduğu ileri sürülmüştür.

Ait olma ihtiyacının karşılanamaması ya da ait olma yoksunluğu stresli bir durumdur (Baumeister ve ark., 2007). Kişinin ait olma ihtiyacından mahrum bırakılması, çözülmesi zor olan ve herhangi bir kişinin psikolojik ve fiziksel esenliğine karşı önemli bir tehdit oluşturan akut bireysel bir sorundur (Wilczyńska ve ark., 2015). Ait olma duygusundan yoksun olan bir kişi, başka bir kişinin kararıyla sorgulama, anlaşma yapma, davranış değişikliği ya da grup üyeleri tarafından

onaylanmış olumsuz davranışlarda bulunma gibi bağıntılı davranışlarda bulunabilir. Bu durum, kişinin gruba dahil olma olasılığını arttırmak olarak görülebilir. Ancak bazı grupların üyeleri çeşitli suç eylemlerini gerçekleştirmek, üyeler tarafından kabul görmek ve bir gruba bağlılık göstermek için baskı altındadır (Baumeister ve ark., 2007). Tayland'ta yapılan bir araştırmada, metamfetamin bağımlısı olan gençlerin yarısından fazlası ait olma duygusu nedeniyle metamfetamin kullanmak için dolaylı baskı hissettiğini, eğer kullanmazlarsa, tam olarak kabul edilmeyeceklerini düşündüklerini belirtmiştir. Katılımcıların %20'si ise zor aile ilişkileri nedeniyle yaşadığı duyguların üstesinden gelmek için kullanmayı tercih ettiğini ifade etmiştir. (Sherman ve ark., 2008).

İnsan davranışları, duygu ve düşüncelerinin büyük bir kısmı bu temel kişilerarası dürtüden kaynaklanmaktadır (Baumeister ve Leary, 1995). Ait olma ihtiyacının yerine getirilmesi, kendini düzenleme, içselleştirme ve kişisel özerklik gibi temel psikolojik süreçlerin gelişimini artırır. Aynı zamanda daha yüksek bir benlik saygısı ve öz-yeterlik ile sonuçlanarak, daha iyi bir benlik imajı oluşturmaya yardımcı olur (Osterman, 2000). Güçlü ait olma duygusu olan bir kişi, büyük bir yaşam olayına veya strese daha uyumlu bir şekilde yanıt vermek için daha donanımlıdır (Williams ve ark., 2002). Bunların yanında, ait olma duygusu, stresle baş etmede belirli stratejilerin seçilmesini de etkileyerek, yaşam biçimi, memnuniyet ve depresyon duygularının düzenlenmesi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Wilczyńska ve ark., 2015). Yapılan bir araştırmada, meme kanseri olan İranlı kadınlarda direnç, öz-sevgi, sosyal destek ve ait olma duygusu arasındaki ilişkiler incelenmiş, öz-sevgi, sosyal destek ve ait olma duygusunun psikolojik dayanıklılıkla anlamlı pozitif korelasyonları olduğu belirlenmiştir. Aynı çalışmada, sosyal gruplara ve kolektif çalışmaya katılımın, aile üyeleriyle, arkadaşlarla ve başka insanlarla daha fazla zaman geçirmenin, sosyal destek ve ait olma duygusunu artırarak moral ve psikolojik dayanıklılığı geliştirdiği sonucuna varılmıştır. Bu durumun da problem hakkında daha fazla bilgi edinme, tedavi ve durumu kabullenici davranışlarla psikolojik dayanıklılığı artırarak, kişiye yardımcı olacağı vurgulanmıştır (Alizadeh ve ark., 2018). Sonuç olarak, ait olma duygusunun psikososyal sağlık için önemli etkileri olan bir kavram olduğu anlaşılmaktadır (Sargent ve ark., 2002).

4.5. Ait Olma Duygusu ve Ruh Sağlığı

Ait olma duygusu, psikososyal iyi oluş için önemli etkileri olan bir kavramdır. (Sargent ve ark., 2002). Ait olma duygusunu ruh sağlığında kilit bir kavram ve temel bir insan motivasyonu olarak betimleyen Baumeister ve Leary (1995), ait olmadaki eksikliklerin psikopatolojiyle sonuçlandığını belirtmiştir (Hagerty ve Williams, 1999). Ait olma duygusu benlik kavramı, yalnızlık ve yabancılaşma gibi önemli sosyal yapılar ile yakından ilişkilidir (Levett-Jones, 2007). Benliğin önemli bir bileşeni olan benlik saygısının, ait olma duygusu veya sosyal ilişkilerin niteliği ve niceliği algılarını yansıttığını belirten Galliot ve Baumeister (2007), lisans öğrencileri ile yaptıkları bir araştırmada, benlik saygısı ve ait olma duygusu arasında pozitif anlamlı ilişki ortaya çıkarmış ve benlik saygısı yüksek katılımcıların, daha güçlü ait olma duygularının olduğu, ait olma duygusunun kişinin benlik saygısına önemli katkısının olduğu sonucuna varmıştır. İngiltere’de 6 ay süresince teknolojiyi kullanan yaşlıların takip edildiği bir çalışmada, teknolojiyi kullanım sıklığı ile duygusal bağlanma ve öz değer arasında pozitif yönde anlamlı ilişki ortaya çıkarken, kullanım sıklığı ile ait olma duygusu arasında ilişki bulunmamıştır. Ait olma duygusu ve öz değer arasında pozitif, bir cihaza duygusal bağlanma ile ait olma duygusu arasında ise anlamlı negatif ilişkiler belirlenmiştir. Yapılan tüm analizler sonucunda kullanım sıklığı ile ait olma duygusu arasında yalnızca bir akıllı telefon kullanıcısı için pozitif ilişki olduğu saptanmıştır (Wilson, 2018).

İnsanların yaşadığı yalnızlık, depresyon, ilişki sorunları gibi duygusal problemlerin çoğu ait olma duygusunu karşılamadaki başarısızlıklarından kaynaklanmaktadır (Baumeister ve Leary, 1995). Yalnızlık, bireyin kendi sosyal ilişkilerinde bulunan eksikliklerin öznel algısını yansıtır. Başka bir deyişle, ait olma ihtiyaçları yeterince karşılanmadığında, insanlar kendilerini yalnız hissederler. Genel olarak yalnızlık, sosyal bağlantı eksikliğinden daha çok, yakın bağlantı eksikliğinden oluşmaktadır (Baumeister ve Leary, 1995). Raymond ve Sheppard (2018) tarafından Kanada’da hemşirelik birinci sınıf öğrencileriyle yapılan araştırmada, mentorluk deneyiminin algılanan stres düzeyi, aidiyet duygusu, öz-yeterlik ve yalnızlık düzeyine etkisini irdelemiştir. Yarı deneysel tasarımla yaptıkları araştırmada hazırladıkları rehberlik programının birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin

algıladıkları stres ve yalnızlığı azaltmada istatistiksel olarak anlamlı olduğu, öz-yeterlik duygusu ve psikolojik ait olma duygusunu arttırdığı belirlenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular, üçüncü sınıf öğrencileri tarafından birinci sınıf öğrencilerine verilen mentorluk programının algılanan stres ve yalnızlık düzeylerini azalttığını, ait olma duygusunu ve öz-yeterlilik duygusunu arttırdığını ortaya çıkarmıştır.

Algılanan sosyal destek, kişiler arası ilişkilerin varlığının ya da yokluğunun algılanması anlamına gelebilir. Ait olma duygusu sosyal destekten farklıdır (Bay ve ark. 2002). Bozak (2013) üniversite öğrencilerinde ait olma duygusu ve sosyal desteğin psikolojik dayanıklılıkta potansiyel faktörler olduğunu belirlemeye yönelik SOBI-A ve SOBI-P'yi kullanmıştır. Araştırmanın sonucunda, SOBI-A ve SOBI-P ile sosyal destek arasında anlamlı pozitif korelasyon olduğunu belirlemiştir. SOBI-P ile algılanan stres arasında negatif korelasyon olduğu saptanırken, SOBI-A ile algılanan stres arasında anlamlı korelasyon bulunamamıştır. Bunu yanında SOBI-A ve SOBI-P ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı pozitif korelasyon olduğunu ve regresyon analizinde algılanan stres, sosyal destek ve SOBI-P'nin, psikolojik dayanıklılığın anlamlı yordayıcısı olduğunu belirlemiştir.

Ait olma ihtiyacı, doğrudan bir şekilde, sosyal destek arayışına odaklanan başa çıkma sürecini etkilemektedir. Stresli bir durumla yüzleşmek ve olumsuz kontrol etkisi dahil olmak üzere aktif başa çıkma teknikleri üstlenmek, ait olma hissi düzeyinin yüksek olmasına bağlıdır (Wilczyńska ve ark., 2015). Hemşirelik lisans öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, öğrencilerde klinik ortamlarda ait olma duygusu ve algılanan stres arasında anlamlı düşük negatif ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda, temel bir insan ihtiyacı olarak ait olma duygusunun, öğrencilerin öğrenmelerini, motivasyonlarını ve güvenlerini olumlu yönde etkilediği, algılanan stresin ise öğrencilerin kendilik kavramı, öğrenme becerileri ve yetkinlikleri üzerinde olumsuz etkileri olduğu sonucuna varılmıştır (Grobeck, 2016). Reilly ve Fitzpatrick (2009) ise hemşirelikte doktora öğrencilerinde algılanan stres ve ait olma duygusunu araştırdıkları çalışmasında, algılanan stres ile ait olma duygusu arasında orta derecede güçlü, istatistiksel olarak anlamlı ters ilişki olduğunu saptadılar.

Wilczyńska ve ark. (2015) ait olma duygusu ile depresyon belirtileri ve başetme becerileri arasındaki ilişkiyi irdelemiştir. Çalışmaya 16-66 yaşları arasında 178 kişi dahil edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, ait olma duygusu ile sosyal destek ve küntleşme arasında pozitif ilişki tespit etmişlerdir. Bu durumu Baumeister ve Leary'nin (1995) ait olma ihtiyacı teorisine göre dayandırarak, reddedilen bireylerin ilişkilerinde daha temkinli yaklaştıkları ve sosyal çevreleri hakkında seçici bilgi toplamaya odaklandıkları, bu duygunun reddedilme duygusuyla ilişkili durum olduğunu ve duygusal kayıtsızlık bir savunma mekanizması olarak işlev görür şeklinde açıklamıştır. Ayrıca, ait olma duygusunun yaşam doyumuyla pozitif, depresyonla ise negatif korelasyon gösterdiği saptanarak, ait olma duygusunun zor durumlarda başa çıkma sürecini güçlendirdiği belirtilmiştir. Depresyonun, mizah duygusu ve sosyal destek arayışı ile negatif ilişkili olduğu ortaya çıkarılmış, bu ilişkilerin her birinin daha depresif tipte kişiliklere sahip kişilerde azalmış psikolojik başetme kaynaklarını gösterdiğini belirtilmiştir. Çalışmanın sonucunda başa çıkmanın etkililiğinin ait olma duygusuyla bağlantılı olduğunu vurgulamıştır.

Pianchob ve ark., (2014) ise Tayland'da depresif bozukluğu olan kişilerin ailelerindeki bakımvericilerin psikolojik stres ile başa çıkma modellerini araştırdığı çalışmada, bakım yükünün psikoloji üzerinde doğrudan, duygu odaklı başa çıkma yoluyla da dolaylı pozitif etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Ait olma duygusunun psikolojik stres üzerinde olumsuz etkisinin olduğu, ait olma duygusu yüksek bakım vericilerin daha az psikolojik stres yaşadığı, daha çok problem odaklı başetme yöntemi kullandıkları belirlenmiş ve ait olma duygusunun kişinin daha az psikolojik sıkıntı yaşaması için koruyucu bir faktör olduğu vurgulanmıştır.

Corrales ve ark. (2016) ise SOBI-P kullanarak Avustralya'da ait olma duygusunun çocuklukta yaşanan sıkıntılar ile erişkinlikteki psikososyal sonuçları arasındaki arabulucu olma rolünü araştırmıştır. Araştırma sonucunda, çocukla yaşanan sıkıntılı durumun ait olma duygusunda azalma ve psikolojik sıkıntıda artma ile ilişkili olduğu ve ait olma duygusu, sıkıntının distal deneyimleri ile psikolojik stresin daha proksimal dışavurumları arasındaki ilişkiye de aracılık ettiği sonucuna varmıştır. Çalışmanın sonucunda, sıkıntılı bir durum, yoksulluk ve travma yaşayan genç insanlar için potansiyel koruyucu bir faktörün ait olma duygusu olduğunu belirtmiştir.

Hem psikolojik aidiyet duygusu hem de yalnızlık, depresyon deneyiminde önemli rol oynamaktadır. Ait olma duygusu, algılanan sosyal desteğe göre daha iyi bir depresyon yordayıcısıdır (Hagerty ve Williams, 1999). Ait olma duygusu, depresif semptomlar üzerinde sosyal destekten çok daha fazla anlamlı ve farklı bir rol oynamaktadır (Lee ve Williams, 2013). Ait olma duygusu ve depresyon arasındaki ilişkiyi inceleyen pek çok araştırma yapılmıştır. Fisher ve ark. (2015)'nin Amerika'da depresyon tanısı olan gazilerle gerçekleştirdikleri bir araştırmada, düşük ait olma duygusunun depresyon şiddeti, umutsuzluk, intihar düşüncesi ve önceki intihar girişimi/girişimlerinin öyküsü ile anlamlı olarak ilişkili olduğu bulunmuştur. SOBI-P ile algılanan sosyal destek arasındaki anlamlı pozitif korelasyonun, ilişkili ancak benzersiz bir yapı olarak ait olma duygusunun geçerliliği için kanıt sağladığını belirtmiştir. Yapılan analizler sonucunda ait olma duygusunun, bilinen risk faktörleri kontrol edildiğinde, intihar davranışlarıyla anlamlı bir ilişki göstermediği saptanmıştır. Yol analizinde elde edilen sonuçlar, ait olma duygusunun dolaylı olarak intihar düşüncesi ile ilişkili olduğunu gösterirken, doğrudan depresyon ve umutsuzlukla ilgili olduğunu göstermiştir.

Choenarom ve ark., (2005) depresyon öyküsü olan ve olmayan kadın ve erkekte algılanan stres ve depresyon belirtileri arasındaki ilişki üzerinde ait olma duygusu, sosyal destek ve eş desteğinin rolünü inceledikleri çalışmada, ait olma duygusunu stres ve depresyon arasındaki ilişkiye arabulucu etki gösterdiğini ortaya çıkarmıştır. Tekrarlanan ölçümlerde varyans analizi, artan algılanan stres ve düşük ait olma duygusunun, depresyonun şiddeti üzerinde anlamlı doğrudan etkileri olduğunu ve etkilerin 9 ay boyunca tutarlı olduğunu göstermiştir. Araştırmanın sonucuna göre, sosyal destek ve ait olma duygusunu geliştirmenin, depresyon üzerinde stresin etkilerini azaltabileceğini ileri sürmüştür. Havacı askerler üzerinde yapılan bir çalışmada ise, ait olma duygusu düzeyindeki artışın depresyon düzeyinde azalmayla anlamlı ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Sosyal destek ve ait olmanın post travmatik stres semptomlarıyla ilişkili olduğu ve ait olma duygusunun depresyon üzerindeki etkilerinin bu ilişki aracılığıyla gerçekleştiği, ait olma duygusunun depresyona karşı koruyucu bir faktör olduğu ortaya çıkarılmıştır (Bryan ve Heron, 2015). Bir başka araştırma travmatik beyin yaralanması sonrası sosyal destekten farklı olarak, ait olma duygusunun depresyonun belirgin bir açıklayıcı değişkeni

olduğunu, yaralanma sonrası algılanan stres ve ve ait olma duygusunun depresif belirtilerdeki varyansın yaklaşık %75'ini açıklamaya yardımcı olduğunu göstermektedir (Bay ve ark. 2002).

McLaren ve ark., (2008) Avustralya'daki eşcinsel erkeklerin eşcinsel ve genel topluma ait olma duygusu ve depresyon arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik yaptığı araştırma, genel topluma ait olma duygusu ve eşcinsel topluma ait olma duygusunun bağımsız bir şekilde depresyonu öngören ve eşcinsel topluluğa ait olmayı depresyonla birleştiren iki arabuluculuk modeliyle desteklenmiştir. Arabuluculuk etkilerine ilişkin sonuçlar, eşcinsel topluluğa ait olma duygusunun kısmen genel topluma ait olma duygusu ve depresyon arasındaki ilişkiye aracılık ederken, genel topluma ait olma duygusunun kısmen eşcinsel topluluğa ait olma duygusu ile depresyon arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini göstermiştir. Değerli hissettiğini bildiren ve eşcinsel topluluğa uyum sağladığını hisseden eşcinsel erkekler, genel topluluğa ait olma duygusunun daha yüksek seviyelerini bildirmişlerdir ki, bu da daha düşük depresyon seviyeleriyle ilişkilendirilmiştir. Bu sonuçlar, eşcinsel erkeklerin eşcinsel topluluğa ait olma duygusunun, genel topluluğa ait olma duygusunu artırabileceğini ve bunun sonucunda da depresyon deneyimlerini azaltabileceğini ima eden bir modeli desteklemektedir. Benzer şekilde, değerli hissettiğini bildiren ve genel topluluk içinde uyumlu olduğunu hisseden eşcinsel erkekler, eşcinsel toplumda daha yüksek bir aidiyet duygusu ve daha az depresyon olduğunu bildirmişlerdir. Başka bir çalışmada, erkekler arasında cinsel yönelim, aidiyet duygusu ve depresyon arasındaki ilişkiyi katkı, ılımlılık ve arabuluculuk modelleri açısından incelemiştir. Ayrıca çalışmada, heteroseksüel ve eşcinsel erkekler arasındaki ait olma duygusu ve depresyon duyguları arasındaki farklılıklara da yer verilmiştir. Sonuçlar eşcinsel erkeklerin heteroseksüel erkeklerle karşılaştırıldığında daha yüksek düzeyde depresyon ve daha düşük düzeylerde topluma ait olma duygusu olduğunu bildirdiklerini ortaya çıkarmıştır. Elde edilen sonuçların, eşcinsel erkekler arasında daha yüksek depresyon düzeyleri ve daha düşük ait olma duygusu, daha geniş topluluk içinde cinsel önyargı veya homofobi ile açıklanabileceği, eşcinsel olmakla ilişkili yüksek depresyon düzeylerinin, büyük oranda eşcinsel erkekler tarafından hissedilen düşük ait olma duygusuna hissine atfedilebileceği belirtilmiştir (McLaren ve ark., 2007).

Davidson ve ark., (2017) ise yaptığı araştırmada, içselleştirilmiş eşcinsellik ile depresif belirtiler arasında doğrudan bir ilişki bulunamamasına rağmen, içselleştirilmiş eşcinsellik, varsayıldığı gibi eşcinsel gruplara, eşcinsel arkadaşlıklara ve genel topluma ait olma ile doğrudan ilişkili olduğu belirlendi. Eşcinsel gruplara ve eşcinsel arkadaşlara ait olma duygusunun, genel topluma ait olma hissiyle doğrudan ilişkili olduğunu, varsayım modeline uygun olarak, genel topluma ait olma duygusu ile depresif belirtiler arasında ve eşcinsel arkadaşlara ait olma duygusu ile depresif belirtiler arasında doğrudan bir ilişki olduğunu saptamıştır. Bu çalışmanın sonuçlarıyla, içselleştirilmiş eşcinselliğin, ait olma duygusu dahil edildiğinde, doğrudan depresif belirtilerle ilişkili olmadığını göstermiştir. Sonuç olarak bu çalışmaların sonuçlarının genel olarak eşcinsel topluluğuna ve özellikle eşcinsel gruplarına ve özel olarak eşcinsel arkadaşlarına ait olmanın, geniş topluluğa ait olma ile ilgili olarak oynadığı önemli rolü vurguladığını belirtmiştir. Bir başka araştırmada, Avustralya’da lezbiyenler arasında beden imgesinde beden imajı memnuniyeti, depresif belirtiler ve aidiyet duygusu arasındaki ilişkileri belirledikleri araştırmada, beden imajında memnuniyetsizlik ve depresyon arasındaki ilişkinin kuvvetinin, örgütsel ve arkadaşlık katmanlarına güçlü bir şekilde ait olma duygusu olan lezbiyenler için daha zayıf olduğunu ve bu iki katmanın göreceli önemini vurguladığını göstermiştir. Bu karşılaştırmaların, lezbiyen topluluğunun örgütsel ve arkadaşlık katmanlarında, ait olma duygusunun, beden imajı tatminsizliği ile ilişkili depresif belirtiler riskine karşı özellikle koruyucu olduğunu göstermektedir (Hanley ve McLaren, 2015).

Kaesornsamut ve ark., (2012) hafif ve orta düzeyde depresyonu olan Taylandlı ergenlere negatif düşünce ve depresif belirtiler için, ait olma duygusu hakkındaki 14 saatlik olumsuzluklara karşı negatif düşünce ve depresyon (BAND) (Belonging against Negative Thinking and Depression) müdahale programını uygulamıştır. Program bilişsel, davranışsal ve kişilerarası yaklaşımlar, kişilerarası becerileri geliştirmek ve ergenlerin olumsuz düşüncelerini değiştirmek için entegre edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, müdahale grubundaki deneklerin kontrol grubundakilere göre daha yüksek ait olma duygusu olduğunu, olumsuz düşüncelerin ve depresif belirtilerin azaldığını ortaya koymuştur.

McLaren ve ark. (2013)'nin yaptıkları çalışmada, Avustralya'da bakımevinde yaşayan yaşlı erişkinlerde, konut tipi ile depresif semptomlar arasındaki ilişkiye kısmen ait olma duygusunun aracılık ettiğini, bakımevinde yaşamanın daha düşük aidiyet düzeyleriyle, daha düşük aidiyet düzeylerinin ise daha yüksek depresif semptomlarla ilişkili olduğunu göstermiştir. Sonuçlar aynı zamanda, düşük düzeylerde ait olma duygusunun bakımevinde yaşama ile daha yüksek düzeyde depresif semptomlar arasında kısmi bir arabuluculuk modelini desteklemiştir. Ayrıca sonuçlar bakımevinde yaşama ve daha yüksek depresif belirtiler arasındaki ilişki, düşük ya da ortalama ait olma düzeyine sahip olan yaşlı yetişkinler arasında belirginleşmiştir.

Hyunhwa (2013) 18 yaş ve üzeri bireylerin katıldığı, çocukluk çağında aile içi şiddet tipleri, ebeveyn alkolizmi ile erişkin ruh sağlığı ve aile sağlığı arasındaki ilişkilerin incelediği bir çalışmada, ait olma duygusunu SOBI-P kullanarak değerlendirmiştir. Çalışmanın sonucunda, ebeveyninde alkol problemi olanların olmayanlara oranla ait olma duygusu ve sosyal destek düzeylerinin anlamlı bir şekilde daha düşükken, depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ebeveyninde alkol problemi olan ve aile içinde duygusal şiddete maruz kalanların, en yüksek depresyon, en düşük psikolojik dayanıklılık ve ait olma duygusu düzeylerinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ebeveyninde alkol problemi olanlar arasında aile içi şiddete tanık olanlar, duygusal istismara uğramış olanlarla kıyaslandığında çok daha fazla psikolojik dayanıklılık, ait olma duygusu ve düşük depresyon düzeylerine sahip olduğu ortaya konmuştur.

Hatcher ve Stubbersfield (2013) ait olma duygusu ile intihar arasındaki ilişkiyi sistematik olarak gözden geçirdikleri çalışmada, düşük ait olma duygusunun intihar eğilimiyle zayıf bir ilişkisinin olduğu, ancak intihar düşüncesi ya da intihar girişiminin ait olma duygusu ile negatif ilişkisinin olduğu sonucuna varmıştır. İntihara ilişkin yapılan başka bir gözden geçirme çalışmasında, medeni durum, yalnız yaşama, sosyal izolasyon, yalnızlık, yabancılaşma ve aidiyetin intihar sonuçlarıyla ilişkili ana yapılar olduğundan söz edilmiştir. Bununla birlikte yalnızlık intihar düşüncesi ve girişiminin temel etkisi olduğu, sosyal izolasyon ve yalnızlık duygularının intihar riskinin değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulması gerektiği vurgulanmıştır (Calati ve ark., 2019).

McLaren ve ark., (2015) Avustralya’da evliliğin yaşlı yetişkinlerde intiharla ilişkili koruyucu bir faktör olup olmadığını değerlendirdikleri araştırmada, erkekler için dulluk, daha düşük aidiyet düzeyleri ile ilişkilendirilirken, kadınlar için medeni durumun aidiyet duygusu üzerinde etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Düşük ait olma duygusu, yaşlı yetişkinler arasında intihar düşüncesi ile ilişkili bulunmuştur. İlk olarak, medeni durum ile intihar düşüncesi arasındaki ilişkinin, dul kalmış veya boşanmışlarda intihar düşüncesinin daha yüksek olmasıyla anlamlı olduğu saptanmış, daha sonra aidiyet duygusunun modele dahil edilmesiyle, medeni durum-intihar düşüncesi arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı sonucuna varmış ve mevcut bulgularla, düşük ait olma duygusunun, cinsiyete bakılmaksızın yaşlı yetişkinler arasında intihar düşüncesi için bir risk faktörü olduğunu ileri sürmüştür.

Kim ve Cha (2018) Kore’deki üniversite öğrencilerinde intihar düşüncesini öngörücü bir model oluşturduğu çalışmada, depresyon ve ait olma duygusunun intihar düşüncesi üzerinde etkili faktörler olduğunu belirlemiştir. Ait olma duygusunun intihar düşüncesi üzerinde doğrudan ve dolaylı etkileri olduğunu ve doğrudan etkisinin daha büyük olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ait olma duygusunun dolaylı etkisinin depresyon ve psikolojik dayanıklılık yoluyla gerçekleştiğini, ait olma duygusunun doğrudan ve dolaylı etkileri birlikte değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinde intihar düşüncesi için en etkili faktör olduğunu saptamıştır. Ayrıca çalışmasında, ait olmanın intihar düşüncesini belirlemede en güçlü ve en güvenilir öngörücülerden biri olduğunu vurgulamıştır.

Depresyon öyküsü olan 114 askeri gazide algılanan yük, depresyon belirtileri ve intihar girişimi öyküsü ile ilişkili bulunmuştur. Algılanan yükün, ait olma duygusu ve depresyonla negatif ilişkili olduğu, aile desteğinin hem depresyon hem de intihar öyküsü ile ters ilişkili olduğu belirlenmiştir. Aile desteğinin, kişisel anlamla, arkadaş desteğinin ise depresyon ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarının, algılanan yükün, intihar eğiliminin ait olma duygusu veya sosyal destekten daha güçlü bir belirleyici olabileceği ileri sürülmüştür. Algılanan yükü hesapladıktan sonra, ait olma duygusunun, mevcut depresyon belirtilerinde anlamlı varyans gösterdiği, ancak intihar girişimi öyküsünde bu davranışın görülmediği belirtilmiştir (Bell ve ark., 2018).

Donanma askerleriyle yapılan bir araştırmada verilen 9 haftalık eğitim, acemi erleri yararlı bařa çıkma taktikleri hakkında bilgilendiren bilişsel ve davranışsal stratejileri kapsamaktadır. Hatalı dūřünme kalıplarını değiştirmek, ait olma duygusu ve akran ilişkilerini arttırmak, kendi duygusal tepkisini değerlendirme ve başetme ve stres yönetimi için genel ipuçları yer aldığı eğitimden sonra risk altındaki askerler aidiyet duygusunu önemli ölçüde arttırmış, daha az yalnızlık yaşamış, daha fazla problem çözüme başetme becerisini kullanmış ve iře alım eğitiminin sonunda güvensiz bağlanmalarını azaltmıştır (Williams ve ark., 2004).

4.6. Ülkemizde Ait olma Duygusuna Yönelik alışmalar

Goodenow (1993) tarafından okula ait olma duygusunu ölçmek amacıyla geliştirilen 18 madde PSSM (The Psychological Sense of School Membership Scale) ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması ve ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği Sarı (1995) tarafından 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinde yapılmış ve yapılan faktör analizleri sonucunda ölçek 13 olumlu maddeden oluşan "Okula Aidiyet" ve 5 olumsuz maddeden oluşan "Reddedilmişlik Duygusu" alt ölçeklerine ayrılmıştır. Okula aidiyet alt ölçeğinin Cronbach alfa katsayısının 0,84, Reddedilmişlik Duygusu alt ölçeği Cronbach alfa katsayısının 0,78, toplam ölçek puanlarına ait alfa katsayısının ise 0,84 olduğu belirlenmiştir. Yine aynı araştırmacı tarafından ölçeğin lise öğrencilerinde gererlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış ve yapılan analizler sonucunda Cronbach- α katsayısının, Okula Aidiyet alt ölçeğinde 0,88, Reddedilmişlik Duygusu alt ölçeğinde ise 0,89 olduğu saptanmıştır (Sarı, 2013).

Özgök ve Sarı (2016) "Okula Ait Olma Duygusu" ölçeği kullanarak ortaöğretim öğrencilerinde okula aidiyet duygusu ve arkadaş bağlılığı düzeyini araştırdıkları çalışmada, okula aidiyet duygusu ve arkadaş bağlılığı arasında anlamlı pozitif ilişki olduğunu belirlemiştir. Ayrıca, kızların erkeklere oranla, başarı düzeyi yüksek olanların olmayanlara oranla okula ait olma duygusunun anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Ersanlı ve Koçyiğit (2013), üniversite öğrencilerinin ait olma düzeyini belirlemek amacıyla 5'li Likert tipi, 22 maddeden oluşan "Ait Olma Duygusu Ölçeği" geliştirmiş ve ölçeğin gerelik ve güvenilirlik çalışmasını gerçekleştirmiştir. Yapılan analizlerde ölçeğin aile, arkadaş grubu ve meslek olmak üzere 3 boyuttan

oluştugu, Cronbach alfa değerlerinin alt boyutlar için sırasıyla 0,88; 0,89; 0,88 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin tümünün alfa katsayısı ise 0,90 olarak saptanmıştır. Geliştirilen bu ölçek kullanılarak yapılan bir araştırmada, öğretmen adaylarının arkadaş grubuna ait olma, aileye ait olma boyutu puanlarının yüksek, mesleğe ait olma puanlarının ise düşük olduğu belirlenmiştir (Keskin ve Seferoğlu, 2017).

Üniversite öğrencilerinde olumlu duygulanım, benlik saygısı, üniversite doyumunu ve aidiyetinin değerlendirildiği bir çalışmada, araştırmacı tarafından üniversite aidiyetini belirlemek amacıyla hazırlanan iki adet, yanıtları dört seçenekli soru formu kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, üniversite doyumunu ve üniversite aidiyeti yüksek olan öğrencilerde olumlu duygulanım ve benlik saygısının daha fazla olduğu bulunmuştur. Üniversite doyumunu yüksek olanlarda, benlik saygısı arttıkça olumlu duygulanımın arttığının saptanırken, üniversite aidiyetinin benlik saygısı ve olumlu duygulanım arasındaki ilişkide düzenleyici rolünün olmadığı belirlenmiştir (Çivitçi 2014).

Mavili ve ark. (2014), bireylerin aileye duydukları ait olma duygusunu belirlemeye yönelik Aile Aidiyeti Ölçeği geliştirmiştir. Ölçek maddelerinin geliştirilmesinde literatürden ve grup çalışmalarından yararlanılmıştır. Ölçek maddelerinin oluşturulmasında Hagerty ve Patusky (1995) tarafından geliştirilen Ait Olma Duygusu Ölçeği (SOBI) de kaynak oluşturmuştur. Ölçek Konya’da üniversite öğrencilerine uygulanmış ve yapılan analizler sonucunda 17 maddelik 5’li Likert tipi ölçek elde edilmiştir. Ölçek, “Kendilik Aidiyeti Alt Boyutu” ve “Aile Aidiyeti Alt Boyutu” olmak üzere toplam 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık analizinde Cronbach- α katsayısının “Kendilik Aidiyeti Alt Boyutu”nda 0,93, “Aile Aidiyeti Alt Boyutu”nda 0,82, ölçeğin tamamında ise 0,94 olduğu belirlenmiştir. Ölçek puanlarının hesaplamasında 5,7,9 ve 12. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçeğin her iki alt boyutunun toplam puanları aileye ait olma duygusunun toplam puanını oluşturmaktadır ve puan yükseldikçe aileye ait olma duygusu da artmaktadır.

Duru (2018), Melone ve ark. (2012) tarafından geliştirilen, 12 madde içeren, “Genel Aidiyet Ölçeği”nin üniversite öğrencilerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığı çalışmada, ölçeğin üniversite öğrencilerinde geçerlilik ve güvenilirliği sağladığının belirlenmiştir. Geçerlilik ve güvenilirlik analizleri sonucunda

Cronbach alfa katsayısının ölçeğin bütününde 0,92, kabul edilme/içerilme alt ölçeğinde 0,89, reddedilme/dışlanma atl ölçeğinde 0,91 olduğunu belirlemiştir.

Karaman ve Çırak (2018), öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye aidiyeti değerlendirdikleri çalışmada üniversiteye aidiyeti ölçmek amacıyla Karaman (2013) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış “Üniversiteye Ait Olma Ölçeği” kullanılmıştır. “Özdeşleşme”, “Motivasyon” ve “Beklenti” olmak üzere üç alt boyutu bulunan ölçek, öğrencilerin üniversitelerde ait olma gereksinimlerini karşılama düzeylerini değerlendirmektedir. Araştırma sonucunda erkeklerin kızlara oranla, ekonomik durumu iyi olanların olmayanlara oranla üniversite aidiyetinin yüksek olduğu ve okul türünün, sınıf düzeyinin, üniversiteye başlama yılı, mezun olunan okul değişkenlerinin üniversiteye aidiyet düzeyi üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Alpaslan ve ark. (2018) “Sınıfa Aidiyet Duygusu” ölçeği kullanarak pedagojik formasyon programına katılan öğretmen adaylarının aidiyet düzeyini değerlendirmiştir. Değerlendirme sonucunda, sınıfa aidiyet duygusunun algılanan destek ve öz-yeterlilik inançlarıyla anlamlı ilişkisinin bulunduğu belirlenmiştir. Sınıf arkadaşları ve öğretim elemanından alınan desteğin öğretmen adaylarının sınıfa aidiyet duygusunu arttırdığı ve bunun öz-yeterlilik düzeyinde artışa yol açtığı vurgulanmıştır.

Lise öğrencilerinde umutsuzluk ve yalnızlığın okula ait olma duygusu ile ilişkisinin belirlendiği çalışmada, Sarı (1995) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılan “Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği” kullanılmıştır. Öğrencilerde, okula aidiyet duygusu ile umutsuzluk ve yalnızlık arasında negatif ilişki olduğu, umutsuzluk ve yalnızlığın okula aidiyet düzeyini yordadığı saptanmıştır (Altınsoy ve Karakaya Özyer, 2018).

Araştırmacılar tarafından kampüse ait olma duygusunu değerlendirmek amacıyla hazırlanan anket kullanılarak yapılan bir başka çalışmada öğrencilerin, üniversite kampüsüne kendilerini duygusal olarak orta düzeyde bağlı hissettiği ve kampüse ait olma duygusunun yüksek olmadığı belirlenmiştir (Düzenli ve ark., 2018).

4.7. Ait Olma Duygusu ve Psikiyatri Hemşireliği

Hasta-hemşire ilişkisi, hastaların ait olma ihtiyaçlarını karşılaması için önemli bir araçtır (Morrison-Valfre, 2005). Hemşirelikte kişilerarası ilişkiler teorisini geliştiren Hildegard E. Peplau, hasta-hemşire arasındaki ilişkinin oryantasyon, tanıma, yararlanma ve çözülme olmak üzere dört aşamada gerçekleştiğini belirtmiştir. Hastanın iletişim yoluyla ait olma duygusu ihtiyacını karşılamaya başladığı aşama tanıma aşamasıdır. Bu aşamada hasta katılma ve hemşireyle karşılıklı bağımlılıkla ait olma duygusunu edinmeye başlar (Velioğlu 1999). Sağlıklı, olumlu bir terapötik ilişki, bireyin ait olma duygusunu arttırmada merkezi bir rol oynayabilir. Sıcak, empatik, kabul edilebilir bir ortam sağlayarak kurulan ilişkiyle, terapötik ortamda kabul edilme ve değer verilme duygusu iletebilir (Fisher ve ark., 2015).

Terapötik ortam hastalara arkadaşlık ve grup kimliği ihtiyaçlarını karşılamaları için pek çok fırsatlar sunar. Bireyin ait olma ihtiyacı iletişim, sosyal etkileşimler ve ilişkiler yoluyla terapötik oluşum içerisinde karşılanır. Terapötik çevrenin oluşturulması ve sürdürülmesi psikiyatri hemşireliği aktivitelerinin ve bakımın bir parçasıdır. Ruh sağlığı hemşiresi bireylerle kurduğu iletişim ve etkileşim yoluyla, terapötik ortam sayesinde bireylerin ait olma duygusunu arttıran müdahalelerde bulunarak ruhsal sağlık düzeyini yükseltebilir (Morrison-Valfre, 2005).

İnsanlar doğası gereği sosyaldir. Ait olma duygusu başta olmak üzere fiziksel ve psikolojik ihtiyaçların karşılanması çeşitli gruplarda gerçekleştirilir. Bu grupların en önemlisi ve başlangıcı ailedir. Ait olma ihtiyacı ve sosyal gelişim, yaşam süresince gelişir ve okul, iş, yerel topluluk, kültürel veya uluslararası topluluk gibi daha büyük sosyal gruplara taşınır (Fortinash ve Worret, 2008). Psikiyatri hemşireleri tarafından terapötik ortamda bireylerle gerçekleştirilen toplantılar, hasta eğitimi, atılmanlık eğitimi, psikoeğitim, yardım grupları gibi terapötik grup müdahaleleri, grubun üyeleri arasında iletişim ve etkileşimlerin gelişmesine fırsat sunarak ait olma duygusunun gelişimini, korunmasını ve beslenmesini sağlar (Sargent ve ark., 2002).

5. GEREÇ ve YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Amacı

Ait olma duygusu bireyin psikososyal sağlığını etkileyen bir kavram ve temel bir insan ihtiyacıdır. Ait olma duygusundaki eksiklikler psikopatolojiyle sonuçlanmaktadır. Bu nedenle ait olma duygusu düzeyinin belirlenmesi, bu alana yönelik yapılacak olan müdahalelerin seçiminin ve etkinliğinin değerlendirilmesini kolaylaştıracaktır. Bu çalışma, Hagerty ve Patusky (1995) tarafından geliştirilen, Psikolojik Deneyim (Sense of Belonging Instrument-Psychological Experience) (SOBI-P) ve Öncüller (Sense of Belonging Instrument-Antecedents) (SOBI-A) olarak adlandırılan, birbirinden bağımsız iki alt ölçekten oluşan Ait Olma Duygusu Ölçeği'ni (Sense of Belonging Instrument) (SOBI) Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirliğini belirlemek amacıyla yapılmış metodolojik bir çalışmadır.

5.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma Akdeniz Üniversitesi, Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Atatürk Devlet Hastanesi, huzurevi ve herhangi bir kuruma bağlı olmayan katılımcıların evlerinde 01.06.2011-15.12.2017 tarihleri arasında yapılmıştır.

5.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bir ölçeğin yapısal geçerliliğini kanıtlamak için kullanılan yöntemlerden birisi grup farklılıklarından yararlanmaktır (Şencan, 2005). Depresyon tanısı alan bireylerin ait olma duygusu düzeyinin düşük olduğu bilinmektedir (Hagerty ve ark., 1996). Orijinal ölçek çalışmasından (Hagerty ve Patusky, 1995) ve farklı gruplar, farklı düzeyde ait olma duygusunu göstereceği, depresyon tanısı alan bireylerin ait olma duygusu düzeyinin en düşük olacağı ve ülkemiz koşulları göz önüne alındığında öğrencilerin ait olma duygusu düzeyinin en yüksek olacağı varsayımından yola çıkılarak, araştırmanın yapılacağı evren ve örneklem belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini Antalya ilinde yaşayan öğrenciler, depresyon tanısıyla tedavi gören bireyler ve emekliler oluşturmuştur. Örneklem grubu, ölçülecek olan her bir değişkenin en az 10 katı alınarak hesaplanmıştır (Ural ve Kılıç, 2005). Ölçekte 32 değişken vardır. Bu doğrultuda örnekleme ulaşılan kişi sayısı her bir grup için 320 kişi olmak üzere toplam 960 kişidir.

5.4. Araştırmaya Alınma Kriterleri

Ölçme ve değerlendirmede heterojenliği sağlamak amacıyla her bir grup için aşağıdaki araştırmaya alınma kriterleri belirlenmiştir:

Öğrenciler için;

- 18 yaş ve üzeri olan,
- Son 1 yıl içerisinde psikiyatrik tedavi almayan,
- Araştırmaya katılmayı yazılı ve sözlü olarak kabul eden öğrenciler araştırma kapsamına alınmıştır.

Depresyon tanısı alan bireyler için;

- 18 yaş ve üzeri olan,
- Araştırma sürecinde depresyon tanısıyla tedavi gören,
- Veri toplama araçlarını okuyabilen ve algılayabilen,
- Araştırmaya katılmayı yazılı ve sözlü olarak kabul eden bireyler araştırma kapsamına alınmıştır.

Emekliler için;

- Emekli olmuş,
- Veri toplama araçlarını okuyabilen ve algılayabilen,
- Araştırmaya katılmayı yazılı ve sözlü olarak kabul eden bireyler araştırma kapsamına alınmıştır.

Her grup için belirlenen araştırmaya katılma kriterlerini taşımayan bireyler araştırmaya dâhil edilmemiştir.

5.5. Araştırma Etiği

Örijinal ölçeğin Türkiye için geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapabilmek için Michigan Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Bonnie M. Hagerty'den e-posta yolu ile izin alınmıştır ve ölçeğin orijinal formu e-posta yoluyla tarafımıza gönderilmiştir (EK-1) Akdeniz Üniversitesi için Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü'nden, Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Atatürk Devlet Hastanesi için Antalya İl Sağlık Müdürlüğü ve Antalya Valiliği'nden (EK-3), Antalya Fethi Bayçın Huzurevi için Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk

Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nden izin alınmıştır (EK-4). Ayrıca tez önerisi Akdeniz Üniversitesi Antalya Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'na sunulmuş ve araştırma için Etik Kurul onayı alınmıştır. Araştırmaya katılacak olan öğrencilere, emeklilere ve depresyon tanısı almış olan bireylere araştırmanın konusu ve amacı açıklanmış, araştırmaya katılmayı kabul eden kişilerden yazılı ve sözlü onam alınmıştır (EK-2).

5.6. Araştırmanın Bütçesi

Araştırma için bütçe belirlenmemiş olup, araştırma için yapılan tüm harcamalar araştırmacı tarafından karşılanmıştır. Araştırma için herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

5.7. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırmada sosyodemografik bilgi formu, Ait Olma Duygusu Ölçeği (SOBI-A ve SOBI-P)'nin yanı sıra, ülkemizde ait olma duygusunu ölçen bir ölçek olmaması sebebiyle ait olma duygusu ile ilişkili, fakat farklı kavram olan sosyal destek (Hagerty ve Patusky, 1995) ve zıt kavram olan yalnızlığın, ölçeğin yapı geçerliliğinin belirlenmesinde benzer ve farklı kavramlarla karşılaştırma yöntemini kullanmak için Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (MSPSS) ve UCLA Yalnızlık Ölçeği (UCLA-LS) de veri toplama araçlarına dahil edilmiştir.

5.7.1 Sosyodemografik bilgi formu (EK-8)

Literatür bilgileri doğrultusunda hazırlanan bu form, katılımcıların sosyodemografik bilgilerini içeren toplam 13 sorudan oluşmaktadır.

5.7.2 Ait Olma Duygusu Ölçeği (Sense of Belonging Instrument-SOBI)

(SOBI-A ve SOBI-P) (EK-5 ve EK-6)

Ait olma duygusunu ölçen geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış bir ölçün aracının olmaması sebebiyle Hagerty ve Patusky (1995) tarafından bir dizi çalışma başlatılarak ait olma duygusunu ölçen bir ölçek geliştirilmiş ve geliştirilen bu ölçeğin psikometrik özellikleri test edilmiştir. Hagerty ve ark. (1992) tarafından gerçekleştirilen ait olma duygusu kavram analizi ve İnsan İlişki Teorisi (Hagerty ve ark., 1993) ölçeğin geliştirilmesinde kavramsal temeli oluşturmuştur. Başlangıçta ait olma duygusunun psikolojik deneyimi (değerli katılım ve uyum) ve ait olma

duygusunun öncüllerini yansıtan maddeler oluşturulmuş ve bu maddelerin oluşturulmasında araştırmacılar, odak grup görüşmelerine katılan bireylerin ifadeleri, klinik deneyimler ve literatürden yararlanmıştır. 55 maddelik orijinal ölçek 7 kişiden oluşan uzman heyeti tarafından değerlendirilmiştir. 4'lü Likert ölçek (4=çok ilgili, 1=ilgili değil) kullanarak, uzmanlardan, her bir ögenin ait olma duygusu tanımına ve temsil ettiği düşünülen özel alana (değerli katılım, uyum ve öncül) ne ölçüde uygun olduğunu derecelendirmeleri istenmiştir. Uzman görüşlerinin değerlendirilmesinde içerik geçerlilik indeksi kullanılmıştır. Madde içerik geçerliliği 0,50'den 1,00'e sınıflandırıldıktan sonra ölçeğin tamamının içerik geçerliliğinin 0,83 olarak tespit edilmiştir. Gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra 49 madde içeren bir ölçek oluşturulmuştur.

49 madde içeren SOBI'nın psikometrik testi ilk olarak, 379 bölge üniversite öğrencisine (18 yaş ve üzeri olan, son 12 ayda psikiyatrik tedavi almayan ve anketi okuyup, algılayabilen) ve 31 depresyon tanısı alan klinik ve gününbirlik psikiyatri programı hastasına (18 yaş ve üzeri olan, DSM-III-R majör depresyon kriterlerini karşılayan, istekli olan ve anketi okuyup, algılayabilen) olasılıksız örnekleme yöntemiyle uygulanmıştır. Tekrar gözden geçirilen testin 27 madde içeren versiyonu araştırmaya katılmayı kabul eden 37 emekli Roman Katolik rahibelerle test edilmiştir.

SOBI'nın yapı geçerliliğini belirlemede faktör analizi, gruplar arası karşılaştırma ve benzer yapıları ölçen ölçeklerle korelasyon olmak üzere 3 yöntem kullanılmıştır. Faktör analizi sadece öğrencilerden elde edilen veriler üzerinde yapılmıştır (N=379). Kaiser-Meyer-Olkin testi ile madde başına 8 örneklemin yeterli olduğu saptanmıştır. 49 maddelik SOBI faktör analizinden teorik olarak ait olma duygusunun farklı alanlarını ölçen iki ölçek şekline getirilmiştir. İlk ölçek olan SOBI-P, ait olma duygusunun psikolojik durumunu göstermektedir. Bu ölçekte kümelenen maddeler, değerli katılımın ve uyumun amaçlanan boyutlarına dokunanları içermiştir. SOBI-P, puanları 21 ile 72 arasında değişen, 4-puanlı ölçekte ortalama puan 55.54 olan 18 maddeden oluşmuştur. İkinci ölçek olan SOBI-A, ait olma duygusu geliştirmek için arzu ve yeteneği ve ait olma duygusunun ileri sürülen habercilerini veya öncüllerini göstermiştir. SOBI-A puanları 19 ile 36 arasında değişen, 4-puanlı ölçekte ortalama puan 28.04 olan 9 maddeden oluşmuştur. Öğrenci

grubunda interskala korelasyonunun 0,45 olduğu belirlenmiştir. Diğer testlerde bu iki ölçek ayrı ayrı analiz edilmiştir.

Ölçeğin tümünün yapı geçerliliğini incelemek için kullanılan ikinci yöntem gruplar arası karşılaştırma yöntemidir. Hagerty ve Patusky (1995) tarafından SOBI-A ve SOBI-P sonuçları açısından gruplar arasında anlamlı farklılıklar olacağı, depresyon tanısı olan grubun öğrenci grubundan, öğrenci grubunun ise rahibelerin olduğu gruptan anlamlı bir şekilde daha düşük puanı olacağı varsayımında bulunulmuştur. Bu hipotez, SOBI-P ($F=38,16$, $p=0,001$) ve SOBI-A ($F=5,69$, $p=0,001$) ölçeklerine uygulanan ANOVA analiziyle desteklenmiştir.

Hagerty ve Patusky (1995) ölçeğin yapı geçerliliğinde üçüncü bir yöntem olarak, ait olma duygusunu ölçen bir ölçek olmaması sebebiyle, SOBI-A ve SOBI-P puanlarını kişilerarası ilişkilerin boyutları olan yalnızlık, karşılıklılık ve sosyal destek kavramlarının ölçümleriyle karşılaştırılmış ve ait olma duygusu ile bu kavramlar arasında korelasyonlar olduğu belirlenmiştir. Yalnızlık için UCLA Yalnızlık Ölçeği, karşılıklılık ve sosyal destek kavramları için ise Kişilerarası İlişkiler Envanteri'nin (IRI) iki alt ölçeği kullanılmıştır.

SOBI-P ve SOBI-A ölçeklerinin yapı geçerliliğinde iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri kullanılmıştır. İç tutarlılığın değerlendirilmesinde alfa katsayısı incelenmiş, SOBI-P için alfa katsayısının öğrencilerde 0,93, depresyon tanısı olan bireylerde 0,93 ve rahibelerde 0,91; SOBI-A için ise alfa katsayısının öğrencilerde 0,72, depresyonu alan bireylerde 0,63 ve rahibelerde 0,76 olduğu bulunmuştur. Test-tekrar test yöntemi, 8 haftalık bir zaman diliminden sonra öğrenci grubunda uygulanmış ve test-tekrar test korelasyonu SOBI-P için 0,84, SOBI-A için 0,66 olarak saptanmıştır.

Hagerty ve ark. (1996) tarafından SOBI-A ve SOBI-P kullanılarak yapılan çalışmada, SOBI-A ile psikolojik ve sosyal işlevlerin göstergeleri arasında güçlü ilişkilerin az olduğu belirlenmiştir. Araştırmacılar tarafından öncüllerin bir kişinin ait olma duygusunun ilk gelişiminde hayati önem taşıdığı, ancak ait olma duygusunun mevcut deneyimine göre daha az etkili olduğu ve SOBI-A ölçek maddelerinin sayısının artırılarak ölçeğin yeniden düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan çalışmalarda SOBI-P madde sayısının 18’de kaldığı, SOBI-A madde sayısının ise 15’e çıkarıldığı görülmüştür (McLaren ve ark, 2007). Daha sonra yapılan çalışmalarda (Wilczyńska ve ark., 2015) ve Doç. Dr. Bonnie M. Hagerty tarafından e-posta yoluyla gönderilen SOBI-A ölçeğinde görüldüğü üzere, bir madde ölçekten çıkarılarak madde sayısının 14’e düşürülmüştür.

Hagerty ve Patusky (1995) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan ölçek, ayrı ayrı puanlanan iki skaladan (SOBI-P ve SOBI-A) oluşmaktadır. SOBI-P ait olma duygusunun psikolojik durumunu gösteren 18 maddeden, SOBI-A ise ait olma duygusunun öncüllerini gösteren 14 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte toplam 32 madde bulunmaktadır. Ölçekteki ifadeler 1’den “Kesinlikle katılmıyorum”, 4’e “Kesinlikle katılıyorum” kadar değişen 4’lü Likert tipi ölçektir. SOBI-P puanlamasında 4. madde dışındaki maddeler ters puanlanırken, SOBI-A’da ise sadece 13. ve 14. maddeler ters puanlanmaktadır. SOBI-P puan aralığı 18-72, SOBI-A’da ise 14-56 arasında değişmektedir. SOBI-P’de puanlamanın yüksek olması, bireylerin değerli olma, ihtiyaç duyulma ve kabul edilme hissettiklerini göstermektedir. SOBI-A’da puanlamanın yüksek olması ise bireylerin, ait olma duygusu için öncüllere (anlamli katılım için enerji, potansiyel, arzu ve motivasyon) sahip olduklarını algıladıklarını göstermektedir.

5.7.3 Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (MSPSS) (EK-11)

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (Multidimensional Scale of Perceived Social Support) (ÇBASD) Zimet ve arkadaşları tarafından 1988’de geliştirilmiştir. Bireylerin algıladıkları sosyal destek unsurlarını belirlemeye yönelik bir ölçektir. Türkiye’de 1995 yılında Eker ve Arkar (1995) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış ve ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.78-0.92 olarak belirlenmiştir. Toplam 12 maddeden oluşan ölçek "kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 kesinlikle evet” şeklinde 7 dereceli (1-7) olarak düzenlenmiş Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin bireyin destek kaynaklarını yansıtan aile, arkadaş, özel kişi desteği olmak üzere dört maddeden oluşan üç alt ölçeği vardır. Ölçekte bulunan 3.4.8.11. maddeler aile, 6.7.9.12. maddeler arkadaş desteğini ve 1.2.5.10. maddeler de özel bir kişi desteğini ölçmektedir. Alt ölçeklerden alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan 28’dir. Ölçeğin tamamından elde edilecek en düşük puan 12, en yüksek puan 84’tür.

Elde edilen puanın yüksek olması, algılanan sosyal desteğin yüksek olduğunu göstermektedir (Eker & Arkar, 1995; Eker, Arkar & Yıldız, 2001). Çalışmamızda, öğrenciler, depresyon tanısıyla tedavi gören bireyler ve emeklilerde ölçeğin Cronbach alfa katsayısı ayrı ayrı hesaplanmış ve yapılan analizler sonucunda alfa katsayısının sırasıyla 0,91, 0,92 ve 0,88 olduğu belirlenmiştir. Tüm gruplar için Cronbach alfa katsayısı ise 0,92 olarak saptanmıştır.

5.7.4 UCLA Yalnızlık Ölçeği (UCLA-LS) (EK-12)

UCLA (University of California, Los Angeles) Yalnızlık Ölçeği, Russel, Peplau ve Ferguson tarafından 1978’de geliştirilmiştir. Bireyin genel yalnızlık duygusunun derecesini belirlemeye yarayan 4’lü Likert tipinde bir ölçektir. Ölçeğin orijinalinde gözden geçirilen formu, 10 maddesi olumlu yani yalnızlık içermeyen, diğer 10 maddesi ise olumsuz yani yalnızlık duygusunu içeren, toplam 20 maddelik bir ölçektir. “Tamamen Katılıyorum” (1) ile “Tamamen Katılmıyorum” (4) arasında derecelmeye sahiptir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 80, en düşük puan ise 20’dir. Alınan yüksek puanlar bireyin daha fazla yalnızlık yaşadığına işaret etmektedir. Ülkemizde ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Demir (1989) tarafından yapılmıştır. Demir (1989)’in yaptığı çalışmada ölçeğin iç tutarlılığı ile ilgili analizler toplam 72 kişi üzerinde hesaplanmış ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.96 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin 5 hafta ara ile yapılan test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur. Çalışmamızda iç tutarlılık katsayısı her grup için ve katılımcıların tamamı için ayrı ayrı analiz edilmiş ve alfa katsayısının öğrenci grubunda 0,90, depresyon tanısıyla tedavi gören bireylerin oluşturduğu grupta 0,91, emeklilerin oluşturduğu grupta 0,83 ve tüm katılımcılarda 0,91 olduğu belirlenmiştir.

5.8. Araştırmanın Aşamaları

Ölçeğin Türkiye’ye uyarlama çalışmaları kapsamında, psikolinguistik problemlerin olmaması için toplam 7 kişi tarafından ölçek çevirisi yapılmıştır. Ölçek Türkçe ve İngilizceyi iyi bilen ve anadili Türkçe olan 4 bağımsız kişi tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Çeviriler düzenlendikten sonra her iki dili anlayan ve konuşan birbirinden bağımsız 3 kişi tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir.

Ölçek üzerinde gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra ölçeğin dil ve kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla 4 Psikiyatri Hemşireliği A.D. öğretim üyesi, 3 Ruh Sağlığı ve Hastalıkları A.D. öğretim üyesi, 2 Psikoloji Bölümü öğretim üyesi ve 2 Sosyoloji bölümü öğretim üyesi olmak üzere toplam 11 uzmanın değerlendirmesine sunulmuştur. Uzmanlardan ölçekte bulunan her bir maddeyi uygun, değiştirilerek kalabilir ve uygun değil şeklinde hazırlanan 3'lü Likert tipi ölçekle değerlendirmeleri istenmiştir.

Ölçeğin kapsam geçerliliği için görüşüne başvurulmuş uzmanlar:

- Prof.Dr. Fatma ÖZ Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
- Prof.Dr. Olcay ÇAM Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
- Prof.Dr. Kadriye BULDUKOĞLU Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
- Yrd.Doç.Dr. Özlem IŞIL Bezmî Âlem Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
- Doç.Dr. Mustafa Mehmet ERYILMAZ Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
- Prof. Dr. Nuri Sunar BİRSÖZ Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
- Prof. Dr. Doğan ŞAHİN İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi
- Prof.Dr. Öget Öktem TANÖR İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi
- Prof. Dr. Zehra YAŞIN DÖKMEN Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
- Prof. Dr. Sevinç GÜÇLÜ Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
- Yrd Doç. Dr. Susran Erkan EROĞLU Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Uzman görüşleri ve önerileri ile düzenlemeleri yapılan ölçek maddeleri için son olarak Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Fuat BOZKURT'un görüşleri alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda yapılan düzeltmeler sonrasında ölçek araştırmaya hazır hale getirilmiştir.

5.9. Araştırmanın Ön Uygulaması

Son şekli verilen ölçek sorularının okunabilirliği ve anlaşılabilirliğini değerlendirmek amacıyla her bir gruptan araştırma verilerine dâhil edilmeyen 10'ar kişi olmak üzere toplam 30 kişide ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulamada okunabilirlik ve anlaşılabilirliği açısından hiçbir olumsuz geri bildirim gelmediği için ölçeğin son şekli araştırmada kullanılmıştır.

5.10. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırmanın yapılabilmesi için uzman görüşleri doğrultusunda son şekli verilen ölçeğin ön uygulaması yapıldıktan ve gerekli yasal izinler alındıktan sonra veri toplama süreci başlamıştır. Veriler toplama işlemi öğrenci grubu için Akdeniz Üniversitesi; depresyon tanısı alan bireylerin oluşturduğu grup için bir üniversite hastanesi ve devlet hastanesi; emekli grubu için Antalya Fethi Bayçın Huzurevi ve herhangi bir kuruma bağlı olmayan katılımcıların evlerinde gerçekleştirilmiştir. Depresyon tanısı alan grup, sadece majör depresyon tanısıyla tedavi alan ve takip edilen bireylerden oluşmuştur. Soru formları araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmış veya katılımcının tercihi doğrultusunda soruları kendisi yanıtlamıştır. Katılımcıların dikkatlerini konuya odaklamak, aktif katılımlarını sağlamak amacıyla rahatsız edilmeyecekleri uygun ortam sağlanmıştır.

5.11. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SAS 9.4 programı kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesinde, test-tekrar test yönteminin zaman içinde değişmesi beklenmeyen özellikler için uygun olması ve zaman içinde değişmesi beklenen ruhsal durum, tutum, bilgi gibi özellikler için önerilmemesi nedeniyle yapılmamıştır (DeVon ve ark., 2007). Verilerin değerlendirilmesinde aşağıda yer alan analizler yapılmıştır.

Katılımcılara ilişkin tanıtıcı bilgiler	→	Sayı ve yüzde
Katılımcıların özelliklerinin gruplara göre dağılımı	→	Ki-kare Analizi
Geçerlilik Analizi		
Kapsam geçerliliği	→	Kendal İyi Uyuşum Katsayısı
Yapı geçerliliği	→	Alt-Üst Grup Ortalamaları (t-testi) Bilinen Grup Karşılaştırması Varyans Analizi (ANOVA) Pearson Korelasyon Analizi
Güvenilirlik Analizi		
İç tutarlılık analizi	→	Cronbach Alfa Katsayısı Hesaplama
Madde istatistikleri	→	Pearson Momentler Çarpımı

5.12. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma Antalya ilinde yaşayan öğrenciler, emekliler ve depresyon tanısı ile tedavi gören bireylerle sınırlıdır.
- Araştırma öğrenci grubu için; 18 yaş üzeri olan, son 1 yıl içinde psikiyatrik tedavi almayan, araştırmayı yazılı ve sözlü olarak kabul eden bireylerle, depresyon tanısı alan bireylerden oluşan grup için; 18 yaş üzeri olan, araştırma sürecinde depresyon tanısıyla tedavi gören, veri toplama araçlarını okuyabilen ve algılayabilen ve araştırmayı yazılı ve sözlü olarak kabul eden bireylerle, emekli grubu için; emekli olmuş, veri toplama araçlarını okuyabilen ve algılayabilen ve araştırmayı yazılı ve sözlü olarak kabul eden bireylerle sınırlıdır.

6. BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamına alınan öğrenciler, emekliler ve depresyon tanısı alan bireylerin tanıtıcı özellikleri ve SOBI Ölçeğinin (SOBI-A ve SOBI-P) dil eşdeğerliliği, geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin yapılan analizlerden elde edilen bulgular verilmektedir.

6.1. Katılımcılara İlişkin Tanıtıcı Bilgiler

Katılımcılara tanıtıcı özellikler Tablo 6.1’de verilmiştir.

Tablo 6.1 Katılımcıları Tanıtıcı Özellikler

ÖZELLİKLER	n	%	ÖZELLİKLER	n	%
Cinsiyet			Çalışma Durumu		
Kadın	511	53,2	Çalışıyor	231	24,1
Erkek	449	46,8	Çalışmıyor	729	75,9
Yaş			Aile Tipi		
18-20 yaş	154	16,0	Çekirdek	808	84,2
21-30 yaş	248	25,8	Geniş	62	6,5
31-40 yaş	95	9,9	Parçalanmış	90	9,4
41-50 yaş	134	14,0	Yaşadığı Kişiler		
51-60 yaş	200	20,8	Yalnız	101	10,5
61-70 yaş	108	11,3	Eş	186	19,4
71 ve ↑	21	2,2	Eş ve çocuklar	278	29,0
Medeni Durum			Anne-baba ve kardeşler	185	19,3
Evli	468	48,8	Evlatlar	31	3,2
Bekâr	419	43,6	Arkadaşlar	168	17,5
Eşi Ölmüş	73	7,6	Akrabalar	11	1,1
Çocuk Sayısı			Yaşadığı Yer		
0 çocuk	449	46,8	Ev	842	87,7
1 çocuk	100	10,4	Yurt	107	11,1
2 çocuk	275	28,6	Huzurevi	11	1,1
3 çocuk	97	10,1	Sosyal Güvence		
4 ve ↑	39	4,1	Yok	64	6,7
Eğitim Durumu			Yeşil kart	39	4,1
Okur-yazar	11	1,1	SSK	366	38,1
İlköğretim	151	15,7	Emekli sandığı	390	40,6
Lise	521	54,3	Bağ-kur	101	10,5
Üniversite	246	25,6			
Yükseköğretim	31	3,2			
TOPLAM	960	100		960	100

Tablo 6.1 Katılımcıları Tanıtıcı Özellikler (Devam)

ÖZELLİKLER	n	%	ÖZELLİKLER	n	%
Meslek			Aylık Gelir		
Ev hanımı	79	8,2	Gelir belirtmeyen	191	19,9
Öğrenci	315	32,8	1000 ve ↓	342	44,5
Emekli	137	14,3	1001-2000	306	39,8
Memur	246	25,6	2001-3000	68	8,8
Serbest	102	10,6	3001 ve ↑	53	6,9
İşçi	81	8,4	Oturduğu Yer		
Serbest	102	10,6	Antalya şehir içi	799	83,2
İşçi	81	8,4	Antalya ilçe/köy	161	16,8
TOPLAM	960	100		960	100

Araştırmaya katılanların yarısından fazlasının kadın (%53.2), %25.8'inin 21-30 yaş grubu aralığında, evli olanların oranının daha yüksek (%48.8) olduğu görülmektedir. Bir işte çalışma durumuna bakıldığında, katılımcıların %75.9'u bir işte çalışmamakta, %84.2'si ise çekirdek ailede yaşamaktadır. Gelir belirtmeyenlerin oranı ise %19,9'dur.

Katılımcıların tanıtıcı özelliklerinin gruplara göre dağılımı Tablo 6.2.'de verilmiştir. Araştırmaya katılan kadınlar en fazla depresyon tanısı alan bireylerin oluşturduğu grupta yer alırken (%39,1), erkekler emekli bireylerin oluşturduğu grupta yer almaktadır (%41,9). Emekli grubunun çoğunluğu üniversite mezunuyken (%58.9), depresyon grubunda ilköğretim ve lise mezunlarının sayısı eşittir (n=100). Her üç gurubun da çoğunluğu Antalya şehir merkezinde oturmaktadır.

Katılımcıları tanıtıcı özelliklerin gruplara göre dağılımında, gruplar arasında tüm özelliklerde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar vardır ($p<0,01$).

Tablo 6.2 Katılımcıları Tanıtıcı Özelliklerin Gruplara Göre Dağılımı

Özellikler	Emekli		Depresyon Tanısı Alan		Öğrenci		χ^2/p
	n	%	n	%	n	%	
Cinsiyet							
Kadın	132	25,8	200	39,1	179	35,0	30,44/0,000*
Erkek	188	41,9	120	26,7	141	31,4	
Yaş							
18-20	-	-	16	10,4	138	89,6	1023,99/0,000*
21-30	-	-	67	27,0	181	73,0	
31-40	1	1,1	93	97,9	1	1,1	
41-50	55	41,0	79	59,0	-	-	
51-60	164	82,0	36	18,0	-	-	
61-70	86	79,6	22	20,4	-	-	
71 ve ↑	14	66,7	7	33,3	-	-	
Medeni durum							
Evli	278	59,4	180	38,5	10	2,1	608,32/0,000*
Bekâr	23	5,5	88	21,0	308	73,5	
Eşi ölmüş	19	26,0	52	71,2	2	2,7	
Çocuk sayısı							
0	18	4,0	115	25,6	316	70,4	630,67/0,000*
1	36	36,0	61	61,0	3	3,0	
2	192	69,8	82	29,8	1	0,4	
3	55	56,7	42	43,3	-	-	
4 ve ↑	19	48,7	20	51,3	-	-	
Eğitim durumu							
Okur-yazar	-	-	11	100	-	-	413,25/0,000*
İlköğretim	51	33,8	100	66,2	-	-	
Lise	110	21,1	100	19,2	311	59,7	
Üniversite	145	58,9	95	38,6	6	2,4	
Yüksek öğretim	14	45,2	14	45,2	3	9,7	
Meslek							
Ev hanımı	-	-	79	100	-	-	1091,17/0,000*
Öğrenci	-	-	17	5,4	298	94,6	
Emekli	108	78,8	29	21,2	-	-	
Memur	166	67,5	71	28,9	9	3,7	
Serbest	28	27,5	63	61,8	11	10,8	
İşçi	18	22,2	61	75,3	2	2,5	

*p<0,01

Tablo 6.2 Katılımcıları Tanıtıcı Özelliklerin Gruplara Göre Dağılımı (Devam)

Özellikler	Emekli		Depresyon Tanısı Alan		Öğrenci		χ^2/p
	n	%	n	%	n	%	
Bir işte çalışma							
Çalışıyor	42	18,2	150	64,9	39	16,9	136,78/0,000
Çalışmıyor	278	38,1	170	23,3	281	38,5	
Aile Tipi							
Çekirdek	290	35,9	249	30,8	269	33,3	
Geniş	9	14,5	9	14,5	44	71,0	97,10/0,000
Parçalanmış	21	23,3	62	68,9	7	7,8	
Yaşadığı kişiler							
Yalnız	19	18,8	51	50,5	31	30,7	
Eş	139	74,7	42	22,6	5	2,7	
Eş ve çocuklar	137	49,3	138	49,6	3	1,1	
Anne-baba ve	4	2,2	59	31,9	122	65,9	678,17/0,000
Evlatlar	14	45,2	17	54,8	-	-	
Arkadaşlar	7	4,2	11	6,5	150	89,3	
Akrabalar	-	-	2	18,2	9	81,8	
Yaşadığı yer							
Ev	311	36,9	314	37,3	217	25,8	
Yurt	1	0,9	4	3,7	102	95,3	214,68/0,000
Huzurevi	8	72,7	2	18,2	1	9,1	
Sosyal güvence							
Yok	-	-	13	20,3	51	79,07	
Yeşil kart	-	-	18	46,2	21	53,8	
SSK	77	21,0	158	43,2	131	35,8	255,64/0,000
Emekli Sandığı	226	57,9	105	26,9	59	15,1	
Bağ-kur	17	16,8	26	25,7	58	57,4	
Aylık gelir							
1000 ve ↓	82	24,0	63	18,4	197	57,6	
1001-2000	194	63,4	90	29,4	22	7,2	308,97/0,000
2001-3000	17	25,0	46	67,6	5	7,4	
3001 ve ↑	18	34,0	35	66,0	-	-	
Oturduğu yer							
Antalya şehir içi	254	31,8	251	31,4	294	36,8	25,81/0,000
Antalya ilçe/köy	66	41,0	69	42,9	26	16,1	

*p<0,01

6.2. Ait Olma Duygusu Ölçeği (SOBI-A ve SOBI-P) Geçerlilik Çalışması

6.2.1. SOBI-A ve SOBI-P'nin dil eşdeğerliliği

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışmaları kapsamında dil problemlerinin olmaması için ölçek Türkçe ve İngilizceyi iyi bilen ve anadili Türkçe olan 4 bağımsız kişi tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Çeviriler düzenlendikten sonra her iki dili anlayan ve konuşan birbirinden bağımsız 3 kişi tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir.

6.2.2. SOBI-A ve SOBI-P'nin kapsam (içerik) geçerliliği

Ölçek, yapılan gerekli düzeltmelerden sonra dil ve kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla 11 uzmanın değerlendirmesine sunulmuştur. Uzmanlardan ölçekte bulunan her bir maddeyi uygun, değiştirilerek kalabilir ve uygun değil şeklinde hazırlanan 3'lü Likert tipi ölçekle değerlendirmeleri istenmiştir. Ölçek içerik geçerliliği çalışması için uzman görüşleri puanlandıktan sonra (Uygun=10 puan, Değiştirilerek kalabilir=9 puan, Uygun değil=8 puan) Kendall Uyuşum Katsayısı (W_a) (Kendall Coefficient of Concordance) korelasyon testi uygulanmıştır. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda uzmanların görüşleri arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır (SOBI-A Kendal's $W_a=0,133$, $p=0,121$; SOBI-P Kendal's $W_a=0,082$, $p=0.566$).

Uzman görüşleri ve önerileri ile düzenlemeleri yapılan ölçek maddeleri için son olarak Türkçe'ye uygunluk açısından ölçek, Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Fuat BOZKURT'un görüşlerine sunulmuştur. Prof. Dr. Fuat BOZKURT tarafından maddenin içermiş olduğu anlamın anlaşılabilirliğini kolaylaştırmak için, SOBI-A ölçeğinde 2 kelimenin, SOBI-P ölçeğinde ise 4 kelimenin eş anlamlılarının kullanılması önerilmiştir. Ölçek, öneriler doğrultusunda yapılan düzeltmeler sonrasında araştırmaya hazır hale getirilmiştir.

Son şekli verilen ölçek sorularının okunabilirliği ve anlaşılabilirliğini değerlendirmek amacıyla her bir gruptan araştırma verilerine dâhil edilmeyen 10'ar kişi olmak üzere toplam 30 kişide ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulamada okunabilirlik ve anlaşılabilirliği açısından hiçbir olumsuz geri bildirim gelmediği için ölçeğin son şekli araştırmada kullanılmıştır.

6.2.3 SOBI-A ve SOBI-P'nin yapı geçerliliği

Katılımcıların SOBI-A ve SOBI-P alt ölçeklerine verdikleri yanıtlar sonucunda her bir alt ölçekten aldıkları toplam puanlar alttan üste doğru sıralanmıştır. Yapılan sıralamada ölçek puanı en üst %27'ye girenler üst grup, en alt %27'ye girenler alt grup olarak belirlendikten sonra yapılan "t testi" analiz sonuçları Tablo 6.3'te verilmiştir. Tablo incelendiğinde her bir alt ölçeğin üst grupta yer alan madde puan ortalamaları ile alt gruptaki madde puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Tablo 6.3 SOBI-A ve SOBI-P alt-üst %27'lik grup ortalamaları

	Gruplar	N	$\bar{x}$	Sd	t	P
SOBI-A	Alt Grup	259	34,39	3,75		
	Üst Grup	259	47,94	2,49	-48,49	0,000
SOBI-P	Alt Grup	259	38,27	5,65		
	Üst Grup	259	63,65	3,68	-60,57	0,000

Tablo 6.4'te tüm ölçeklerin puan ortalamalarının gruplara göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde SOBI-A ölçeği puan ortalamalarının tüm gruplarda birbirine yakın olduğu ve gruplar arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir. SOBI-P, MSPSS ve UCLA ölçeklerinde ise grup ortalama puanları açısından gruplar arasında anlamlı farklılıklar vardır ($p < 0,05$).

Tablo 6.4 Ölçeklerin Puan Ortalamalarının Gruplara Göre Dağılımı

	Gruplar							
	Emekli (n=320)		Depresyon Tanısı alan (n=320)		Öğrenci (n=320)		F	P
	M	Std	M	Std	M	Std		
SOBI-A	41,71	5,91	40,72	5,48	41,55	5,48	2,84	0,0591
SOBI-P	54,63	7,90	43,79	8,85	55,91	9,25	187,92	0,0001
MSPSS	68,88	14,49	54,25	18,64	68,20	14,43	85,49	0,0001
MSPSS-Aile	24,34	5,19	19,30	7,22	23,44	5,19	65,65	0,0001
MSPSS-Arkadaş	21,09	5,92	16,68	7,35	22,27	5,79	68,03	0,0001
MSPSS-Özel kişi	23,45	6,22	18,28	7,71	22,49	6,67	50,92	0,0001
UCLA	39,75	10,47	51,04	13,66	37,45	11,61	117,88	0,0001

Tüm gruplarda SOBI-A ve SOBI-P alt ölçeklerinin, MSPSS ve UCLA ölçekleri ile MSPSS Aile, MSPSS Arkadaş ve MSPSS Özel kişi alt ölçekleri arasındaki korelasyonlar Tablo 6.5'te verilmiştir. Tabloya göre, SOBI-A ile MSPSS, MSPSS-Aile, MSPSS-Arkadaş ve MSPSS-özel kişi arasında pozitif, UCLA ile negatif ilişki olduğu saptanmıştır. SOBI-P ile MSPSS, MSPSS Aile, MSPSS Arkadaş, MSPSS özel kişi arasında pozitif, UCLA ile negatif ilişki olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6.5 Tüm gruplarda SOBI'nın (SOBI-A ve SOBI-P) UCLA ve MSPSS ile Karşılıklı Korelasyonları

	SOBI-A	SOBI-P	MSPSS	MSPSS Aile	MSPSS Arkadaş	MSPSS Özel Kişi
SOBI-P	0,183**					
MSPSS	0,214**	0,578**				
MSPSS-Aile	0,175**	0,458**	0,827**			
MSPSS-Arkadaş	0,204**	0,556**	0,831**	0,504**		
MSPSS-Özel Kişi	0,167**	0,458**	0,886**	0,629**	0,606**	
UCLA	-0,186**	-0,693**	-0,613**	-0,427**	-0,640**	-0,489**

* p<0.05

**p<0.01

Emekli grubunda MSPSS, MSPSS-Aile, MSPSS-Arkadaş, MSPSS-özel kişi ile SOBI-A arasında düşük düzeyde pozitif, SOBI-A ile UCLA arasında negatif anlamlı ilişkiler olduğu, SOBI-P ile MSPSS ve MSPSS-Arkadaş, MSPSS-Aile ve MSPSS-özel kişi arasında pozitif, UCLA arasında ise negatif anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur (Tablo 6.6).

Tablo 6.6 Emekli Grubunda SOBI (SOBI-A ve SOBI-P), UCLA ve MSPSS Arasındaki Korelasyonlar

	SOBI-A	SOBI-P	MSPSS	MSPSS Aile	MSPSS Arkadaş	MSPSS Özel Kişi
SOBI-P	0,145**					
MSPSS	0,169**	0,351**				
MSPSS-Aile	0,139*	0,271**	0,838**			
MSPSS-Arkadaş	0,174**	0,348**	0,784**	0,446**		
MSPSS-Özel Kişi	0,112*	0,26**	0,883**	0,694**	0,501**	
UCLA	-0,115*	-0,423**	-0,384**	-0,273**	-0,391**	-0,293

* p<0.05

**p<0.01

Tablo 6.7’de depresyon tanısı alan bireylerin oluşturduğu grupta SOBI-A ve SOBI-P ile UCLA ve MSPSS arasındaki korelasyonlar verilmiştir. Bu grupta MSPSS ve alt ölçekleri ile SOBI-A arasında pozitif anlamlı, UCLA ile SOBI-A arasında ise negatif anlamlı korelasyon vardır. SOBI-P ile kullanılan diğer ölçeklerin korelasyonları incelendiğinde, MSPSS ve alt ölçekleri ile pozitif, UCLA ile negatif anlamlı korelasyon olduğu görülmektedir.

Tablo 6.7 Depresyon Tanısı Alan Grupta SOBI (SOBI-A ve SOBI-P), UCLA ve MSPSS Arasındaki Korelasyonlar

	SOBI-A	SOBI-P	MSPSS	MSPSS Aile	MSPSS Arkadas	MSPSS Özel Kişi
SOBI-P	0,112*					
MSPSS	0,267**	0,578**				
MSPSS-Aile	0,19**	0,466**	0,852**			
MSPSS-Arkadaş	0,236**	0,545**	0,810**	0,470**		
MSPSS-Özel Kişi	0,244**	0,441**	0,873**	0,611**	0,566**	
UCLA	-0,201**	-0,693**	-0,622**	-0,375**	-0,685**	-0,501**

* p<0.05

**p<0.01

Tablo 6.8’de görüldüğü üzere öğrencilerin oluşturduğu grupta SOBI-A’nın MSPSS ve MSPSS alt ölçekleriyle pozitif yönde, UCLA ile negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. SOBI-P’nin MSPSS, MSPSS-Arkadaş, MSPSS özel kişi ve MSPSS-Aile ile pozitif yönde anlamlı ilişkisi olduğu saptanırken, UCLA ile arasındaki ilişkinin ise negatif yönde anlamlı olduğu bulunmuştur.

Tablo 6.8 Öğrenci Grubunda SOBI (SOBI-A ve SOBI-P), UCLA ve MSPSS Arasındaki Korelasyonlar

	SOBI-A	SOBI-P	MSPSS	MSPSS Aile	MSPSS Arkadaş	MSPSS Özel Kişi
SOBI-P	0,249**					
MSPSS	0,155**	0,475**				
MSPSS-Aile	0,143*	0,285**	0,724**			
MSPSS-Arkadaş	0,159**	0,482**	0,834**	0,396**		
MSPSS-Özel Kişi	0,085	0,388**	0,875**	0,445**	0,629**	
UCLA	-0,197**	-0,645**	-0,546**	-0,324**	-0,588**	-0,419**

* p<0.05

**p<0.01

Tablo 6.9’da SOBI-A’nın madde istatistiklerinin dağılımı verilmiştir. Buna göre, SOBI-A alt ölçeğinde, 7,9,10,11,12,13,14. maddelerde gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür (p<0,05).

Tablo 6.9 Gruplar arasında SOBI-A'nın Madde İstatistiklerinin Dağılımı

GRUPLAR								
SOBI-A	Emekli (n=320)		Depresyon Tanısı Alan (n=320)		Öğrenci (n=320)		F	p
	Mean	Sd	Mean	Sd	Mean	Sd		
Madde 1	3,13	0,82	3,24	0,79	3,22	0,79	1,84	0,159
Madde 2	2,91	0,78	3,00	0,82	2,93	0,75	1,14	0,32
Madde 3	3,16	0,77	3,30	0,73	3,23	0,77	2,89	0,055
Madde 4	2,92	0,74	2,88	0,81	3,00	0,68	2,11	0,122
Madde 5	3,11	0,63	3,09	0,70	3,04	0,66	1,08	0,34
Madde 6	2,83	0,77	2,87	0,76	2,91	0,74	0,79	0,456
Madde 7	3,21	0,68	3,28	0,70	3,40	0,69	6,34	0,0018
Madde 8	2,92	0,76	2,80	0,83	2,84	0,76	2,00	0,135
Madde 9	2,98	0,77	2,65	0,87	2,70	0,78	14,98	<0,001
Madde 10	2,82	0,77	2,93	0,83	2,62	0,83	12,09	<0,001
Madde 11	3,23	0,69	3,19	0,71	3,06	0,69	5,16	0,0059
Madde 12	2,79	0,83	3,06	0,88	2,75	0,86	12,01	<0,0001
Madde 13	2,88	0,75	2,19	0,84	2,81	0,82	72,04	<0,0001
Madde 14	2,81	0,92	2,24	0,89	3,05	0,85	70,25	<0,0001

Tablo 6.10'da yer alan SOBI-P'nin madde istatistiklerinin gruplar arasındaki dağılımı incelendiğinde, alt ölçeğin tüm maddelerinde gruplar arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 6.10 Gruplar arasında SOBI-P'nin Madde İstatistiklerinin Dağılımı

GRUPLAR								
SOBI-P	Emekli (n=320)		Depresyon Tanısı Alan (n=320)		Öğrenci (n=320)		F	p
	Mean	Sd	Mean	Sd	Mean	Sd		
Madde 1	2,67	0,75	2,30	0,83	2,65	0,85	21,43	<0,0001
Madde 2	2,99	0,75	2,44	0,79	2,87	0,77	44,66	<0,0001
Madde 3	2,99	0,72	2,53	0,78	2,97	0,82	37,14	<0,0001
Madde 4	2,99	0,64	2,81	0,70	2,87	0,61	6,80	0,0012
Madde 5	3,13	0,74	2,25	0,84	3,16	0,83	131,66	<0,0001
Madde 6	2,66	0,74	2,17	0,83	2,95	0,77	81,34	<0,0001
Madde 7	3,17	0,72	2,30	0,89	3,14	0,80	120,40	<0,0001
Madde 8	3,22	0,73	2,51	0,90	3,30	0,74	96,72	<0,0001
Madde 9	3,38	0,79	2,85	0,96	3,54	0,79	57,65	<0,0001
Madde 10	3,08	0,79	2,29	0,84	3,14	0,83	106,34	<0,0001
Madde 11	2,67	0,80	1,98	0,70	2,81	0,88	99,88	<0,0001
Madde 12	3,10	0,81	2,79	0,88	3,37	0,85	38,14	<0,0001
Madde 13	3,09	0,78	2,10	0,81	3,23	0,83	185,71	<0,0001
Madde 14	3,16	0,76	2,49	0,86	3,28	0,78	90,58	<0,0001
Madde 15	2,99	0,75	2,47	0,81	3,11	0,78	61,90	<0,0001
Madde 16	3,02	0,75	2,56	0,82	3,09	0,84	41,99	<0,0001
Madde 17	3,03	0,71	2,29	0,76	3,15	0,76	127,21	<0,0001
Madde 18	3,28	0,71	2,69	0,83	3,27	0,80	60,27	<0,0001

Tablo 6.11'de tanıtıcı istatistiklerin ölçek toplam puanlarına göre tanımlayıcı istatistikleri ve analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 6.11 Tanıtıcı Özelliklerin Ölçek Toplam Puanlarına Göre Tanımlayıcı İstatistikleri ve Analiz sonuçları

Özellikler	SOBI-A		SOBI-P		MSPSS		MSPSS-Aile		MSPSS-Arkadaş		MSPSS-Özel Kişi		UCLA	
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss
Grup														
Emekli	41.71±5.91		54.63±7.90		68.88±14.49		24.34±5.19		21.09±5.92		23.45±6.22		39.75±10.47	
Depresyon	40.72±5.48		43.79±8.85		54.25±18.64		19.30±7.22		16.68±7.35		18.28±7.71		51.04±13.66	
Öğrenci	41.55±5.48		55.91±9.25		68.20±14.43		23.44±5.19		22.27±5.79		22.49±6.67		37.45±11.61	
F/p	2.84/0.059		187.92/0.000		85.49/0.000		65.65/0.000		68.03/0.000		50.92/0.000		117.88/0.000	
Cinsiyet														
Kadın	41.68±5.52		51.84±10.68		63.64±17.74		22.05±6.49		20.35±7.00		21.24±7.45		42.56±13.85	
Erkek	40.92±5.74		50.99±9.71		63.93±16.86		22.71±6.14		19.63±6.60		21.60±7.00		42.96±12.81	
t/p	2.09/0.037		1.28/0.199		-0.26/0.796		-1.60/0.109		1.65/0.099		-0.77/0.443		-0.46/0.647	
Yaş														
18-20 yaş	41.57±5.15		53.79±9.88		66.35±15.36		23.29±5.11		21.29±6.66		21.77±6.92		39.23±13.47	
21-30 yaş	41.10±5.75		53.26±11.02		64.37±17.82		22.08±6.38		20.79±6.81		21.50±7.36		40.76±13.57	
31-40 yaş	40.48±4.50		45.63±8.58		59.28±18.45		20.36±7.39		18.66±7.25		20.26±7.06		48.01±13.75	
41-50 yaş	41.13±5.85		47.80±10.47		58.76±19.25		20.85±7.24		18.37±7.16		19.54±8.17		48.55±12.23	
51-60 yaş	41.61±6.04		53.15±8.96		67.73±14.95		23.84±5.48		21.07±5.81		22.82±6.65		41.33±11.64	
61-70 yaş	41.69±6.03		51.42±9.26		63.14±17.44		22.90±6.16		18.68±7.14		21.56±7.05		42.59±13.65	
71 yaş ve üzeri	42.71±4.89		46.24±7.61		56.00±14.56		20.76±6.69		14.86±5.23		20.38±6.75		45.48±12.10	
F/p	0.86/0.521		13.37/0.000		6.21/0.000		5.82/0.000		7.11/0.000		3.34/0.003		10.47/0.000	
Medeni Durum														
Evli	41.40±5.78		50.82±9.89		64.53±16.73		22.83±6.29		19.41±6.77		22.28±6.60		44.29±12.92	
Bekar	41.52±5.45		53.21±10.17		65.00±16.65		22.62±5.76		21.17±6.38		21.21±7.41		39.89±12.95	
Eşi Ölmüş	39.79±5.65		45.26±10.13		51.99±20.50		17.90±7.92		17.19±8.24		16.89±8.48		49.25±14.78	
F/p	2.98/0.051		21.28/0.000		19.08/0.000		20.51/0.000		14.48/0.000		18.40/0.000		22.21/0.000	

Tablo 6.11 Tanıtıcı Özelliklerin Ölçek Toplam Puanlarına Göre Tanımlayıcı İstatistikleri ve Analiz sonuçları (Devam)

Özellikler	SOBI-A		SOBI-P		MSPSS		MSPSS-Aile		MSPSS-Arkadaş		MSPSS-Özel Kişi		UCLA	
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss
Çocuk Sayısı														
0 çocuk	41.44±5.42		52.73±10.44		64.89±16.52		22.53±5.79		21.03±6.45		21.33±7.33		40.61±13.36	
1 çocuk	40.64±5.66		50.49±10.59		61.56±18.20		21.34±6.93		19.27±7.22		20.95±7.68		44.80±12.84	
2 çocuk	41.24±6.01		51.53±9.23		65.32±17.06		23.00±6.36		20.07±6.41		22.25±6.84		43.51±12.18	
3 çocuk	41.77±5.65		48.64±10.21		61.00±17.38		21.99±7.04		17.87±7.44		21.14±6.85		46.12±13.66	
4 ve üzeri çocuk	41.33±5.43		45.49±10.62		52.72±21.06		19.41±7.70		15.18±7.88		18.13±8.03		48.31±17.41	
F/p	0.58/0.677		7.29/0.000		6.14/0.000		3.68/0.007		10.48/0.000		3.11/0.015		7.09/0.000	
Eğitim Durumu														
Okur-yazar	41.09±3.08		37.82±8.06		41.45±17.62		15.09±7.16		11.18±6.65		15.18±8.30		64.64±12.81	
İlköğretim	40.72±5.83		45.22±10.27		55.13±19.45		19.52±7.80		16.58±7.49		19.03±7.65		49.46±14.21	
Lise	41.60±5.66		53.24±10.10		65.35±16.39		22.94±5.79		20.78±6.55		21.64±7.15		40.97±12.83	
Üniversite	41.05±5.65		51.68±8.84		66.81±15.67		23.25±5.89		20.83±6.08		22.73±6.65		42.08±12.04	
Yüksek Öğretim	42.06±4.80		54.61±8.16		63.35±16.25		22.06±4.90		20.52±6.59		20.77±7.48		37.48±10.91	
F/p	1.03/0.390		26.05/0.000		18.16/0.000		14.31/0.000		17.95/0.000		8.58/0.000		22.41/0.000	
Meslek														
Ev Hanımı	40.28±5.91		41.35±8.36		48.82±18.69		17.35±7.61		14.86±7.54		16.61±7.51		55.44±13.04	
Öğrenci	41.62±5.55		55.26±9.71		67.28±14.71		23.32±5.19		21.84±6.08		22.11±6.85		38.00±12.13	
Emekli	41.16±6.04		51.65±9.55		65.20±16.96		23.09±6.17		19.75±6.62		22.36±6.80		43.97±12.42	
Memur	42.14±5.46		52.54±9.23		65.90±16.22		23.29±5.95		20.41±6.48		22.20±7.17		41.67±12.07	
Serbest	41.24±4.90		47.88±9.90		61.75±19.41		21.92±6.91		18.55±7.45		21.27±7.59		45.81±14.60	
İşçi	39.14±5.83		47.25±9.13		58.48±17.83		20.02±6.86		18.98±6.36		19.48±7.03		46.16±11.96	
F/p	4.29/0.000		35.18/0.000		18.63/0.000		16.24/0.000		16.28/0.000		10.21/0.000		28.45/0.000	

Tablo 6.11 Tanıtıcı Özelliklerin Ölçek Toplam Puanlarına Göre Tanımlayıcı İstatistikleri ve Analiz sonuçları (Devam)

Özellikler	SOBI-A		SOBI-P		MSPSS		MSPSS-Aile		MSPSS-Arkadaş		MSPSS-Özel Kişi		UCLA	
	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss
Çalışma Durumu														
Çalışıyor	40.84±5.77		49.11±10.14		61.32±17.74		21.38±6.75		19.19±6.71		20.76±7.54		44.69±13.43	
Çalışmıyor	41.48±5.59		52.18±10.17		64.56±17.13		22.67±6.17		20.27±6.84		21.61±7.14		42.13±13.30	
t/p	1.06/0.551		-4.01/0.000		-2.48/0.013		-2.71/0.007		-2.12/0.035		-1.56/0.119		2.54/0.011	
Aile Tipi														
Çekirdek	41.43±5.70		51.88±10.20		64.53±16.67		22.65±6.10		20.17±6.62		21.70±7.05		42.35±13.09	
Geniş	41.32±4.82		53.19±9.17		68.18±14.90		23.69±5.30		21.53±6.48		22.95±6.15		40.56±11.92	
Parçalanmış	40.43±5.62		46.30±9.94		54.02±21.18		18.81±7.80		17.52±8.18		17.69±8.51		47.80±15.61	
F/p	1.26/0.285		13.34/0.000		17.62/0.000		16.93/0.000		7.87/0.000		14.31/0.000		7.72/0.000	
Yaşadığı Yer														
Ev	41.25±5.72		50.93±10.28		63.17±17.58		22.20±6.45		19.74±6.89		21.22±7.36		43.54±13.49	
Yurt	41.83±5.01		55.68±8.81		68.85±13.99		23.79±5.02		22.10±5.93		22.95±6.11		36.53±10.84	
Huzurevi	42.55±4.74		49.45±11.14		61.45±20.25		20.82±7.56		20.27±6.68		20.36±7.28		42.27±10.96	
F/p	0.77/0.463		10.64/0.000		5.26/0.005		3.36/0.035		5.74/0.003		2.84/0.059		13.40/0.000	
Oturduğu Yer														
Antalya Şehir İçi	41.29±5.70		52.11±9.94		64.36±17.19		22.55±6.19		20.27±6.72		21.55±7.26		41.85±13.07	
Antalya İlçe/Köy	41.52±5.31		48.13±11.04		60.88±17.77		21.45±6.95		18.73±7.18		20.71±7.12		47.21±13.96	
t/p	-0.48/0.631		4.55/0.000		2.33/0.020		2.01/0.045		2.63/0.009		1.34/0.181		-4.70/0.000	

SOBI-A puanları incelendiğinde, cinsiyetler arasında ve meslek özellikleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($P<0,05$). SOBI-P puanları açısından ise cinsiyet özellikleri dışında diğer tüm tanıtıcı özelliklerin kendi alt grupları arasında anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). MSPSS ve UCLA puan ortalamalarında da SOBI-P'ye benzer şekilde cinsiyet özellikleri dışında diğer tüm tanıtıcı özelliklerin kendi alt grupları arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

6.3. Ait Olma Duygusu Ölçeği (SOBI-A ve SOBI-P) Güvenilirlik Çalışması

6.3.1. SOBI-A ve SOBI-P için iç tutarlılık (Cronbach alfa) analizi

SOBI-A Cronbach- α değerinin emekli grubunda 0,82, depresyon tanısı alan kişilerin oluşturduğu grupta 0,76, öğrenci grubunda 0,78, toplam grupta 0,79 olduğu belirlenmiştir. SOBI-A Cronbach- α değerinin ise emekli grubunda 0,88, depresyon grubunda 0,89, öğrenci grubunda 0,91 ve toplam grupta 0,92 olduğu bulunmuştur (Tablo 6.12).

Tablo 6.12 Cronbach Alfa (α) Değerlerinin Gruplara Göre Dağılımı

	SOBI-A	SOBI-P	MSPSS	UCLA
Cronbach- α	0,79	0,92	0,92	0,91
Emekli grubu Cronbach- α	0,82	0,88	0,91	0,83
Depresyon grubu Cronbach- α	0,76	0,89	0,92	0,91
Öğrenci grubu Cronbach- α	0,78	0,91	0,91	0,90

6.3.2. SOBI-A ve SOBI-P madde-toplam puan korelasyonları

SOBI-A ve SOBI-P'nin madde-toplam puan korelasyonları Tablo 6.13 ve Tablo 6.14'de verilmiştir.

Tablo 6.13 SOBI-A'nın Madde-Toplam Puan Korelasyonlarının Dağılımı

SOBI-A	Emekli (n=320)		Depresyon Tanısı Alan (n=320)		Öğrenci (n=320)		Genel (n=960)	
	r	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri	r	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri	r	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri	R	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri
Madde 1	0,573	0,810	0,496	0,745	0,554	0,764	0,538	0,770
Madde 2	0,481	0,817	0,258	0,767	0,247	0,790	0,327	0,788
Madde 3	0,639	0,805	0,541	0,740	0,563	0,763	0,574	0,767
Madde 4	0,505	0,815	0,395	0,754	0,321	0,784	0,412	0,781
Madde 5	0,520	0,814	0,472	0,747	0,550	0,764	0,510	0,772
Madde 6	0,506	0,815	0,534	0,741	0,469	0,771	0,502	0,773
Madde 7	0,614	0,807	0,542	0,740	0,579	0,762	0,572	0,767
Madde 8	0,479	0,817	0,400	0,754	0,318	0,784	0,403	0,781
Madde 9	0,412	0,821	0,348	0,759	0,338	0,783	0,363	0,785
Madde 10	0,371	0,824	0,399	0,754	0,385	0,779	0,370	0,784
Madde 11	0,603	0,808	0,581	0,736	0,615	0,758	0,593	0,765
Madde 12	0,411	0,821	0,325	0,761	0,288	0,787	0,326	0,788
Madde 13	0,104	0,841	-0,203	0,792	0,185	0,795	0,083	0,807
Madde 14	0,242	0,832	0,124	0,779	0,296	0,786	0,205	0,797

Tablo 6.13’de yer alan SOBI-A’nın madde-toplam puan korelasyonları incelendiğinde, 13. maddenin ayrı ayrı tüm gruplarda korelasyon katsayısının 0,2’nin altında olduğu ve depresyon tanısı alan bireylerin oluşturduğu grupta korelasyon katsayısının negatif değer aldığı görülmektedir. 14. maddenin ise depresyon tanısı alanların oluşturduğu grupta 0,2’nin altında olduğu bulunmuştur. En yüksek korelasyon katsayısının emeklilerde ($r=0,639$) 3. maddenin, öğrencilerde ($r=0,615$) ve depresyon ($r=0,581$) tanısı alanlarda 11. maddenin olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6.14 SOBI-P'nin Madde-Toplam Puan Korelasyonlarının Dağılımı

SOBI-P	Emekli (n=320)			Depresyon Tanısı Alan (n=320)			Öğrenci (n=320)			Genel (n=960)		
	R	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri		R	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri		R	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri		R	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri	
Madde 1	0,292	0,888	0,401	0,890	0,353	0,917	0,400	0,925				
Madde 2	0,484	0,882	0,548	0,885	0,621	0,910	0,599	0,920				
Madde 3	0,460	0,882	0,434	0,888	0,569	0,911	0,543	0,921				
Madde 4	0,151	0,893	0,249	0,894	0,263	0,919	0,232	0,929				
Madde 5	0,495	0,881	0,559	0,884	0,670	0,909	0,679	0,918				
Madde 6	0,293	0,888	0,488	0,887	0,519	0,913	0,537	0,922				
Madde 7	0,589	0,878	0,619	0,882	0,659	0,909	0,707	0,917				
Madde 8	0,613	0,877	0,624	0,882	0,672	0,909	0,706	0,918				
Madde 9	0,520	0,880	0,535	0,885	0,476	0,914	0,579	0,921				
Madde 10	0,588	0,878	0,555	0,884	0,654	0,909	0,684	0,918				
Madde 11	0,483	0,882	0,455	0,888	0,590	0,911	0,612	0,920				
Madde 12	0,618	0,877	0,550	0,885	0,641	0,909	0,621	0,920				
Madde 13	0,683	0,875	0,514	0,886	0,663	0,909	0,719	0,917				
Madde 14	0,621	0,877	0,651	0,881	0,690	0,908	0,719	0,917				
Madde 15	0,530	0,880	0,528	0,885	0,533	0,912	0,600	0,920				
Madde 16	0,649	0,886	0,576	0,884	0,590	0,911	0,639	0,919				
Madde 17	0,627	0,877	0,601	0,883	0,706	0,908	0,728	0,917				
Madde 18	0,634	0,876	0,607	0,883	0,697	0,908	0,694	0,918				

SOBI-P'nin madde-toplam puan korelasyonlarına bakıldığında, emeklilerin oluşturduğu grupta 4. maddenin korelasyon katsayısının 0,2'den küçük olduğu görülmektedir (Tablo 6.14). En yüksek korelasyon katsayısının emeklilerde ($r=0,683$) 13. maddenin, öğrencilerde 17. maddenin ($r=0,706$), depresyon ($r=0,651$) tanısı alanların oluşturduğu grupta ise 14. maddenin olduğu belirlenmiştir.

6.4. 13. ve 14. Maddeler Ölçekten Çıkarıldıktan Sonra SOBI-A'nın Geçerlilik Çalışması

Madde analizi sonucuna göre SOBI-A ölçeğinde bulunan 13. ve 14. maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra ölçek puan ortalamalarının gruplara göre dağılımı incelenmiş ve elde edilen sonuçlar tablo 6.15'te verilmiştir. Sözü edilen iki madde çıkarıldıktan sonra SOBI-P ölçeği puan ortalamaları açısından gruplar arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Ölçek puan ortalamalarının tüm gruplarda birbirine yakın değerler olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6.15 SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Ölçek Puan Ortalamalarının Gruplara Göre Dağılımı

	Gruplar							
	Emekli (n=320)		Depresyon Tanısı alan (n=320)		Öğrenci (n=320)		F	P
	M	Std	M	Std	M	Std		
SOBI-A	36,02	5,52	36,29	5,33	35,70	5,00	1,02	0,3607
SOBI-P	54,63	7,90	43,79	8,85	55,91	9,25	187,92	0,0001
MSPSS	68,88	14,49	54,25	18,64	68,20	14,43	85,49	0,0001
MSPSS-Aile	24,34	5,19	19,30	7,22	23,44	5,19	65,65	0,0001
MSPSS-Arkadaş	21,09	5,92	16,68	7,35	22,27	5,79	68,03	0,0001
MSPSS-Özel kişi	23,45	6,22	18,28	7,71	22,49	6,67	50,92	0,0001
UCLA	39,75	10,47	51,04	13,66	37,45	11,61	117,88	0,0001

SOBI-A ölçeğinde 13. ve 14. maddeler silindiğinde SOBI-A'nın, MSPSS ve MSPSS alt ölçekleri ile pozitif anlamlı, UCLA ile negatif anlamlı ilişkiler sergilediği belirlenmiştir. SOBI-P ile anlamlı bir ilişki göstermediği saptanmıştır (Tablo 6.16).

Tablo 6.16 SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Tüm Gruplarda Ölçekler Arası Korelasyonlar

	SOBI-A	SOBI-P	MSPSS	MSPSS Aile	MSPSS Arkadaş	MSPSS Özel Kişi
SOBI-P	0,032					
MSPSS	0,141**	0,578**				
MSPSS-Aile	0,113**	0,458**	0,827**			
MSPSS-Arkadaş	0,132**	0,556**	0,831**	0,504**		
MSPSS-Özel Kişi	0,114**	0,458**	0,886**	0,629**	0,606**	
UCLA	-0,064*	-0,693**	-0,613**	-0,427**	-0,640**	-0,489**

* p<0.05

**p<0.01

Tablo 6.17'de görüldüğü üzere, 13. ve 14. maddeleri silindiğinde emekli grubunda SOBI-A ölçeğinin MSPSS ölçeği, MSPSS-Aile ve MSPSS-Arkadaş alt ölçekleri arasında pozitif anlamlı ilişkileri vardır. SOBI-A'nın SOBI-P ve UCLA ile olan ilişkileri ise istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 6.17 Emekli Grubunda SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Ölçekler Arası Korelasyonlar

	SOBI-A	SOBI-P	MSPSS	MSPSS Aile	MSPSS Arkadaş	MSPSS Özel Kişi
SOBI-P	0,065					
MSPSS	0,157**	0,351**				
MSPSS-Aile	0,122*	0,271**	0,838**			
MSPSS-Arkadaş	0,166**	0,348**	0,784**	0,446**		
MSPSS-Özel Kişi	0,106	0,260**	0,883**	0,694**	0,501**	
UCLA	-0,069	-0,423**	-0,384**	-0,273**	-0,391**	-0,293

* p<0.05

**p<0.01

Tablo 6.18'de depresyon tanısı alan grupta SOBI-A ölçeğinin 13. ve 14. maddeleri silindiğinde ölçekler arası korelasyonlar verilmiştir. SOBI-A'nın MSPSS toplam ve MSPSS alt ölçekleriyle anlamlı olumlu ilişkilerinin olduğu saptanmıştır. SOBI-A'nın SOBI-P ve UCLA ile sergilediği ilişkilerinin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 6.18 Depresyon Tanısı Alan Grupta SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Ölçekler Arası Korelasyonlar

	SOBI-A	SOBI-P	MSPSS	MSPSS Aile	MSPSS Arkadaş	MSPSS Özel Kişi
SOBI-P	0,023					
MSPSS	0,213**	0,578**				
MSPSS-Aile	0,147**	0,466**	0,852**			
MSPSS-Arkadaş	0,178**	0,545**	0,810**	0,470**		
MSPSS-Özel Kişi	0,209**	0,441**	0,873**	0,611**	0,566**	
UCLA	-0,100	-0,693**	-0,622**	-0,375**	-0,685**	-0,501**

* p<0.05

**p<0.01

Öğrenci grubunda, SOBI-P, MSPSS, MSPSS-Aile ve MSPSS-Arkadaş ölçeklerinin, SOBI-A'nın 13. ve 14. maddeleri silindikten sonra SOBI-A ile pozitif anlamlı ilişkileri varken, UCLA ölçeğinin negatif anlamlı ilişkisi vardır. MSPSS-Özel Kişi ölçeği ise SOBI-A ile anlamlı bir ilişki sergilememiştir (Tablo 6.19).

Tablo 6.19 Öğrenci Grubunda SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Ölçekler Arası Korelasyonlar

	SOBI-A	SOBI-P	MSPSS	MSPSS Aile	MSPSS Arkadaş	MSPSS Özel Kişi
SOBI-P	0,153**					
MSPSS	0,127*	0,475**				
MSPSS-Aile	0,131*	0,285**	0,724**			
MSPSS-Arkadaş	0,125*	0,482**	0,834**	0,396**		
MSPSS-Özel Kişi	0,064	0,388**	0,875**	0,445**	0,629**	
UCLA	-0,111*	-0,645**	-0,546**	-0,324**	-0,588**	-0,419**

* p<0.05

**p<0.01

6.5. 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldıktan Sonra SOBI-A'nın Güvenilirlik Çalışması

6.5.1. 13. ve 14. maddeler çıkarıldığında SOBI-A'nın iç tutarlılık analizi

Tablo 6.20'de SOBI-A'nın 13. ve 14. maddeleri çıkarıldığında, SOBI-A'nın iç tutarlılık katsayısının gruplara göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, iç tutarlılık katsayısının 0,81 (tüm grup), 0,84 (emekli grubu), 0,80 (depresyon tanısı alan kişilerin oluşturduğu grup) ve 0,79 (öğrenci grubu) olduğu görülmektedir.

Tablo 6.20 SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında, SOBI-A Cronbach Alfa (α) Değerlerinin Gruplara Göre Dağılımı

	SOBI-A
Cronbach- α	0,81
Emekli grubu Cronbach- α	0,84
Depresyon grubu Cronbach- α	0,80
Öğrenci grubu Cronbach- α	0,79

6.5.2. SOBI-A 13. ve 14. maddeler çıkarıldıktan sonra madde-toplam puan korelasyonu

Tablo 6.21'de SOBI-A 13. ve 14. maddeler ölçekten çıkarıldığında madde-toplam puan korelasyon analizinin sonuçları verilmiştir.

Tablo 6.21 SOBI-A 13. ve 14. Maddeler Çıkarıldığında Madde-Toplam Puan Korelasyonlarının Dağılımı

SOBI-A	Emekli (n=320)			Depresyon Tanısı Alan (n=320)			Öğrenci (n=320)			Genel (n=960)		
	r	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri		r	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri		r	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri		r	Madde silindiği zaman Cronbach- α değeri	
		r	Cronbach- α		r	Cronbach- α		r	Cronbach- α		r	Cronbach- α
Madde 1	0,557	0,832	0,546	0,783	0,559	0,766	0,552	0,793	0,552	0,793	0,552	0,793
Madde 2	0,477	0,838	0,335	0,802	0,248	0,797	0,357	0,810	0,248	0,797	0,357	0,810
Madde 3	0,637	0,826	0,533	0,785	0,584	0,764	0,584	0,790	0,584	0,764	0,584	0,790
Madde 4	0,518	0,835	0,408	0,796	0,310	0,790	0,411	0,805	0,310	0,790	0,411	0,805
Madde 5	0,536	0,835	0,441	0,793	0,520	0,772	0,497	0,799	0,520	0,772	0,497	0,799
Madde 6	0,519	0,835	0,548	0,783	0,476	0,775	0,513	0,797	0,476	0,775	0,513	0,797
Madde 7	0,618	0,829	0,549	0,784	0,592	0,765	0,575	0,792	0,592	0,765	0,575	0,792
Madde 8	0,483	0,838	0,422	0,794	0,337	0,789	0,413	0,806	0,337	0,789	0,413	0,806
Madde 9	0,417	0,843	0,286	0,808	0,305	0,792	0,323	0,814	0,305	0,792	0,323	0,814
Madde 10	0,402	0,844	0,434	0,793	0,408	0,782	0,412	0,806	0,408	0,782	0,412	0,806
Madde 11	0,619	0,829	0,579	0,781	0,622	0,762	0,604	0,790	0,622	0,762	0,604	0,790
Madde 12	0,437	0,842	0,412	0,796	0,338	0,790	0,394	0,808	0,338	0,790	0,394	0,808

Yapılan analizler sonucunda SOBI-A'da yer alan 13. ve 14. maddeler silindikten sonra yapılan madde-toplam puan korelasyonu analizinin sonuçları tablo 6.21'de verilmiştir. SOBI-A'da yer alan bu iki madde silindikten sonra tp gruplarda korelasyon katsayısı 0,2'nin altında olan herhangi bir madde olmadığı belirlenmiştir. Korelasyon katsayısı en yüksek olan maddelerin emekli grubunda 3. madde ($r=0,637$), depresyon tanısı alan bireylerin oluşturduğu grupta ($r=0,579$), oğrenci grubunda ($r=0,622$) ve bütün grupta ($r=0,604$) 11. maddenin olduğu saptanmıştır (Tablo 6.21).

7. TARTIŞMA VE SONUÇ

Hemşirelik bilimi, hemşirelik uygulamaları için yapılan araştırmalarda neyi, niçin ve nasıl sorularının araştırılmasıyla başlayan bir süreçtir. Bu süreçte kurulan hipotez sonuçlarının doğrulanması, hemşirelik teorilerinin (Orem, 1995) ve kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarının temellerini oluşturmaktadır. Hemşire araştırmacılar bu amaçla önemli yapıları ölçmek için çok sayıda ölçek geliştirmiş ve farklı bir kültürde geliştirilen ölçeği kendi kültürüne uyarlamıştır (Aksayan ve Gözüm, 2002; Polit, 2015). Ölçek uyarlaması, belli bir dil ve kültür yapısı dikkate alınarak geliştirilmiş olan bir ölçeğin başka bir dil ve kültürde uygulanması amacıyla yapılan çalışmaların tümüne denir (Aksayan ve Gözüm, 2002). Ölçek uyarlamasının olumlu ve olumsuz yönleri vardır. Kültürel ve dilsel farklılıklardan kaynaklanan sorunlar ölçek uyarlamasının olumsuz yönlerini oluştururken (Akçay ve ark., 2018), araştırma için zaman, çaba ve süreyi kısaltması, maliyetinin düşük olması (Aksayan ve Gözüm, 2002; Akçay ve ark., 2018), araştırma sonuçlarını farklı kültürler, diller ve etnik gruplarla karşılaştırılmasına olanak sağlaması (Sousa ve Rojjanasrirat, 2011), bilinen ve yaygın olarak kullanılan bir ölçeğin uyarlanmasının yeni geliştirilen bir ölçekten daha güvenilir olması (Akçay ve ark., 2018) ölçek uyarlamasının olumlu yönlerini oluşturmaktadır. Tüm bu nedenlerden dolayı ait olma duygusunu ölçmeye yönelik olarak Hagerty ve Patusky (1995) tarafından geliştirilmiş Ait Olma Duygusu Ölçeği'nin (SOBI-Sense of Belonging) Türkçe'ye uyarlaması, geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır. Bu bölümde SOBI'nin alt ölçekleri olan SOBI-A ve SOBI-P'nin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin bulgular tartışılacaktır.

Ölçek çalışmalarında örneklem sayısının büyüklüğünün belirlenmesinde, ölçülecek olan her bir değişkenin en az 10 katı alınarak hesaplanması önerilmektedir (Ural ve Kılıç, 2005). SOBI-A ölçeğinde 14, SOBI-P ölçeğinde 18 değişken olmak üzere toplam 32 değişken vardır. Bu doğrultuda örneklem sayısı her bir grup için 320 kişi olmak üzere toplam 960 kişi olarak belirlenmiştir. Orjinal ölçek çalışmasında örneklem sayısını belirleme yöntemlerine ilişkin bir açıklama olmamakla birlikte örneklem sayısı toplam 447 kişidir.

7.1. Ait Olma Duygusu Ölçeği'nin (SOBI) (SOBI-A ve SOBI-P) Geçerliliği

Geçerlilik, ölçmek istenen kavramın gerçekte belirli bir ölçek veya endeksle ölçülme derecesidir (Sirkin, 2006). Bir ölçeğin geçerliliğinin belirlenmesinde yüzey geçerliliği, kapsam (içerik) geçerliliği, kriter geçerliliği, yapısal geçerlilik yöntemleri kullanılır. Geçerlilik çalışmasında hangi yöntemin kullanılacağı araştırmannın türü, şekli ve ölçümün niteliğine göre değişmektedir (Şencan, 2005). SOBI-A ve SOBI-P ölçeklerinin geçerlilik çalışmasında kapsam geçerliliği ve yapısal geçerlilik yöntemleri kullanılmıştır.

7.1.1. SOBI-A ve SOBI-P'nin kapsam geçerliliği

Ölçeğin uyarlanmasında ölçeğin çevrilmesi ve hedef kültürle ölçeğin kültürler arası geçerliliğinin sağlanması süreci kapsamlı, titiz ve metodolojik yaklaşımların dikkatli bir şekilde planlanması ve uygulanmasını gerektirmektedir (Sousa ve Rojjanasririrat, 2011). Ölçek uyarlamasında ilk aşama orijinale dildeki ölçeğin hedef dile çevrilmesidir ve bu aşamada tek yönlü çeviri, grup çevirisi ve geri çeviri olmak üzere üç farklı yöntem kullanılmaktadır. Bu yöntemler arasında en çok tercih edileni geri çeviri yöntemidir (Aksayan ve Gözüm, 2002). Biri orijinal dilden hedef dile, diğeri ise hedef dilden orijinal dile çevirmek üzere en az iki bağımsız çevirmen kullanılır. Çeviri sırasında orijinal ölçekteki anlamlar, anlamsız cümle ve deyimlere dönüşmemesi için çeviriler karşılaştırılır, dil ve kültürel özellikler göz önünde bulundurularak gerekli düzenlemeler yapılır (Aksayan ve Gözüm, 2002; Çapık, Gözüm, Aksayan, 2018). Bu çalışmada, ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışmaları kapsamında dil problemlerinin olmaması için her iki alt ölçek Türkçe ve İngilizce'yi iyi bilen ve anadili Türkçe olan 4 bağımsız kişi tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Çeviriler düzenlendikten sonra her iki dili anlayan ve konuşan birbirinden bağımsız 3 kişi tarafından tekrar İngilizce'ye çevrilmiştir. Ölçek, yapılan gerekli düzeltmelerden sonra dil ve kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla uzman görüşüne sunulmuştur.

Uzman görüşüne, ölçeğin orijinal diline geri çeviriden önce (World Health Organization-WHO, 2017) ya da sonra (Aksayan ve Gözüm, 2002) başvurulur. Uzman görüşünde amaç, çevirinin yetersiz ifadelerini/kavramlarını tespit etmek ve çeviri ile soruların mevcut veya karşılaştırılabilir versiyonları arasındaki tutarsızlıkları belirlemektir. Uzmanlar bazı kelimeleri veya ifadeleri sorgulayabilir ve

alternatifler önerebilir (WHO, 2017). Uzmanlar, ölçeğin kelime ve cümlelerini anlamsal, kültürel ve kavramsal açılarından değerlendirmektedir (Çapık, Gözüm, Aksayan, 2018). Görüşüne başvurulmuş uzman sayısı değişebilir (WHO, 2017). Uzman sayısı en az 3, en fazla 20 olmalıdır (Çapık, Gözüm, Aksayan, 2018). Bu bilgiler ışığında dil ve kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla ölçekler 11 uzmanın değerlendirmesine sunulmuştur. Uzman görüşlerinin değerlendirilmesinde Kendall Uyuşum Katsayısı (W_a) korelasyon testi kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda uzmanlar arasında görüş birliği olduğu belirlenmiştir (SOBI-A Kendal's $W_a=0,133$, $p=0,121$; SOBI-P Kendal's $W_a=0,082$, $p=0,566$). Bu sonuç, SOBI-A ve SOBI-P'nin kapsam geçerliliğinin olduğunu göstermektedir.

7.1.2. SOBI-A ve SOBI-P'nin yapısal geçerliliği

Yapı geçerliliği, bir aracın ölçmek istediği yapıyı ölçme derecesidir. Ölçeğin maddelerinin tanımlanan kavram ya da teoriyle ilişkisini destekler. Hemşirelik araştırmalarında değişkenler genellikle soyuttur ve dolayısıyla nicel olarak ölçülmesi zordur. Bu nedenle yapı geçerliliğinin yakından incelenmesi gerekir (DeVon ve ark., 2007). Yapısal geçerliliğin değerlendirilmesinde farklı yöntem ve teknikler bulunmaktadır. Bir ölçeğin yapısal geçerliliğinin tek bir yöntemden ziyade birden fazla yöntem ve tekniğin kullanılması, yapısal geçerliliğe ilişkin yeterli kanıtların elde edilmesini sağlamaktadır. Yapısal geçerliliğinin analizinde kullanılacak yöntem sayısı araştırmacıya göre değişmektedir. Araştırmacı kullandığı yöntemlerde benzer sonuçlar elde ediyorsa, daha fazla geçerlilik analizi yapmamayı tercih edebilir (Şencan, 2005).

Yapısal geçerliliğin değerlendirilmesinde kullanılan yöntemlerden biri grup farklılıklarından yararlanmaktır. Grupların ölçekler üzerinde farklı puan alması bekleniyorsa, bu beklentinin doğru çıkmasıyla ölçek yapısal olarak geçerli kabul edilir (Çakmur, 2012). SOBI-A ve SOBI-P orijinal ölçek çalışmasının yapı geçerliliğinde zıt grupların farklı ait olma düzeyi olacağı düşünülerek, emekli rahibelerin ait olma duygusunun öğrencilerden, öğrencilerin ait olma duygusunun ise depresyon tanısı alan kişilerden daha yüksek olacağı ve gruplar arasında anlamlı farklılık olacağı varsayımında bulunulmuştur. ANOVA analizi kullanılarak bu varsayımın doğruluğu kanıtlanmıştır. Bu çalışmada da SOBI-A ve SOBI-P'nin

yapısal geçerliliğinin değerlendirilmesinde grup farklılıklarından yararlanılmıştır. Depresyon tanısı alan bireylerin ait olma duygusu düzeyinin düşük olduğu bilinmektedir (Hagerty ve ark., 1996). Bu nedenle orijinal çalışmaya benzer şekilde öğrencilerden, emeklilerden ve depresyon tanısı alan bireylerden oluşan üç grup belirlenmiştir. Ölçme ve değerlendirmede heterojenliği sağlamak amacıyla her grup için araştırmaya dahil olma kriterleri belirlenmiştir. Grup farklılıklarını değerlendirmek amacıyla katılımcıları tanıttıcı özelliklerin gruplara göre dağılımı analiz edilmiş ve gruplar arasında tüm özelliklerde istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Ülkemiz şartları, emeklilerin durumu ve kültürel özellikleri göz önünde bulundurularak, orijinal ölçek çalışmasından farklı olarak, ait olma duygusu düzeyinin anlamlı bir şekilde en yüksek öğrencilerde, sonra sırasıyla emeklilerde ve depresyon tanısı alan bireylerde olacağı varsayımında bulunulmuştur. Yapılan varyans (ANOVA) analizi sonucunda SOBI-A ölçeği puan ortalamalarının tüm gruplarda birbirine yakın olduğu ve gruplar arasındaki farkın anlamlı olmadığı, SOBI-P ölçeğinde ise, orijinal ölçekle benzer şekilde, grup ortalama puanları açısından gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. SOBI-P’de puan ortalamalarının en yüksek öğrenci grubunda, sonra sırasıyla emekli ve depresyon tanısı alan kişilerde olduğunun saptanması, kurulan varsayımı destekler niteliktedir.

Alt-üst %27’lik gruplara ilişkin madde ortalamalarının karşılaştırılmasında, katılımcıların SOBI-A ve SOBI-P alt ölçeklerine verdikleri yanıtlar sonucunda her bir alt ölçekten aldıkları toplam puanlar alttan üste doğru sıralanmıştır. Yapılan sıralamada ölçek puanı en üst %27’ye girenler üst grup, en alt %27’ye girenler alt grup olarak belirlendikten sonra yapılan analiz sonucunda, her bir alt ölçeğin üst grupta yer alan madde puan ortalamaları ile alt gruptaki madde puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Yapısal geçerlilik çalışmasına yönelik gruplar arası farklılığın değerlendirilmesinde ayrıca madde istatistikleri incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda SOBI-P’nin madde ortalamalarında gruplar arasında tüm maddelerde anlamlı farklılık olduğu belirlenirken, SOBI-A’da sadece 7,9,10,11,12,13,14. maddelerde gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Yapısal geçerliliğin değerlendirilmesinde farklı bir yöntem ise ölçeğin aynı ya da benzer kavramsal yapıları ölçen ve farklı kavramsal yapıları ölçen testlerin aynı kişilere uygulanarak sonuçlar arasındaki ilişkinin belirlenmesi yöntemidir. Yapı geçerliliği açısından aynı kavramsal yapıyı ölçen testler arasındaki korelasyon katsayısının 0,70-0,80 gibi değerler alması beklenirken, benzer kavramsal yapıları ölçen testler arasındaki korelasyon katsayısının 0,50-0,70 olması yapısal geçerlilik açısından yeterli kabul edilmektedir (Şencan, 2005; Alpar, 2018). Korelasyon katsayısının 0,3'ün altında olduğu durumlarda ek analizlere ihtiyaç duyulmaktadır (Şencan, 2005). Farklı kavramsal yapılar arasındaki korelasyon katsayısının ise düşük olması beklenir (DeVon ve ark., 2007). Orijinal ölçek çalışmasında SOBI-A ve SOBI-P'nin yapısal geçerliliğinde aynı kavramı ölçen bir ölçeğin olmaması sebebiyle benzer kavramların ölçümleri kullanılmıştır. Bu yöntemde SOBI-A ve SOBI-P'nin ölçümlerinin benzer kavramlar olan yalnızlık, karşılıklılık ve sosyal destek kavramlarının ölçümleriyle olan ilişkisi değerlendirilmiştir. Öğrenci grubunda; SOBI-P ile sosyal destek ($r=0,56$) ve karşılıklılık ($r=0,57$) arasında orta düzeyde pozitif, yalnızlık ($r=-0,72$) arasında negatif, SOBI-A ile sosyal destek ($r=0,32$) ve karşılıklılık ($r=0,36$) arasında zayıf ilişkiler bulunmuştur. Depresyon grubunda; SOBI-P ile sosyal destek ($r=0,42$) arasında orta düzeyde ve karşılıklılık ($r=0,22$) arasında zayıf düzeyde pozitif, yalnızlık ($r=-0,76$) arasında kuvvetli negatif, SOBI-A ile sosyal destek ($r=0,44$) ve karşılıklılık ($r=0,56$) arasında orta düzeyde pozitif, yalnızlık ile arasında ($r=-0,33$) negatif ilişkiler olduğu saptanmıştır. Emekli rahibelerde; SOBI-P ile sosyal destek ($r=0,58$) ve karşılıklılık ($r=0,59$) arasında orta düzey pozitif, yalnızlık ($r=-0,62$) arasında orta düzey negatif, SOBI-A ile sosyal destek ($r=0,26$) ve karşılıklılık ($r=0,37$) arasında zayıf pozitif düzeyde ilişki, SOBI-A ile yalnızlık ($r=-0,13$) arasında ise ilişki olmadığı ortaya çıkarılmıştır.

Bu çalışmada da ülkemizde ait olma duygusunu ölçen bir ölçek olmaması sebebiyle, ait olma duygusu ile ilişkili, fakat farklı kavram olan sosyal destek (Hagerty ve Patusky, 1995) ve zıt kavram olan yalnızlık kavramlarının ölçümleri kullanılmıştır. Emekli gurubunda SOBI-A ölçeği ile yalnızlık ($r=-0,115$) arasında negatif ve sosyal destek ($r=0,169$) arasında ise pozitif zayıf anlamlı ilişkilerin olduğu, SOBI-P ile MPSS ($r=0,35$) arasında pozitif, UCLA ($r=-0,42$) arasında negatif anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Depresyon tanısı alan bireylerin oluşturduğu grupta

SOBI-A ile yalnızlık ($r=-0,201$) arasında negatif ve sosyal destek ($r=0,267$) arasında ise pozitif düşük anlamlı ilişkilerin olduğu; SOBI-P ile MPSS ($r=0,57$) arasında pozitif, UCLA ($r=-0,69$) arasında ise negatif anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Öğrenci grubunda ise SOBI-A ile yalnızlık ($r=-0,197$) arasında negatif ve sosyal destek ($r=0,155$) arasında ise pozitif zayıf anlamlı ilişkilerin olduğu, SOBI-P ile MPSS ($r=0,47$) arasında pozitif ve UCLA ($r=-0,64$) arasında ise negatif anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. SOBI-P ile diğer kavramlar arasındaki ilişkiler orijinal ölçekle paralellik gösterirken, SOBI-A daha düşük korelasyonlarla farklılık göstermektedir. SOBI-A ile SOBI-P arasında istatistiksel olarak anlamlı olan interkorelasyon emeklilerde ($r=0,145$), depresyon tanısı olanlarda ($r=0,112$) ve öğrencilerde ($r=0,249$) orijinal ölçeğe göre daha düşük bulunmuştur.

Sonuç olarak yapısal geçerliliğe ilişkin yapılan tüm bu istatistiksel yöntemler sonucunda SOBI-P'nin yapısal olarak geçerli olduğuna ilişkin yeterli kanıt elde edilmiştir. SOBI-A'nın ise yapısal olarak geçerli kabul edilebilmesi için yeterli kriterleri karşılamadığı belirlenmiştir.

7.2. Ait Olma Duygusu Ölçeği'nin (SOBI) (SOBI-A ve SOBI-P) Güvenilirliği

Güvenilirlik psikolojik ölçümde temel bir konudur ve ölçümün hatadan arınmış olmasıdır (Sirkin, 2006). Bir aracın ölçmek istediği değişkeni ne tutarlılıkla ölçtüğünün göstergesidir (Karakoç ve Dönmez, 2014). Güvenirlik, geçerlilik için ön koşuldur. Güvenirlik istatistiksel bir kavramdır ve katsayı değeri -1 ile +1 arasında değişir (Balcı, 1997).

Güvenilirlik, bir enstrümanın geçerliliğinin gerekli ancak yeterli olmayan bir bileşenidir. Test-tekrar test güvenilirliği, aynı testin farklı zamanlarda aynı katılımcı grubuna uygulanmasıyla tahmin edilir. İki puan arasındaki ve genellikle bireysel sorular arasındaki korelasyon, ölçeğin dengesini gösterir. Test-tekrar test güvenilirliği, zaman içinde değişmesi beklenmeyen bilişsel ve kişisel özellik ölçekleriyle ilgilidir. Zaman içinde değişmesi beklenen tutum, ruhsal durum ve bilgi gibi durumlar için uygun değildir (DeVon ve ark., 2007).

7.2.1. SOBI-A ve SOBI-P'nin iç tutarlılığı

İç tutarlılık analizinde maddelerin belli kavramsal yapıyı tutarlı bir şekilde ölçüp ölçmediği değerlendirilmektedir (Çakmur, 2012). Cronbach'ın alfa katsayısı, iç

tutarlılık güvenilirliğini göstermek için en sık kullanılan istatistiktir ve hemşire araştırmacılar tarafından da en çok kullanılan yöntemdir (DeVon ve ark., 2007). Cronbach alfa katsayısı, ölçekte bulunan maddelerin iç tutarlılığını (homojenliğini) değerlendirme ölçüsüdür. Alfa katsayısının yüksek olması ölçek maddelerine verilen yanıtların tutarlılığını ve ölçeğin kavramsal yapıdan ayrılmayan değişkenlerden oluştuğunu göstermektedir. Cronbach alfa (α) katsayısı 0,80-1,00 arasında ise ölçek yüksek güvenilir; 0,60-0,79 arasında ise oldukça güvenilir; 0,40-0,59 arasında ise güvenilirliği düşük ve 0,00-0,39 arasında ise ölçek güvenilir değildir şeklinde değerlendirilmektedir (Alpar, 2018). Orijinal ölçek çalışmasında Hagerty ve Patusky (1995), öğrenci grubunda iç tutarlılık katsayısının SOBI-A'da 0,72; SOBI-P'de 0,93; depresyon tanısı alan grupta iç tutarlılık katsayısının SOBI-A'da 0,63; SOBI-P'de 0,93 ve emekli rahibelerde iç tutarlılık katsayısının SOBI-A'da 0,76; SOBI-P'de ise 0,91 olduğunu belirlemiştir. Bu çalışmada SOBI-A Cronbach alfa katsayısı değerinin emekli grubunda 0,82 (yüksek güvenilir), depresyon tanısı alan kişilerin oluşturduğu grupta 0,76 (oldukça güvenilir), öğrenci grubunda 0,78 (oldukça güvenilir), toplam grupta 0,79 (güvenilir) olduğu belirlenmiştir. SOBI-P Cronbach alfa değerinin ise emekli grubunda 0,88 (yüksek güvenilir), depresyon grubunda 0,89 (yüksek güvenilir), öğrenci grubunda 0,91 (yüksek güvenilir) ve toplam grupta 0,92 (yüksek güvenilir) olduğu bulunmuştur. Her iki çalışmanın iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde, orijinal ölçek çalışmasının SOBI-A iç tutarlılık katsayılarının daha düşük, SOBI-P iç tutarlılık katsayılarının ise daha yüksek olduğu görülmektedir. SOBI-P ve SOBI-A araştırmalarda farklı ülkelerde çok yaygın kullanılmaktadır. Dil ve alfabe farklılığı sebebiyle orijinal ölçek çalışmalarına ulaşamamıştır. Ancak bu ülkelerde yapılan çalışmalardan iç tutarlılık katsayılarına ilişkin bilgi elde edilebilmiştir. SOBI-P alfa katsayısının Tayland versiyonunda 0,89 (Sangon 2001), Kore versiyonunda 0,81 (Kim ve Cha, 2018), Polonya versiyonunda 0,95 (Wilczyńska ve ark., 2015), İran versiyonunda 0,89 (Alizadeh ve ark., 2018) olduğu görülmektedir. SOBI-A'nın Polonya versiyonunda (Wilczyńska ve ark., 2015) ise alfa katsayısının 0,84 olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak SOBI-A ve SOBI-P'nin tüm gruplarda iç tutarlılık güvenilirliğini karşıladığı görülmektedir.

7.2.2. SOBI-A ve SOBI-P'nin toplam madde korelasyonu

Bir ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesinde kullanılan diğer bir yöntem de madde analizidir. Madde analizi, ölçekte yer alan değişkenlerin ölçeğe katkısını incelemek için yapılır. Ölçekte bulunan maddelerin her birinin toplam puanla arasındaki korelasyona bakılır. Korelasyon düşük elde edilirse, bu sonuç o maddenin farklı bir niteliği ölçtüğünü göstermektedir. Çoğunlukla korelasyon katsayısı olarak 0,2 seviyesi kullanılır (Gözüm ve Aksayan, 2003). Korelasyon değeri 0,2'nin altında olan maddeler tespit edildiğinde alfa katsayısına bakılır. Eğer maddenin ölçekten çıkarılmasıyla ölçeğin iç tutarlılık katsayısı çok yükseliyorsa ya da korelasyon katsayısı (-) bir değer almışsa, o madde ölçekten çıkarılır (Şencan, 2005).

Çalışmada SOBI-A'da 13. maddenin ayrı ayrı tüm gruplarda korelasyon katsayısının 0,2'nin altında olduğu ve depresyon tanısı alan bireylerin oluşturduğu grupta ise korelasyon katsayısının negatif değer almıştır. 14. maddenin ise depresyon tanısı alanların oluşturduğu grupta 0,2'nin altında olduğu bulunmuştur. Bu nedenlerle SOBI-A'da bulunan 13. ve 14. maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

7.2.3 SOBI-A'daki 13. ve 14. Maddeler çıkarıldıktan sonra iç tutarlılığı

SOBI-A'nın 13. ve 14. maddeleri çıkarıldığında, SOBI-A'nın iç tutarlılık katsayısının 0,81 (tüm grup), 0,84 (emekli grubu), 0,80 (depresyon tanısı alan kişilerin oluşturduğu grup) ve 0,79 (öğrenci grubu) olduğu ve Cronbach- α değerinin tüm gruplarda arttığı görülmüştür.

7.2.4 SOBI-A'daki 13. ve 14. maddeler çıkarıldıktan sonra yapı geçerliliği

SOBI-A'da 13. ve 14. maddeler çıkarıldıktan sonra da SOBI-A ortalama ölçek puanları açısından gruplar arasında farklılık olmadığı görülmüştür. Emekli grubunda SOBI-A ile diğer ölçeklerin korelasyon oranlarının düştüğü, SOPI-P ve UCLA ile anlamlı korelasyonunun olmadığı, sosyal destekle oluşturduğu korelasyonun ise pozitif yönde zayıf anlamlı korelasyonunun olduğu belirlenmiştir. Depresyon tanısı alanların oluşturduğu grupta da benzer bulgular elde edilmiştir. Öğrenci grubunda ise her ne kadar öncekine göre korelasyon katsayısında düşüş olsa da SOPI-P, MPSS pozitif düşük düzey anlamlı, UCLA ile negatif zayıf düzey anlamlı korelasyonları olduğu görülmüştür.

Tüm bu bulguların ışığında SOBI-P ölçeğinin depresyon tanısı alanlarda, emeklilerde ve öğrencilerde ait olma duygusunu ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu, SOBI-A'nın ise her ne kadar güvenilirlik kriterini karşılamış olsa da bu niteliği taşımadığı sonucuna varılmıştır. Ait olma duygusu için arzu ve yeteneği, ait olma duygusunun öncüllerini, kısacası ait olma duygusu gereksinimini değerlendiren SOBI-A'nın yapı geçerliliğini sağlayamamasının katılımcıların kendilerini açığa vurmaktan çekinmesi, gizlemesi, farklı bir biçimde göstermesi (Tezbaşaran, 2008) veya kültürel farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülmüştür.

8. ÖNERİLER

- SOBI-P'nin Ait Olma Duygusu Ölçeği (ADÖ) olarak isimlendirilmesi,
- Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirliği yapılan Ait Olma Duygusu Ölçeği-Psikolojik Deneyim (SOBI-P)'nin araştırmacılar tarafından farklı bölgelerde ve daha geniş örnekleme uygulanması ve ölçeğin değişmezliğinin incelenmesi,
- SOBI-P'nin farklı gruplarda geçerlilik ve güvenilirliğinin araştırılması,
- SOBI-P'nin psikiyatri hemşireleri ve diğer disiplinler tarafından ait olma duygusunun belirlenmesi amacıyla kullanılması,
- Psikososyal sağlığa ilişkin yapılacak müdahalelerin belirlenmesinde ve değerlendirilmesinde SOBI-P ölçeğinin kullanılması önerilmektedir.

9. KAYNAKLAR

Akcay B, Gelen B, Tiryaki A, Benek I. An analysis of scale adaptation studies in science education: Meta-synthesis study. *Journal of Education in Science, Environment and Health (JESEH)*, 2018; 4(2);227-245.

Aksayan S, Gözüm S. Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber I: ölçek uyarlama aşamaları ve dil uyarlaması. *Hemşirelik Araştırma Dergisi*, 2002; 4(1)9-14.

Alizadeh S, Khanahmadi S, Vedadhir A, Barjasteh S. The Relationship between Resilience with Self- Compassion, Social Support and Sense of Belonging in Women with Breast Cancer. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention*.2018;19(9);2469-2474.

Alpar R (2018) Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlilik-Güvenirlilik-SPSS Çözümleme Adımları ile Birlikte (5. Baskı) Ankara: Detay Yayıncılık, 2018, ss:450-500

Alpaslan MM, Ulubey Ö, Yıldırım K. Öğretmen adaylarının algıladıkları destek, aidiyet duygusu ve öğretmen öz-yeterlilik ilişkisinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2018;19(1);242-261

Altınsoy F, Özeyer KK. Liseli ergenlerde okula aidiyet duygusu: umutsuzluk ve yalnızlık ile ilişkileri. *Elementary Education Online*. 2018;17(3);1751-1764

Anant SS. Belongingness and mental health: some research findings. *Acta Psychologica*. 1967;26;391-396.

Arslan G. Psikolojik istismar, psikolojik sağlamlık, sosyal bağlılık ve aidiyet duygusu arasındaki ilişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2015;36;47-58.

Bailey M, McLaren S. Physical activity alone and with others as predictors of sense of belonging and mental health retirees. *Agind & Mental Health*. 2005; 9(1);82-90

Balcı A. Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik, İlkeler. Ankara: Dizi-Baskı, 1997, 2118

- Baumeister RF, Brewer LE, Tice DM, Twenge JM. Thwarting the need to belong: understanding the interpersonal and inner effect of social exclusion. *Social and Personality Compass*. 2007;1/1;506-520
- Baumeister RF, Leary MR. The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*. 1995;117(3);497-529.
- Bay ET, Hagerty BM, Williams RA, Kirsch N, Gillespie B. Chronic stress, sense of belonging, and depression among survivors of traumatic brain injury. *Journal of Nursing Scholarship*. 2002;34(3);221-226.
- Bell CM, Ridley JA, Overholser JC, Young K, Athey A, Lehman J, Phillips K. The role of perceived burden and social support in suicide and depression. *Suicide and Life-Threatening Behavior*. 2018;48(1)87-94.
- Bryan CJ, Heron EA. Belonging protects against postdeployment depression in military personnel. *Depression and Anxiety*. 2015;32;349-355
- Bozak S. College student's sense of belonging and social support: potential factors of resilience. Graduate Institute of Professional Psychology, University of Hartford, Doctoral dissertation, 2013, Hartford
- Calati R, Ferrari C, Brittner M, Oasi O, Olié E, Carvalho AF, Courtet P. Suicidal thoughts and behaviors and social isolation: a narrative review of the literature. *Journal of Affective Disorders*. 2019;45;653-667.
- Choenarom C, Williams RA. & Hagerty BM. The role of sense of belonging and social support on stress and depression in individuals with depression. *Archives of Psychiatric Nursing*. 2005;19(1);18-29.
- Corrales T, Waterford M, Goodwin-Smith I, Wood L, Yourell T, Ho C. Childhood adversity, sense of belonging and psychosocial outcomes in emerging adulthood: a test of mediated pathways. *Children and Youth Services Review*. 2016;63;110-119
- Çakmur H. Araştırmalarda ölçme-güvenirlilik-geçerlik. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 11 (3) 339-344

Çapık C, Gözüm S, Aksayan S. Kùltürlerarası ölçek uyarlama aşamaları, dil ve kùltür uyarlaması: güncellenmiş rehber. *Florance Nightingale Journal of Nursing*. 2018;26(3);199-210

Çivitçi A. Üniversite öğrencilerinde olumlu duygulanım ve benlik saygısı: üniversite doyumunu ve aidiyetinin düzenleyici rolü, *Yükseköğretim Dergisi*. 2014;4(2);102-109.

Davidson K, McLaren S, Jenkins M, Corboy D, Gibbs PM, Molloy M. Internalized homonegativity, sense of belonging, and depressive symptoms smong Australian gay men, *Journal of Homosexuality*. 2017;64; 450-465.

Deci EL, Ryan RM. The "What" and "Why" of goal pursuits: human needs and the self-determination of behavior, *Psychological Inquiry*. 2000;11;227-268.

Demir A. U.C.L.A. Yalnızlık ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*. 1989;7;14-18.

DeVon HA, Block ME, Moyle-Wright P, Ernst DM, Hayden SJ, Lazzara DJ, Savoy SM, Kostas-Polston E.A psychometric toolbox for testing validity and reliability. *Journal of Nursing Scholarship*. 2007;39(2)155-164

Duru E. Genel aidiyet ölçeğinin psikometrik özellikleri: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 2015;5(44);37-47

Düzenli T, Işık BÖ, Çiğdem A. KTÜ örneğinde şehir dışından gelen öğrencilerin üniversite kampüsüne aidiyeti. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2018;11(59);511-516

Eker D, Arkar H. Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği'nin faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*. 1995;34;45-55

Eker D, Arkar H, Yıldız, H. Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği'nin gözden geçirilmiş formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 2001;12(1);17-25

Ersanlı K. Koçyiğit M. Ait olma ölçeğinin psikometrik özellikleri. *International Periodical For the Languages Literature and History of Turkish or Turkic*. 2013;8:751-764.

- Feuerhahn N, Sonnentag S, Woll A. Exercise after work, psychological mediators, and affect: a day-level study. *European Journal of Work and Organizational Psychology*. 2014;23(1);62-79
- Fisher LB, Overholser JC, Ridley J, Braden A, Rosoff C. From the Outside Looking In: Sense of Belonging, Depression, and Suicide Risk, *Psychiatry*. 2015;78;29-41
- Fortinash KM, Worret PAH. *Psychiatric Mental Health Nursing (4th ed.)*. Canada: Mosby Elsevier, 2008, ss:524
- Fullilove MT. Psychiatric implications of displacement: contributions from the psychology of place. *American Journal of Psychiatry*. 1996;153(12);1516-1523
- Galliot MT, Baumeister RF. Self-esteem, belongingness, and worldview validation: does belongingness exert a unique influence upon self-esteem? *Journal of Research in Personality*. 2007;41;327-345.
- Gözüm S, Aksayan S. Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber II: Psikometrik özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*. 2003;13-14
- Grobecker PA. A sense of belonging and perceived stress among baccalaureate nursing students in clinical placements. *Nurse Education Today*. 2016;36;178-183.
- Hagerty BMK, Lynch-Sauer J, Patusky KL, Bouwsema M, Collier P. Sense of belonging: a vital mental health concept. *Archives of Psychiatric Nursing*. 1992;6(3);172-177
- Hagerty BMK, Lynch-Sauer J, Patusky KL, Bouwsema M, Collier P. An emerging theory of human relatedness. *IMAGE: Journal of Nursing Scholarship*. 1993;25(4);291-296
- Hagerty BMK ve Patusky K. Developing a measure of sense of belonging. *Nursing Research*. 1995;44(1);9-13
- Hagerty BM, Williams RA. The effects of sense of belonging, social support, conflict, and loneliness on depression. *Nursing Research*. 1999;48(4); 215-219

Hagerty BM, Williams RA, Coyne JC, Early M. Sense of belonging and indicators of social and psychological functioning. *Archives of Psychiatric Nursing*. 1996; 10(4);235-244

Hagerty BM, Williams RA, Oe H. Childhood antecedent of adult sense of belonging. *Journal of Clinical Psychology*. 2002;58(7);793-801.

Hanley S, McLaren S. Sense of belonging to layers of lesbian community weakens the link between body image dissatisfaction and depressive symptoms. *Psychology of Women Quarterly*. 2015;39(1);85-94

Hatcher S, Stubbersfield O. Sense of belonging and suicide: a systematic review. *The Canadian Journal of Psychiatry*. 2013;58(7)432-436

Herbert J. Stress, the brain, and mental illness. *British Medical Journal*. 1997;315;530-535

Hodging J. Belonging and identity in Australia's multicultural society. School of Health Human Sciences, Southern Cross University, 2018, doctoral dissertation.

Hyunhwa L. Childhood domestic violence, alcoholic parents, and adult psychosocial features. *The Korean Academy of Psychiatric and Mental Health Nursing*. 2013;22(3);230-240

Kaesornsamut P, Sitthimongkol Y, Williams RA, Sangon S, Rohitsuk W, Vorapongsathorn T. Effectiveness of the BAND intervention program on Thai adolescents' sense of belonging, negative thinking and depressive symptoms. *Pacific Rim Int J Nurs Res*. 2012;16(1);29-47.

Kağıtçıbaşı, Ç. *Yeni İnsan ve İnsanlar* (10. basım). İstanbul: Evrim Yayınevi, 1999, ss:67-69

Karakoç FY, Dönmez L. Ölçek geliştirme çalışmalarında temel ilkeler. *Tıp Eğitimi Dünyası*. 2014;40 39-49

Karaman Ö, Çırak Y. Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye ait olma gereksinimlerinin çeşitli değişkenlerle incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2018;19(1);151-173

- Keskin S, Seferoğlu SS. Öğretmen adaylarının aidiyet duyguları ve araştırma topluluğu algıları ile ilgili bir inceleme. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2017;44;90-144
- Kesternberg, M. & Kesternberg, J. S. The sense of belonging and altruism in children who survived the Holocaust. *Psychoanalytic Review*. 1988;75(4);533-560.
- Kim G, Cha S. A predictive model of suicidal ideation in Korean college students. *Public Health Nursing*. 2018;35;490-498.
- Krapp A. Basic needs and the development of interest and intrinsic motivational orientations. *Learning and Instruction*. 2005; 15: 381-395
- Lee H & Williams RA. Effects of parental alcoholism, sense of belonging, and resilience on depressive symptoms: a path model, *Substance Use & Misuse*. 2013;48:3;265-273.
- Levett-Jones T, Lathlean J. Belongingness: a prerequisite for nursing student's clinical learning. *Nurse Education in Practice*. 2008;8;103-111
- Levett-Jones T, Lathlean J, Higgins I, McMillan M. Development and psychometric testing of the belongingness scale-clinical placement experience: an international comparative study. 2009;16;153-162.
- Levett-Jones T, Lathlean J, Maguire J, McMillan M. Belongingness: a critique of the concept and implications of nursing education. *Nurse Education Today*. 2007;27;210-218.
- Liu D, Yu X, Wang Y, Zhang H, Ren G. The impact of perception of discrimination and sense of belonging on the loneliness of the children of Chinese migrant workers: a structural equation modeling analysis. *International Journal of Mental Health Systems*. 2014, 8:52.
- Mahar AL, Cobigo V, Stuart H. Conceptualizing belonging. *Disability and Rehabilitation*. 2013;35(12);1026-1032
- Maslow AH. A theory of human motivation. *Psychological Review*. 1943;50; 370-396.
- Mavili A, Kesen NF, Daşbaş S. Aile aidiyeti ölçeği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 2014;33;29-45

McLaren S, Gomez R, Bailey M, Van Der Horst RK. The association of depression and sense of belonging with suicidal ideation among older adults: applicability of resiliency models. *Suicide and Life-Threatening Behavior*. 2007; 37(1); 89-102

McLaren S, Gomez R, Gill P, Chesler J. Marital status and suicidal ideation among Australian older adults: the mediating role of sense of belonging. *International Psychogeriatrics*. 2015;27(1);145-154.

McLaren S, Jude B, Hopes LM, Sherritt TJ. Sense of belonging, stress and depression in rural-urban communities. *International Journal of Rural Psychology*, 2001, 2. Retrieved 1 May, 2006, from <http://www.ruralpsych.com/Members/RefereedReports/RRMcLaren-Jude-Hopes-Sherritt.html>

McLaren S, Jude B, McLachlan A. Sexual orientation, sense of belonging and depression in Australian Men's. *International Journal of Men's Health*. 2007;6(3);259-272.

McLaren S, Jude B, McLachlan AJ. Sense of belonging to the general and gay communities as predictors of depression among Australian gay men. *International Journal of Men's Health*. 2008;7(1);90-99.

McLaren S, Turner J, Gomez R, McLachlan AJ, Gibbs PM. Housing type and depressive symptoms among older adults: a test of sense of belonging as a mediating and moderating variable, *Aging & Mental Health*. 2013;17(8); 1023-1029.

Morrison-Valfre, M. *Foundations of Mental Health Care*. 3rd ed. Philadelphia: Elsevier Mosby; 2005, p 113-118

Orem DE. *Nursing Concept of Practice* (5th ed). USA: Mosby, 199, pp:154

Osterman KF. Students' need for belonging in school community. *Review of Educational Research*. 2000;70(3);323-367.

Öz, F. *Sağlık Alanında Temel Kavramlar*. Ankara: İmaj İç ve Dış Ticaret AŞ, 2004, ss:1-2

Özgök A, Sarı M. Ortaokul öğrencilerinin okula aidiyet duygusu ve arkadaş bağlılık düzeyleri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2016;25 (3);71-86.

- Pianchob S, Sangon S, Sitthimongkol Y, Williams RA, Orathai P. A causal model of psychological distress of Thai family caregivers of people with major depressive disorder. *Pacific Rim Int J Nurs Res*, 2014;8(3);173-186.
- Polit DF. Assessing measurement in health: beyond reliability and validity. *International Journal of Nursing Studies*. 2015; 52;1746-1753
- Rankin LB, Saunders DG, Williams RA. Mediators of attachment style, social support, and sense of belonging in predicting women abuse by African American men. *Journal of Interpersonal Violence*. 2000;15(10);1060-1080.
- Raymond JM, Sheppard K. Effects of peer mentoring on nursing students' perceived stress, sense of belonging, self-efficacy and loneliness. *Journal of Nursing Education*. 2018;8(1);16-23.
- Reilly JER, Fitzpatrick JJ. Perceived stress and sense of belonging in doctor of nursing practice student. *Journal of Professional Nursing*. 2009;25(2);81-86
- Sangon S. Predictors of depression in Thai women. The University of Michigan, 2001, doctoral dissertation.
- Sargent J, Williams RA, Hagerty B, Lynch-Sauer J, Hoyle K. Sense of belonging as a buffer against depressive symptoms. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*. 2002;8;120-129
- Sarı M. Lise öğrencilerinde okula aidiyet duygusu. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2013;13(1);147-160.
- Sarı M. Adaptation of the Psychological Sense of School Membership Scale to Turkish. *Global Journal of Human Science: G Linguistics & Education*. 2015;15(7)
- Schoenewald C. A qualitative study to explore ambiguous loss and belonging in foster care. The University of Wisconsin-Milwaukee, 2016, Doctoral dissertation, Milwaukee
- Sherman SG, German D, Sirirojn B, Thompson N, Aramrattana A, Celentano DD. Initiation of methamphetamine use among young Thai drug users: a qualitative study. *Journal of Adolescent Health*, 2008;42;36-42.

Shifron R. Adler's need to belong as the key for mental health, *Journal of Individual Psychology*. 2010;66(1);10-29.

Shives LR, Isaacs A. Basic concepts of psychiatric-mental health nursing. Philadelphia: LippincottWilliams and Willkins, 2002, pp: 5-6

Sirkin RM. Statistics for the social science (3rd ed.) USA: Sage Publication, 2006, pp: 73

Sousa VD, Rojjanasririrat W. Translation, adaptation, and validation of instruments or scales for use in cross-cultural health care research: a clear and user-friendly guideline. *Journal of Evaluation in Clinical Practice*. 2011;17;268-274

Şencan H. Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005, ss: 775-776 112-116

Tezbaşaran A. Likert Tipi Ölçek Hazırlama Klavuzu. E-kitap, 3. Sürüm; 2008, ss:7

Townsend MC. Psychiatric Mental Health Nursing Concepts of Care in Evidence-Based Practice. 6. Basım. Philadelphia: F.A. Davis Company; 2009, ss: 167

Ural, A. & Kılıç, İ. (2005). Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara:Detay Yayıncılık. ss: 42

Videbeck, S.L. Psychiatric Mental Health Nursing. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2001, pp: 151-152

Velioğlu P. Hemşirelikte Temel Kavram ve Kuramlar. İstanbul: Alaş Ofset, 1999, ss: 55-56 231-232

World Health Organization (WHO). (2017). Process of translation and adaptation of instruments. Retrieved from http://www.who.int/substance_abuse/research_tools/translation/en/

Wilczyńska A, Januszek M, Bargiel-Matusiewicz K. The need of belonging and sense of belonging versus effectiveness of coping. *Polish Psychological Bulletin*. 2015;46(1);72-81

Williams RA, Hagerty BM, Yousha SM, Hoyle KS, Oe H. Factor associated with depression in navy recruits. *Journal of Clinical Psychology*. 2002; 58(4);323-337

Williams RA, Hagerty BM, Yousha SM, Liu D. Psychosocial effects of the boot strap invention in navy recruits. *Military Medicine*. 2004;169(10); 814-820

Wilson C. Is it love or loneliness? Exploring the impact of every digital technology use on the wellbeing of older adults. *Ageing & Society*. 2018;38;1307-1331

10. EKLER

EK 1. Ait Olma Duygusu Ölçeği (Sense of Belonging Instrument-SOBI) İzin Yazısı

NİMET Saygin <nimetsaygin@gmail.com>

---

sense of belonging instrument

Bonnie M. Hagerty <bmkh@umich.edu>
Alıcı: NİMET SAYGIN <nimetsaygin@gmail.com>

2 Ekim 2009 15:40

I give permission for Nimet Saygin, doctoral student, to use my Sense of Belonging Instrument in her research.

Bonnie Hagerty, PhD, RN
Assistant Dean, Undergraduate Programs
School of Nursing
University of Michigan
Ann Arbor, MI 48109
bmkh@umich.edu
(734) 764-7188

EK 2. Antalya Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Kararı

ANTALYA KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

Sayı : B.30.2.AKD.0.20.05.05/27
Konu :

15.01.10 000553

.../.../2010

Sayın Yrd.Doç.Dr. Gül ÜNSAL
Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü Öğretim Üyesi

Yürüttüclüğünü yaptığımız “Ait Olma Duygusu Ölçeğinin Geçerlilik ve
Güvenilirlik Çalışması” adlı çalışmaya ait Etik Kurul Kararı ekte sunulmuştur.
Bilgilerinizi rica ederim.

Prof.Dr. Çağlar ÖĞÜTMAN
Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanı

Adres : Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı 1. Kat ANTALYA
Tel : (242)249 69 54
Faks : (242)227 44 82

ANTALYA KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU

Sayı:B.30.2.AKD.0.20.05.05/
Konu:

05/01/2010
ANTALYA

ETİK KURULU KARARI

Etik Kurulunun Adı, Adresi : Antalya Klinik Araştırmalar Etik Kurulu- Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı Dumlupınar Bulvarı Kampüs 07070/ANTALYA

Toplantı Tarihi : 05.01.2010

Araştırmanın tam adı :“ Ait Olma Duygusu Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması”

Sorumlu araştırmacının ismi : Yrd.Doç.Dr. Gül ÜNSAL

Sorumlu Araştırmacı Yrd.Doç.Dr. Gül ÜNSAL tarafından yürütülecek olan “Ait Olma Duygusu Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması” adlı çalışmanın yapılmasında etik açıdan sakınca olmadığı kararı verilmiştir.
Araştırmacıya çalışmalarında başarılar dileriz.

Prof.Dr. Çağlar ÖGÜTMAN
Başkan

Doç.Dr. Aysen BİNGÖL BOZ
Başkan Yardımcısı

Ecz. Başak Işık TUNCEL
Üye

Prof.Dr. Ender TERZİOĞLU
Üye

Prof.Dr. Güner ÖGÜNCÜ
Üye

Doç.Dr. Sebahat NACİTARHAN ÖZDEM
Üye

Yrd.Doç.Dr. Hafize ÖZTÜRK TÜRKMEN
Üye

Uzm.Dr. Hülya KARAKILINÇ
Üye

Fatih Mustafa GÜNAL
Üye-Mali Müşavir

Doç.Dr. Yaşar Gül ÖZKAYA
Üye

Mehmet ÖRAKÇI
Üye-Hukukçu

**EK 3. Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Atatürk Devlet Hastanesi Tez
Uygulama İzni**

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi

Sayı : B.30.2.MAR.0.28.00.00/44\
Konu : Tez Çalışması Hk.

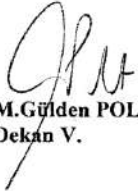
İstanbul, 5/3/2010

**HEMŞİRELİK BÖLÜM BAŞKANLIĞI
(Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Başkanlığı)**

İlgi: a) T.C.Antalya Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü'nün 26 Şubat 2010 tarih ve 8115 sayılı yazısı.
b) 13.01.2010 tarih ve 79 sayılı yazımız.

Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi Nimet SAYGIN' ın " Ait Olma Duygusu Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması " konulu doktora tezini Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Atatürk Devlet Hastanesinde yapabilmesi için gereken onay
ektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. M.Gülden POLAT
Dekan V.

Ek: 2

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

SAYI : B.10.4.1SM.04.07.00.09/821-04
KONU: Tez Çalışması

2010 008 201

8115

MARMARA ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

İlgi : 13.01.2010 tarih ve 79 sayılı yazımız.

Fakültenizin Hemşirelik Bölümü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi Nimet SAYGIN'ın "Ait Olma Duygusu Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması" konulu doktora tezini Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Atatürk Devlet Hastanesinde yapacağına dair Valilik Makamının 02.02.2010 tarih ve 4418 sayılı Olur'unun fotokopisi ektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Dr. İbrahim ÇETİN
Vali a.
İl Sağlık Müdürü

Eki: 1

Hamza'nın Belirtileri
Çalışması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
11.03.2010
08.41.

İLETİŞİM

ADRES: Toros Mh. Atatürk Bulv. No:74 PK:07070

TEL: 0 242 228 48 48 FAX: 0 242 228 50 47
WEB: www.antalyasm.gov.tr

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

02 ŞUB 2010
4455

SAYI :B.10.4.ISM.04.07.00.09/ 821
KONU :Tez Çalışması

VALİLİK MAKAMINA

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin 13.01.2010 tarih ve 79 sayılı yazısına istinaden Fakültenin Hemşirelik Bölümü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi Nimet SAYGIN'ın "Ait Olma Duygusu Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması" konulu doktora tezini Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Atatürk Devlet Hastanesinde yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ise de;
Olur'larınıza arz eddim.

Dr.Muhammet OKUDAN
Sağlık Müdür V.

OLUR
25/01/2010

Mehmet SEYMAN
Vali Vekili

İLETİŞİM

ADRES: Toros Mh. Atatürk Bulv. No:74 FK:07070

Detaylı Bilgi : N.KUŞ

Dahili Tel : 429

TEL: 0 242 228 48 48 FAX: 0 242 228 50 47
WEB: www.antalya.gov.tr

E-Posta :

**EK 4. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel
Müdürlüğü Tez Uygulama İzni**

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölüm Başkanlığı

Sayı : B.30.2.MAR.0.28.00.00/ 2 4
Konu :

İstanbul, 25/01/2010

**Psikiyatri Hemşireliği
Anabilim Dalı Başkanlığı'na**

Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nden alınan 06.01.2010 tarih ve 12 sayılı Nimet SAYGIN'ın "Ait Olma Duygusu Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması" konulu çalışmasının uygulama onayı yazımız ekinde sunulmuştur. Bilgilerinizi rica ederim.

Prof.Dr.Deniz SELİMEN
Bölüm Başkanı

EKLER:
EK1: İlgili yazı (2 sayfa)

G. E. No: 05

T.C.
BAŞBAKANLIK
Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.SÇE.0.72.00.00/605.01- 12
KONU : Araştırma Talebi
(Nimet SAYGIN-Marmara Ün.)

06 Ocak 2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Fakültesi)
34865 Cevizli-Kartal/İSTANBUL

İLGİ: Nimet SAYGIN'ın 29.12.2009 tarihli dilekçesi.

İlgi dilekçe ile Marmara Üniversitesi'nin 12.12.2009 tarih ve 1984 sayılı yazısıyla Hemşirelik Bölümü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Nimet SAYGIN'ın "Ait Olma Duygusu Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması" konulu araştırmayı Antalya Fethi Bayçın Huzurevi'nde uygulayabilme talebi bildirilmiştir. ✓

Makamın 06.01.2010 tarih ve 03 sayılı Onayı ile söz konusu araştırmanın 15.02-15.10.2010 tarihleri arasında, İl Müdürlüğünün koordinesinde, Kuruluş Müdürlüğünün denetiminde, araştırma bitiminde bir örneğinin Eğitim Merkezi Başkanlığına gönderilmesi koşulu ile gönüllülük esas çerçevesinde, ses-görüntü kaydı alınmaksızın gerçekleştirilebilmesi uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

H.Lütfi ÖZTÜRK
Genel Müdür a.
Eğitim Merkezi Başkanı

EK: Onay Sureti

DAĞITIM:

Gereği:

-Antalya İl Sos.Hiz.Müd.
-Marmara Ün.

Bilgi:

-YBHD Bşk. (Ek konmadı)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ	
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	
TARİH	12.1.2010
SAYI	31
LÜGENCE	

Anafartalar Cad. 68.4. Ulus - ANKARA
Telefon: (0 312) 510 24 60 / 1233

Ayrıntılı bilgi için İrtibat : A.YÜCE - Öğretmen
Faks: (0 312) 311 39,98

EK 5. Sense of Belonging Instrument-Antecedents (SOBI-A)

SENSE OF BELONGING INSTRUMENT

Antecedents SOBI-A

Instructions: Here are some statements with which you may or may not agree. Using the key listed below, circle the number that most closely reflects your feelings about each statement.

KEY:

1 = Strongly Disagree   2 = Disagree   3 = Agree   4 = Strongly Agree

	Strongly Disagree	Disagree	Agree	Strongly Agree
1. It is important to me that I am valued or accepted by others.	1	2	3	4
2. In the past, I have felt valued and important to others.	1	2	3	4
3. It is important to me that I fit somewhere in this world.	1	2	3	4
4. I have qualities that can be important to others.	1	2	3	4
5. I am working on fitting in better with those around me.	1	2	3	4
6. I want to be a part of things going on around me.	1	2	3	4
7. It is important to me that my thoughts and opinions are valued.	1	2	3	4
8. Generally, other people recognize my strengths and good points.	1	2	3	4
9. I can make myself fit in anywhere.	1	2	3	4
10. All of my life I have wanted to feel like I really belonged somewhere.	1	2	3	4
11. Fitting in with people around me matters a great	1	2	3	4
12. I feel badly if others do not value or accept me.	1	2	3	4
13. Relationships take too much energy for me.	1	2	3	4
14. I just don't feel like getting involved with people.	1	2	3	4

EK 6. Sense of Belonging Instrument-Psychological Experience (SOBI-P)

SENSE OF BELONGING INSTRUMENT

Psychological Experience

SOBI-P

Instructions: Here are some statements with which you may or may not agree. Using the key listed below, circle the number that most closely reflects your feelings about each statement.

KEY:

1 = Strongly
Disagree

2 = Disagree

3 = Agree

4 = Strongly
Agree

	Strongly Disagree	Disagree	Agree	Strongly Agree
1. I often wonder if there is anyplace on earth where I really fit in.	1	2	3	4
2. I am just not sure if I fit in with my friends.	1	2	3	4
3. I would describe myself as a misfit in most social situations.	1	2	3	4
4. I generally feel that people accept	1	2	3	4
5. I feel like a piece of a jig-saw puzzle that doesn't fit into the puzzle.	1	2	3	4
6. I would like to make a difference to people or things around but I don't feel that what I have to offer is valued.	1	2	3	4
7. I feel like an outsider in most situations.	1	2	3	4
8. I am troubled by feeling like I have no place in this world.	1	2	3	4
9. I could disappear for days and it wouldn't matter to my family.	1	2	3	4
10 In general, I don't feel a part of the mainstream of society.	1	2	3	4
11 I feel like I observe life rather than participate in it.	1	2	3	4
12 If I died tomorrow, very few people would come to my funeral.	1	2	3	4
13 I feel like a square peg trying to fit into a round	1	2	3	4
14 I don't feel that there is anyplace where I really fit in this	1	2	3	4
15 I am uncomfortable that my background and experiences are so different from those who are usually around me.	1	2	3	4
16 I could not see or call my friends for days and it wouldn't to them.	1	2	3	4
17 I feel left out of things.	1	2	3	4
18 I am not valued by or important to my friends.	1	2	3	4

EK 7. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sayın Katılımcı;

Ben Nimet SAYGIN. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği A.D’da doktora yapmaktayım. Ait olma duygusunu ölçen bu ölçeği Türkiye’ye uyarlamak üzere “ölçek uyarlama” çalışması yapıyorum. Bu amaç doğrultusunda sizlerin cevaplaması için soru formları hazırladım. Soruları yanıtlamak ortalama 10 dakikanızı alacaktır. Sorulan sorulara yanıt vermeniz ruhsal sağlığın yükseltilmesi için ait olma duygusu düzeyinin belirlenmesi açısından önemlidir. Sizden alınacak tüm bilgiler bilimsel bir araştırmaya veri olarak kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Hiçbir şekilde isminiz kayıt edilmeyecektir. Araştırmaya gönüllü olarak katılmanız ve istediğiniz zaman araştırmadan çıkma hakkınız vardır.

Katılımınız için teşekkür ederim.

NİMET SAYGIN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Psikiyatri Hemşireliği
Doktora Programı Öğrencisi

Katılımcının İmzası

EK 8. Sosyodemografik Özellikleri İçeren Anket Formu

1. Cinsiyetiniz
 1. Kadın
 2. Erkek
2. Yaşınız: .....
3. Medeni durumunuz:
 1. Evli
 2. Bekar
 3. Eşi ölmüş
 4. Boşanmış
 5. Ayrı yaşıyor
 6. Birlikte yaşıyor
4. Çocuk sayınız: .....
5. Eğitim durumunuz:
 1. Okur-yazar
 2. İlkokul
 3. Ortaokul
 4. Lise
 5. Üniversite
 6. Yüksek lisans
 7. Doktora
6. Mesleğiniz: .....
7. Şu anda herhangi bir işte çalışıp çalışmadığınız:
 1. Çalışıyor
 2. Çalışmıyor
8. Aile tipiniz:
 1. Çekirdek
 2. Geniş
 3. Parçalanmış
 4. Diğer (.....)

9. Birlikte yaşadığınız kişiler

- 1. Yalnız
- 2. Eş
- 3. Eş ve çocuklar
- 4. Anne-baba ve kardeşler
- 5. Evlatlar
- 6. Arkadaşlar
- 7. Akrabalar

10. Yaşadığınız yer

- 1. Ev
- 2. Yurt
- 3. Huzurevi

11. Sosyal güvenceniz:

- 1. Yok
- 2. Yeşil Kart
- 3. SSK
- 4. Emekli Sandığı
- 5. Bağ-kur
- 6. Diğer (.....)

12. Aylık geliriniz: .....YTL

13. Oturduğunuz yer:

- 1. Antalya ili şehir içi
- 2. Antalya ili ilçe/köy

EK 9. Ait Olma Duygusu Ölçeği – Öncüller SOBI-A

Aşağıda katıldığınız ya da katılmadığınız bazı durumlar verilmiştir. Verilen her bir duruma ilişkin duygularınıza yönelik olarak eğer

- “Kesinlikle katılmıyorum” diyorsanız (1) rakamına ;
“Katılmıyorum” diyorsanız (2) rakamına ;
“Katılıyorum” diyorsanız (3) rakamına ;
“Kesinlikle katılıyorum” diyorsanız (4) rakamına

işaret koyarak okuduğunuz cümleye ne ölçüde katıldığınızı ya da katılmadığınızı belirtiniz. Her cümle için rakamlardan sadece bir tanesini işaretleyiniz.

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Başkalarının bana değer vermesi ya da kabul etmesi benim için önemlidir	1	2	3	4
2. Geçmişte başkaları için değerli ve önemli olduğumu hissedirdim	1	2	3	4
3. Herhangi bir yere uyum sağlamak benim için önemlidir	1	2	3	4
4. Başkalarına önemli gelebilecek özelliklerim var	1	2	3	4
5. Çevremdeki kişilere daha iyi uyum sağlamaya çalışıyorum	1	2	3	4
6. Çevremde olup bitenlerin bir parçası olmak isterim	1	2	3	4
7. Fikir ve düşüncelerime değer verilmesi benim için önemlidir	1	2	3	4
8. Genellikle diğer insanlar güçlü yönlerimi ve iyi özelliklerimi bilirler	1	2	3	4
9. Her yere uyum sağlayabilirim	1	2	3	4
10. Hayatım boyunca gerçekten bir yere ait olduğumu hissetmek istedim	1	2	3	4
11. Çevremdeki insanlarla uyumlu olmak benim için çok önemlidir	1	2	3	4
12. Başkaları bana değer vermez ya da kabul etmezlerse kendimi kötü hissedirim	1	2	3	4
13. İlişkiler benim enerjimi tüketir	1	2	3	4
14. İnsanlarla iç içe olmak istemiyorum	1	2	3	4

EK 10. Ait Olma Duygusu Ölçeği – Psikolojik Deneyim SOBI-P

Aşağıda katıldığınız ya da katılmadığınız bazı durumlar verilmiştir. Verilen her bir duruma ilişkin duygularınıza yönelik olarak eğer

- “Kesinlikle katılmıyorum” diyorsanız (1) rakamına ;
“Katılmıyorum” diyorsanız (2) rakamına ;
“Katılıyorum” diyorsanız (3) rakamına ;
“Kesinlikle katılıyorum” diyorsanız (4) rakamına

işaret koyarak okuduğunuz cümleye ne ölçüde katıldığınızı ya da katılmadığınızı belirtiniz. Her cümle için rakamlardan sadece bir tanesini işaretleyiniz.

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Dünyada gerçekten uyum sağlayacağım bir yer olup olmadığını sıklıkla merak ederim	1	2	3	4
2. Arkadaşlarıma uyum sağladığımdan emin değilim	1	2	3	4
3. Sosyal durumların çoğunda kendimi uyumsuz olarak tanımlarım	1	2	3	4
4. Genellikle insanların beni kabul ettiklerini hissedirim	1	2	3	4
5. Kendimi yapbozun uymayan bir parçası gibi hissediyorum	1	2	3	4
6. Çevrem ve insanlar için farklılık yaratmak istiyorum ama bu çabama karşılık göreceğimi hissetmiyorum	1	2	3	4
7. Çoğu durumda kendimi dışlanmış gibi hissediyorum	1	2	3	4
8. Bu dünyada bir yerim olmadığı düşüncesi beni üzüyor	1	2	3	4
9. Günlerce gözden kayboldum bile bu durum ailem için sorun olmayabilir	1	2	3	4
10. Genellikle kendimi toplumda çoğunluğun bir parçası gibi hissetmiyorum	1	2	3	4
11. Yaşama katılmaktan ziyade gözlemlediğimi hissediyorum	1	2	3	4
12. Yarın ölssem cenazeme çok az insan katılır	1	2	3	4
13. Kendimi yuvarlak bir boşluğu doldurmaya çalışan köşeli bir parça gibi hissediyorum	1	2	3	4
14. Bu dünyada gerçekten uyum sağlayacağım herhangi bir yer olduğunu hissetmiyorum	1	2	3	4
15. Geçmişimin ve deneyimlerimin çevremdekilerden farklı olmasından rahatsızım	1	2	3	4
16. Günlerce arkadaşlarımı görmesem ve aramasam da bu onlar için sorun olmaz	1	2	3	4
17. Kendimi olayların dışında bırakılmış gibi hissedirim	1	2	3	4
18. Arkadaşlarım için önemli ya da değerli değilim	1	2	3	4

EK 11. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Aşağıda 12 cümle ve her birinde de cevaplarınızı işaretlemeniz için 1'den 7'ye kadar rakamlar verilmiştir. Her cümlede söylenenin sizin için ne kadar çok doğru olduğunu veya olmadığını belirtmek için o cümle altındaki rakamlardan yalnız 1 tanesini daire içine alarak işaretleyiniz. Bu şekilde 12 cümlenin her birinde bir işaret koyarak cevaplarınızı veriniz.

1. İhtiyacım olduğunda yanımda olan özel bir insan var
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
2. Sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim özel bir insan var
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
3. Ailem bana gerçekten yardımcı olmaya çalışır
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
4. İhtiyacım olan duygusal yardımı ve desteği ailemden alırım
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
5. Beni gerçekten rahatlatan özel bir insan var
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
6. Arkadaşlarım bana gerçekten yardımcı olmaya çalışırlar
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
7. İşler kötü gittiğinde arkadaşlarıma güvenebilirim
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
8. Sorunlarımı ailemle konuşabilirim
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
9. Sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim arkadaşlarım var
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
10. Yaşamımda duygularıma önem veren özel bir insan var
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
11. Kararlarımı vermede ailem bana yardımcı olmaya isteklidir
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet
12. Sorunlarımı arkadaşlarımla konuşabilirim
Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

EK 12. UCLA Yalnızlık Ölçeği (UCLA-LS)

Aşağıda çeşitli duygu ve düşünceleri içeren ifadeler verilmektedir. Sizden istenen her ifadeye tanımlanan duygu veya düşünceyi ne sıklıkta hissettiğinizi, ya da düşündüğünüzü her ifade için bir tek rakamı yuvarlak içine alarak işaretlemenizdir.

		Durumu Hiç yaşama	Durumu Nadiren yaşarım	Durumu Bazen Yaşarım	Durumu Sık Sık Yaşarım
1	Kendimi çevremdeki insanlarla uyum içinde hissediyorum.	(4)	(3)	(2)	(1)
2	Arkadaşım yok.	(1)	(2)	(3)	(4)
3	Başvuracağım kimse yok	(1)	(2)	(3)	(4)
4	Kendimi tek başımaymışım gibi hissetmiyorum	(4)	(3)	(2)	(1)
5	Kendimi bir arkadaş grubunun bir parçası olarak hissediyorum	(4)	(3)	(2)	(1)
6	Çevremdeki insanlarla birçok ortak yönüm var.	(4)	(3)	(2)	(1)
7	Artık hiç kimseyle samimi değilim	(1)	(2)	(3)	(4)
8	İlgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce paylaşılmıyor	(1)	(2)	(3)	(4)
9	Dışa dönük bir insanım	(4)	(3)	(2)	(1)
10	Kendimi yakın hissettiğim insanlar var.	(4)	(3)	(2)	(1)
11	Kendimi grup dışına itilmiş hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
12	Sosyal ilişkilerim yüzeyseldir.	(1)	(2)	(3)	(4)
13	Hiç kimse beni gerçekten iyi tanımıyor	(1)	(2)	(3)	(4)
14	Kendimi diğer insanlardan soyutlanmış hissediyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)
15	İstedğim zaman arkadaş bulabilirim	(4)	(3)	(2)	(1)
16	Beni gerçekten anlayan insanlar var.	(4)	(3)	(2)	(1)
17	Bu derece içime kapanmış olmaktan dolayı mutsuzum	(1)	(2)	(3)	(4)
18	Çevremde insanlar var ama benimle değiller.	(1)	(2)	(3)	(4)
19	Konuşabileceğim insanlar var	(4)	(3)	(2)	(1)
20	Derdimi anlatabileceğim insanlar var.	(4)	(3)	(2)	(1)

11. ÖZGEÇMİŞ

Adı	Nimet	Soyadı	SAYGIN
Doğum Yeri	Karamanlı	Doğum Tarihi	10.11.1976
Uyruğu	TC	Tel	0 (505) 657 9085
E-mail	nimetsaygin@gmail.com		

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği AD.	2007
Lisans	Akdeniz Üniversitesi, Antalya Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü	2001
Lise	Burdur Sağlık Meslek Lisesi	1994

İş Deneyimi

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1	Hemşire	Muğla Devlet Hastanesi	1994-1997
2	Hemşire	Antalya Devlet Hastanesi	1997-2004
3	Hemşire	Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi	2004-

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*
İngilizce	Orta	Orta	Orta

Yabancı Dil Sınav Notu#								
YDS	ÜDS	IELTS	TOEFL IBT	TOEFL PBT	TOEFL CBT	FCE	CAE	CPE
75	-	-	-	-	-	-	-	-

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
ALES Puanı			
(Diğer) Puanı			

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi
Office	İyi

*Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendiriniz.